

MAATALOUSTUOTTAJAIN ETELÄ-SAVON
LIITTO
MTK-ETELÄ-SAVO RY.

TOIMINTAKERTOMUS

2017

11.4.2018

101. TOIMINTAVUOSI

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan katsaus vuoteen 2018.....	3
MTK-Etelä-Savo 100 vuotta.....	4
Toiminnan tarkoitus.....	7
Johtokunta, valiokunnat ja toimihenkilöt.....	9
Jäsenet.....	10
Elinkeinot.....	10
Maaseudun ja maatalouden kehittäminen.....	12
Vuoden 2017 toimintaa.....	13
Edustukset MTK:n valiokunnissa ja verkostoissa vuonna 2017.....	15
Liiton osallistuminen maakunnallisiin toimielimiin ja hankkeisiin.....	16
Kannanotot, kirjelmät ja tiedotteet.....	17
Maakunnallinen edunvalvonta.....	18
Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta.....	25
Maatalouden erityiskysymyksiä.....	29
Sosiaalipolitiikka.....	39
Maaseutuyrittäjyys.....	44
Maaseutunuorten toiminta.....	46
Liiton kokoukset.....	47
Liiton talous.....	48
Arvio talouden tulevasta kehityksestä.....	50
Katsaus tulevaan.....	52
MTK-Etelä-Savon luottamushenkilöt.....	54
Jäsenedut.....	55

TAPAHTUMIEN VUOSI - PUHEENJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2017

Jouni Paunonen, MTK-Etelä-Savon johtokunnan puheenjohtaja vuonna 2017, Juva

Taas on vuosi takana maatalousyrittäjän ja maaseudun edunvalvontaa takana. Edeltäjäni Juha Paajasen siirtäessä Metsäliiton hallintoneuvoston puheenjohtajan tehtäviin alkoi oma puheenjohtajuuteni heinäkuussa 2017.

Vuosi oli opettelua kaikissa puheenjohtajan tehtävään liittyvissä asioissa. Mielenkiintoista on ollut tutustua erilaisiin ihmisiin niin kentällä kuin myös keskusliiton osalta Simonkadun päässä. Eri liittojen puheenjohtajiin olen tutustunut yhteisissä kokouksissa.

MTK:n järjestöuudistus on ollut kaikkien huulilla ja se etenee suunnitellusti. MTK:n valtuuskunta käsitteli sitä syyskokouksessa ja antoi suuntaviivoja jatkotyölle. Työ jatkuu tänä vuonna ja vaatii myös liittotasolla vaikuttamista, jotta tulos on jäsentemme kannalta paras mahdollinen.

Itselläni vuosi 2017 oli yhtä juhlaa järjestön 100 -vuotisjuhlien johdosta. Keskusliiton 100 vuotista taivalta juhlistettiin 10.6 ja mukana oli myös eteläsavolaisia katsomassa speaktaakkelimaista näytöstä historiasta. Esityksen mahtipontisuus sopi tilaisuuden teemaan. Etelä-Savostakin oli jotakin päässyt mukaan esitykseen, kuten juvalaisen Luonteri Surfin kappale Peruskallio. Kiitos mieleen painuvasta juhlasta keskusliitolle.

MTK-Etelä-Savon omia satavuotisia juhlia vietettiin 25.11 2017 Mikaelissa. Nautimme paikallisista raaka-aineista valmistettua ruokaa ja myös maakunnan oma ministeri oli puhetta pitämässä. Copa-Cogecan pääsihteeri Pekka Pesosen puhe käsitteli hyvin laajasti maatalouteen vaikuttavia asioita, jotka ovat myös paikallistasolla tärkeitä edunvalvonnassa.

Teatteriesitys Mikkelin Poikateatterilta sai myös kiitosta. Värisevin äänin uusi puheenjohtaja sai omankin esityksensä pidettyä, mutta tästä kehitytään.

Suomen taloudellinen tilanne on parantunut, mutta maatalous ei ole saanut tästä sille kuuluvaa osaa. Kansalaisten ostovoima on parantunut eli maksuvoimaa kyllä olisi, jos raha tulisi elintarvikeketjun läpi tuottajalle saakka.

Uusi ruokamarkkinalaki on tulossa, jota ministeri Leppä on innokkaasti valmistellut. Monien eri tahojen keskusteluista on käynyt ilmi, että maatalouden kohtaloa ei voi pitkällä aikavälillä perustaa tukien varaan vaan tuloa on tultava myös markkinoilta. Itse toivonkin kannustavia signaaleja markkinoilta. Jos nykyiseen tahtiin tiloja lopetetaan, niin syynä ei voi olla kuin kannattavuuden heikko taso yhdistettynä pankkien kiristyneeseen lainoituksiin.

Kerran lopetettu tuotanto ei enää palaa, mikä on nähty Ruotsissa, jossa naudanlihan hintakehitys olisi hyvä, mutta tuotanto ei siitäkään huolimatta lisäänty.

Parhaiten tai ehkä pahiten kuluneesta vuodesta jäävät mieleen erikoiset kesän ja syksyn säät, joista puhetta riittää vielä tuleville vuosille ja vuosikymmenillekin.

Positiivisen asiana vuonna 2017 voidaan pitää metsätalouden osalta, että Äänekosken uuden biotuotetehtaan käynnistyminen takaa eteläsavolaiselle puulle kysyntää. Metsätaloudessa näkymät ovat laajemminkin katsottuna pitkiin aikoihin positiivisimmat.

Jouni Paunonen
Puheenjohtaja
MTK Etelä-Savo
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

MTK-ETELÄ-SAVO 100 VUOTTA

Liiton historia

MTK-Etelä-Savo vietti Suomen valtion ja MTK-keskusliiton tavoin 100 -vuotis juhluvuotta vuonna 2017. Tämän johdosta aloitettiin liiton historian kokoaminen FL Leena Hangasmaan toimesta.

Koska liiton historiaa ei ole aiemmin koottu, on työ osoittautunut varsin laajaksi ja aikaa vieväksi. Työn määrää lisää myös Maataloustuottajain Itä-Savon liiton osuus. Vuonna 1917 Mikkelin lääniin perustettiin yksi MTK:n piiriliitto, mutta vuonna 1923 Savonlinnan seudun viljelijät perustivat oman piiriliiton. Vuonna 1991 Maataloustuottajain Itä-Savon liitto fuusioitui takaisin osaksi Maataloustuottajain Etelä-Savon liittoa.

Historian käsikirjoitus valmistuu maaliskuun loppuun 2018 mennessä, minkä jälkeen se menee taittoon ja edelleen painoon loppukeväästä tai alkukesästä. Historia julkistetaan kesällä 2018.

Liiton juhla

Liiton juhlaa vietettiin lauantaina 25.11.2017 Konsertti- ja kongressitalo Mikaelissa. Juhlaan osallistui noin 250 vierasta. Tilaisuus oli kaikille avoin.

Juhlan pääpuhujana oli Juvalta lähtöisin oleva ja siellä paljon vapaa-aikaansa viettävä EU:n tuottaja- ja osuus-toimintajärjestö Copa-Cogecan pääsihteeri Pekka Pesonen. Valtiovallan tervehdyksen toi pertunmaalainen maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä ja maakunnan tervehdyksen maakuntajohtaja Pentti Mäkinen. Juhlan avasi liiton johtokunnan puheenjohtaja Jouni Paunonen. Juhlan viihteellisestä ohjelmasta vastasi palkittu mikkeliläinen nuorisoteatteriryhmä Mikkelin Poikateatteri ”Maataloustuottajain satanen” -esityksellä.

Pääsihteeri Pekka Pesosen juhlapuhe

Arvoisa puheenjohtaja, ministeri, kutsuvieraat, hyvät MTK:n Etelä-Savon liiton jäsenet!

Puhuminen täällä tänään on minulle henkilökohtaisesti suuri kunnia. Kiitän teitä kutsusta lämpimästi, mutta pidän juvalaisena kuitenkin nöyränä mielessä jutun siitä profeetasta omalla maallaan. Reissu-Lassin elämästäni huolimatta omat juureni on tukevasti maakuntamme rikkaassa, mutta kivisessä mullassa. Ja sitä mullan muokkausta on ollut monesti ikävä. Niitä kiviä vähemmän.

Edustamani Copa-Cogeca on Euroopan-tason MTK ja Pellervo-Seura, jota olen toiminnanjohtajana vetänyt reilun vuosikymmenen. Tällä hetkellä meillä on täysjäseniä 25 Euroopan Unionin jäsenmaassa. Tämän lisäksi meillä on vahvat siteet EU:n ulkopuolisiin Euroopan maihin ja kansainvälisiin alan järjestöihin. Toimintamme perustuu EU-edunvalvontaan Brysselissä, jossa meillä on kuudella kielellä toimiva 50 hengen tiimi. Päätyötämme ovat CAPin, kansainvälisen kaupan, ruokaketjun ja ympäristöpolitiikan alan päätökset.

Viljelijän niinkuin myös metsänomistajan työn ydin on jalostaa luonnosta perheen elämän edellytykset. Sen parempaa hommaa ei ole. MTK-Etelä-Savon 100-vuotinen työ ansaitsee kehunsa. Usein sanotaan, että on mentävä kauemmaksi nähdäkseen asiat selvemmin.

Olen viime viikkoina käynyt työmatkoilla Ukrainassa ja Puolassa, josta saamieni kokemusten perusteella voin sanoa meillä olevan täällä jotain erityistä, jopa ainutlaatuista. Vierailin marraskuun alussa yhdessä saksalaisien kollegojeni kanssa Ukrainan Kiovassa. Kannustimme sikäläisiä viljelijä- ja osuuskuntajärjestöjä kansalliseen yhteistyöhön sekä politiikan valmistelun että ruokaketjun osalta.

Ukrainassa on lähes kaksikymmentä kertaa Suomea enemmän erinomaista maatalousmaata. Mustan mullan ja suuremman lämpötilasumman etuja ei varmasti tarvitse selitellä. Puolan tasaisilla pelloilla on käyty monet eurooppalaiset sodat, mutta ei niitäkään maita voi moittia viljelyolosuhteiltaan.

Molemmissa maissa on useita viljelijäjärjestöjä, jotka vasta viime aikoina ovat aloittaneet yhteistyön. Osuuskunnat ovat suhteellisen pieniä ja koko osuustoimintasektoria vaivaa historian kolhoosimaine. Ero Suomeen ja tänne Etelä-Savoon ei voisi olla suurempi. Meillä on ollut varmasti karummat olot, pienemmät tilat ja markkinatkin kauempana.

Kiitos MTK:n ja viljelijäosuuskuntien työn, Suomen ja Etelä-Savon maaseutu on edelleen asuttu. Elämälle on jos ei nyt ylivoimaisesti hyvät edellytykset, niin ainakin kilpailukykyiset olosuhteet. Meillä Suomessa itsestään selvyksinä pitämiämme asioita ei ole saatu aikaiseksi aina edes meidän lähialueillamme.

MTK:n työ perustuu viljelijöiden suoraan osallistumiseen niin paikallis-, alue-, kansallis-, EU- ja kansainvälisellä tasolla. Oman tilanteen parantamisen eteen tehdystä työstä on syytä olla ylpeä.

MTK:n 100-vuotinen matka on ollut historiaa maa- ja metsätalouden ja maaseudun edunvalvonnasta, mutta se on ollut myös muutosta nälästä nautintoon, ruuan välttämättömyydestä hemmotteluun ja elämäntavasta yrittäjyyteen. Paljon on myös saatu aikaan vaikeuksista huolimatta. Väitän, että tuskin meistä olisi täällä montakaan paikalla ilman MTK:n suomalaisen maaseudun eteen tekemää työtä. En minä ainakaan.

On ollut mukava huomata, että maataloudessa on ollut myös myönteistä kehitystä. Alaan investoidaan ja varsinkin viljelijöiden välinen yhteistyö, urakointi ja yhteisinvestoinnit ovat tuoneet uutta vauhtia meillekin. Maailmanluokan osaamista on marjoista siementuotantoon ja erikoiskasveista kotieläintuotteisiin.

Maatalouden rinnalla, riemastuttaa maakunnan metsän hyvä kasvu ja alan osaaminen. Mutta tälle kasvulle on luotava taloudelliset edellytykset esimerkiksi biotalouden avulla, hyödyntäen vuosikymmenien aikana hoidettuja metsiä ja niiden uudistuvia raaka-aineita. Tämän takia olemme panostaneet viime aikoina LULUCF- ja metsätalouden taakanjaon kysymyksiin. Metsä on meillekin Brysselissä kova juttu.

Koko EU-ajan realiteetti on ollut Suomen maatalouden kuuluminen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan päätöksenteon alle. CAP:a on uudistettu kuluneina parinäkymmenenä vuotena ainakin puolentusinaa kertaa. Tämän päälle tulevat tietysti kansallisen tuen keskustelut, jotka vähintään kaksinkertaistavat muutokset suomalaisilla tiloilla.

Ja uudistusta EU:ssa valmistellaan nytkin. Komissio julkaisee todennäköisesti ensi viikon keskiviikkona tiedonannon, jossa asetellaan askelmerkkejä tuleviin muutoksiin. Tiedonantoa seuraavat asetusehdotukset ensi keväänä. Tekstiä viimeistellään vielä komission kabineteissa ja komissaari Hogan tulee esittelemään näkemyksiään tuoreeltaan torstain johtokuntaamme. Kun paikalla ovat vielä Brexit-neuvottelija Barnier ja komission varapuheenjohtaja Katainen EU:n investointiasioissa, on odotettavissa täysi salillinen puhetta ajankohtaisista asioista.

Komissio on ottanut CAPin byrokratiapuheet vakavasti. Tiedonannossa ehdotetaan suorien tukien tavoitteellisuutta parannettavaksi antamalla jäsenmaille vastuuta toteutuksesta. Käytännössä sääntöpohjaisesta valvonnasta siirryttäisiin tulosten arviointiin, mikä parhaimmillaan voisi vaikka toimia. Olemme tätä joskus esittäneet itsekkin. Kansallisten toteutusohjelmien erojen kautta tämä voi kuitenkin vaarantaa politiikan yhteisen luonteen kohtelemalla viljelijöitä eri tavalla.

Vastauksena suurien tilakohtaisten tukipottien julkiseen arvosteluun komissio esittää todennäköisesti alempia enimmäistuen rajoja. Tässä on riskinä esimerkiksi kotieläintilojen ja erikoiskasvituotannon kaltoin kohtelu. Mihin todennäköisesti kansallisella tasolla kerättävät varat sitten ohjattaisiin? Pienemmille tiloille vai maatalouden ympäristötoimiin?

Alustavissa teksteissä puhutaan myös aidoista viljelijöistä aktiiviviljelijöiden rinnalla. Tässä voi olla ainesta vähentää parjattua hömppäheinän viljelyä ja korostaa maatalouden ammattimaisuutta. Mutta jälleen kerran – riskinä on asian byrokratisointi.

Mielestämme on esisijaista, että CAPin rahoitus turvataan. MTK:n kannanotot EU-rahoitusraamin korottamiseen yli 1% tason BKT:sta ovat perusteltuja. Jos EU päättäisi tehdä lisää yhdessä, maatalouden varat eivät näihin hankkeisiin riitä.

CAPin rinnalla kansainvälinen kauppa on korostunut. Suomen niinkuin muunkin EU:n maatalouden vientiriippuvuus ei varmasti ole enää kenellekään yllätys. EU:n kotimarkkinoiden kasvu on jo usein vain markkinapotentiaalin uudelleenjakoa eikä se välttämättä kannusta alalla tarvittaviin investointeihin.

Viimeistään Venäjän kauppapakotteet tekivät selväksi, että uusia markkinoita meidän korkealaatuksille ja turvallisuudelle elintarvikkeillemme on löydettävä. Ydinkysymys on kuitenkin se, että tämän kaupan on perustuttava yhteisille säännöille.

Se ei ole vapaata, jos sillä tarkoitetaan villiä kauppaa, vaan reilua kauppaa kaikilla niillä ehdoilla, joita yhteiskunta erityisesti täällä Euroopassa meille asettaa.

Emme voi hyväksyä esimerkiksi Mercosurin romuttavan kaiken sen naudanlihan hygieni- ja alkuperämerkintöjen lisäarvon, jonka suomalaisetkin naudanlihan tuottajat ovat joutuneet maksamaan suurimmaksi osaksi omasta pussistaan viimeisten 20 vuoden aikana.

Kilpailu tulee todennäköisesti kiristymään edelleen, mutta ei tämä silti ole aina meidän kannaltamme negatiivista. Vaikka jalostusaste nousee elintarvikkeiden tullessa entistä teollisemmiksi, ja kuluttajan suora yhteys viljelyyn ohenee, kiinnostus ruuan alkuperästä ja tuotantotavasta kasvaa. Näin on myös täällä Etelä-Savossa. Viljelijä on ensimmäinen ruuan tuottaja, maatila paikka ruuan synnylle. Viljelijä ei ole ainoastaan raaka-aineen toimittaja.

Tämä maatalouden yhteys kuluttajamieltyykseen on saatava näkymään maatalouspolitiikassa niin EU- kuin kansallisellakin tasolla. Tässä suhteessa Suomen pitkäjänteinen työ kuluttajayhteyden vahvistamisessa on esimerkillistä. Ja tätä työtä on ministeri Jari Leppä tukenut, mistä hänelle on syytä antaa kiitokset. Mutta työ jatkuu.

Hyvät ystävät, on syytä sanoa jotakin myös ruokaketjusta.

Järjestömme on ollut mukana ns. epäreilujen kaupan käytäntöjen torjunnassa jo useita vuosia. Esimerkiksi käyvät yksipuoliset sopimusten muutokset, jälkikäteisalennukset ja kynnyksrahat. Alussa tuimme vapaaehtoista järjestelyä, tuottajien, teollisuuden ja kaupan yhteistoiminnan periaatteita, joihin yhteisesti sitouduttaisiin. Valitettavasti mitään muutosta ei saatu aikaan, päinvastoin.

EU:n vähittäiskauppa tunnusti vuonna 2012 julkisesti, että epäreiluja käytäntöjä on. Niille ei vain haluttu tehdä mitään. Vaadimme EU-tason raamilainsäädäntöä vaikkapa kansallisesti sovittavien yhteisten pelisääntöjen toimeenpanon tueksi. Tästä on saatu hyviä kokemuksia mm. Britanniaista.

Ruokaketjun toimintaa on tehostettava ja viljelijän on saatava reilumpi osuus kuluttajan eurosta työnsä tueksi. Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja nyt myös komissiokin ovat samoilla linjoilla. Kun veronmaksajan tuki alenee, ilmastonmuutos rokottaa ja kuluttajan vaatimukset entisestään kiristyvät, on selvää, että viljelijä ei elä nykyosuuksilla. Varsinkaan, jos tavoitteena on perheviljelmien säilyttäminen. Tasapuolisuus on myös muiden toimijoiden etu. MTK on ottanut asiassa aktiivisen roolin ja tätä työtä me Copa-Cogecassa lämpimästi tuemme.

Kotimaan ruokaketjukeskustelua on tullut seurattua kallella kypärin. Olen ollut käytännössä koko elämäni uskollinen S-ryhmän jäsen. Niinkuin monesti kylillä on ollut tapana, keskitimme perheessän ostoksemme S-ryhmään. Ja näin erityisesti Ässälle vaikeina 1980-luvun vuosina, kun markkinaosuudet olivat 15 prosentin tuntumassa.

En tunnista enää omaa kuluttajaosuuskuntaani viimeaikaisissa tavarantoimittajille pidetyistä puhutteluista. Kun S-ryhmän toiminta perustuu vahvoille alueosuuskaupoille, jotka puolustavat maakuntiansa elinvoimaa muutenkin, on ollut helppo tukea Osuuskauppa Suur-Savon toimintaa. Näin on ollut myös muissa maakunnissa.

Jotenkin vielä ymmärrän helsinkiläisen HOK:n juoksuttavan elintarviketoimittajia, kun niitä viljelijöitä tai osuuskuntia ei omalla toiminta-alueella ole montakaan. Mutta tätä samaa en odottaisi maakunnissa. Tuttuun Juvan S-Markettiin on vaikea mennä sen ulko-ovella seisovan kotimaisia elintarvikkeita halpuuttavan standin ohi. Varsinkin kun tietää sen kovan, kansainvälisestikin vertailun kestävä laatu- ja turvallisuustyön, joka niihin tuotteisiin on uhrattu.

Miksi maakunnan Osuuskauppa Suur-Savo osallistuu omalla alueellakin tuotettujen elintarvikkeiden halpuuttamiseen? Mitä hyötyä on Etelä-Savon kuluttajaliikkeelle siitä, että maakunnan omat viljelijät ajetaan nurkaan?

Jos peruste on panna hanttiin kansainväliselle kilpailulle, niin mikä ero viljelijän kannalta on lopulta siinä kuka häntä kurittaa? Karuinta on, kun omat lyövät.

Kävimme Osuuskauppa Suur-Savon toimitusjohtaja Heikki Hämäläisen kanssa rakentavan mielipiteiden vaihdon aikaisemmin tänä syksynä. Olemme molemmat Juvalta kotoisin. Toimitusjohtaja Hämäläinen kutsui minut Mikkelin torin laidalle konttorille kahville keskustelemaan asiasta.

Sovimme Heikin kanssa, että tapaamme täällä tänään. Valitettavasti hän ei ole tänään päässyt tänne paikalle. Olisin halunnut kertoa hänelle, että otan kutsun vastaan. Mutta ennen kuin tulen kahville, annan Heikille oman vihreän Osuuskauppa Suur-Savon korttini säilytykseen. Toivon hänen pitävän kortista hyvää huolta. Käyn sen hakemassa kun Osuuskauppa Suur-Savo on lopettanut halpuutuksen.

Olen puoleni valinnut. Ja se on kotimaisen ruuan tuottajan, suomalaisen viljelijän puoli.

Puheenjohtaja, hyvät 100-vuotisjuhlan osallistujat! Onnittelen edustamani Copa-Cogeca puolesta 100-vuotista MTK Etelä-Savo! Työ jatkuu ainakin seuraavat sata vuotta. Parempi tulevaisuus on tehtävä ite!

TOIMINNAN TARKOITUS

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry, toimii jäsenistönsä taloudellisen ja henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja edistämiseksi. Tärkeimpänä tavoitteena on toimia vahvasti maakunnallisella tasolla maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden tuotantomahdollisuuksien ja yrittäjien toimeentulon kehittämiseksi. Samalla vaikutetaan maaseudun yleisiin asumisen ja elämisen edellytyksiin. Muita keskeisiä tavoitteita ovat vaikuttaminen kotimaiseen ja Euroopan unionin päätöksentekoon tuomalla esille eteläsavolle tärkeitä tekijöitä.

Vaikka päätöksenteko sekä niihin vaikuttaminen useilla politiikan lohkoilla on siirtynyt entistä kauemmaksi jäsentiloista, ei edunvalvonnan tarpeiden muodostuminen ole muuttunut aiemmasta. Edunvalvonnan tarve lähtee edelleen jäsenten tarpeista, jolloin edunvalvonnan tulee olla nykyisenkaltaisessa MTK:n organisaatiossa katkeamaton ketju jäsentilasta yhdistyksen ja liiton kautta keskusliittoon. Edunvalvonnan keskeinen lähtökohta on, että sen tarpeet muodostuvat ja vaikutukset realisoituvat jäsentiloilla.

Maaseudun elinkeinotoiminnan harjoittamiseen ja maaseudulla asumiseen vaikuttavia päätöksiä tehdään valtakunnan ja EU-tason lisäksi edelleen paljon myös kunta- ja maakuntatasolla. Maakuntaudistuksen myötä liittotason edunvalvonta tulee jatkossa olemaan entistä tärkeämmässä roolissa. Liiton toiminnalla vaikutetaan sekä valtakunnallisen lainsäädännön ja ohjelmien laatimiseen tuomalla esille alueellisia erityispiirteitä ja tarpeita, että niiden alueelliseen toteuttamiseen, tulkintaan ja soveltamiseen. Tässä tehtävässä on merkittävä rooli myös yhdistyksillä.

Alueilla sijaitsevat ELY –keskukset, aluehallintovirastot, maakuntaliitot, kunnat, yrittäjä- ja ammattijärjestöt, osuuskunnat, rahoitus- ja vakuutuslaitokset, maaseutukeskukset ja metsäkeskus sekä maatilataloutta lähellä olevat muut viranomaiset (verottaja, maanmittaus yms.) ja kaupalliset toimijat ovat liittojen keskeisiä yhteistyökumppaneita, mutta myös edunvalvonnan kohteita.

MTK-yhdistysten vastinparina toimivat erityisesti kunnat, mutta myös monet liittotason yhteistyökumppanit paikallisen toimintansa kautta. Liitot ovat myös keskeinen toimija tukemaan ja ohjaamaan yhdistysten toimintaa. Paikallinen MTK-yhdistys on järjestön tärkein kontakti jäseniin.

Elintarvikeyritysten markkinat ovat kansainvälistyneet, jolloin yritysten toimintaa ohjataan entistä enemmän valtakunnallisella tai kansainvälisellä tasolla. Kaupan ketjut ja ostajayritykset toimivat myös yhä valtakunnallisemmin ja kansainvälisemmin. Harvan yrityksen markkinoita johdetaan maakunnallisesti. Maakunnallinen näkökulma tulee esiin raaka-aineiden hankintojen ohjailussa.

Kasvava rooli on paikallisilla lyhyen toimitusketjun markkinoilla. Näillä markkinoilla maatalousyrittäjä markkinoi ja usein myös jalostaa itse oman tilansa tuotteet joko suoraan paikallisille kaupoille tai myy ne omilla kauppa- paikoillaan. Nämä markkinat luovat tervetulleen vaihtoehdon kaupakettujen ketjuohjatuille myyntikanaville. Järjestön tehtävä on omalta osaltaan tukea kaikkia niitä toimintamuotoja, joilla jäsenten on mahdollista saada korkeampaa tuottajahintaa. Tämä pätee niin valtakunnallisiin kuin paikallisiin markkinoihin.

Toimintasuunnitelma 2018

VIHREÄÄ KASVUA JA MENESTYSTÄ MAALLE!

Jäsenet ja järjestö yhdessä varmistavat maaseutuelinkeinojen kannattavuuden ja arvostuksen. Vahva ja yhtenäinen järjestö on merkittävä ja aktiivinen markkina- ja yhteiskuntavaikuttaja.

Otamme biotalouden kasvusta täyden hyödyn jäsenillemme!

- vahvistamme biotalouden perustana olevaa, yksityisen viljelijän ja metsänomistajan maaomaisuutta koskevaa omistusoikeuden suojaa
- osallistumme jäsentemme elinkeinoja edistäviin kehittämishankkeisiin
- toteutamme valtakunnallisia toimenpiteitä liitto- ja yhdistystasolla
- viestimme jäsentemme asemasta ja roolista maaseudulta lähtevissä tuote- ja arvoketjuissa
- vaadimme maaseutuvaikutusten (biotalousvaikutusten) arvioinnin sisällyttämistä alueellisiin hankkeisiin, suunnitelmiin ja kaavoihin
- puramme maaseudun elinvoimaa haittaavia ja hidastavia normeja ja hallintoa
- valvomme jäsentemme etuja maakuntahallintoa uudistettaessa.

Parannamme jäsentemme asemaa markkinoilla!

- vahvistamme markkinavaikuttamista ja vaikutamme kotimaisten luonnonvarojen hyödyntämiseen pohjautuvien tuotteiden kysyntään, tuotteista saatavaan hintaan ja tuotantokustannuksiin
- tiedotamme siitä, mikä on tuottajan osuus elintarvikkeiden kuluttajahinnoissa
- tuomme esille kotimaisen tuotannon vastuullisuutta
- korostamme elintarvikkeiden alkuperää, jotta kotimainen tuote erottuu tuontituotteista
- vaikutamme elintarvikeketjuun reilujen kauppatapojen ja sopimuskäytäntöjen luomiseksi
- edistämme lyhyiden toimitusketjujen kehittymistä tuottajilta suoraan kuluttajille
- tarjoamme yhdistysten käyttöön materiaalia kuluttaja- ja kuntapäätävävaikuttamiseen.

Vaadimme parempaa poliittista päätöksentekoa ja lainsäädäntöä!

- vaikutamme kansanedustajiin, jotta eduskunnan ja hallituksen päätöksissä otetaan huomioon eteläsavolaiset erityispiirteet
- vaikutamme maatalouspolitiikkaan maatalouden jatkuvuuden turvaamiseksi Etelä-Savossa
- vaikutamme EU- ja kansalliseen politiikkaan siten, että niillä parannetaan maatalouden kannattavuutta ja edistetään maaseudun yrittäjyyttä, yhteisöllisyyttä ja palvelujen saatavuutta
- teemme yhteistyötä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa, jotta maaseudun yrittäjien ja asukkaiden saamat palvelut kannustavat ja edesauttavat maaseudulla yrittämistä ja asumista
- huolehdimme, että maakuntauudistuksessa maaseudun asiat otetaan huomioon ja maaseudun asukkaiden ja yrittäjien tarvitsemat palvelut hoidetaan parhaalla mahdollisella tavalla
- kannustamme jäseniä asettumaan ehdokkaaksi ja äänestämään maakuntavaaleissa.

Vahvistamme järjestön toimintaa jäsentemme edunvalvojana!

- huolehdimme yhdistysten ja liiton taloudellisesta asemasta edunvalvonnan tason ja toiminnallisen aseman ylläpitämiseksi
- arvioimme edunvalvonnan tulevaisuuden rakenne- ja toimintamalleja toiminnan parantamiseksi
- lisäämme yhteistyötä muiden MTK -liittojen välillä
- kehitämme luottamushenkilöihin perustuvaa valiokuntatoimintaa
- vahvistamme luottamus- ja toimihenkilöiden osaamista
- lisäämme viestintää jäsenille järjestön toiminnasta
- parannamme nuorten osallistumismahdollisuuksia järjestön toimintaan.

Juhlistamme MTK-Etelä-Savon 100 -vuotista historiaa

- julkaisemalla liiton 100 -vuotis historiategoksen

JOHTOKUNTA, VALIOKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT**Liiton johtokunta ja kokoukset vuonna 2017**

		10.1.	13.3.	19.7.	18.9.	2.11.
Juha Paajanen, pj. 19.7. saakka	Punkaharju	x	x	x	-	x
Jouni Paunonen, pj. 19.7. alkaen	Juva	x	x	x	x	x
Erkki Aholainen	Joroinen	x	x	-	-	-
Hannu Auvinen	Sulkava	x	x	x	x	x
Pasi Häkkinen	Mikkeli	x	x	x	x	-
Mervi Kervinen	Heinävesi	x	-	x	x	x
Juha Liukkonen	Kangasniemi	x	x	-	x	x
Jukka Nousiainen	Kerimäki	x	x	x	x	x
Taneli Pajunen, nuorten edustaja	Mikkeli	x	-	-	-	-
Marko Piispanen	Ristiina	x	-	x	x	x
Anna Siiriäinen	Hirvensalmi	x	x	x	x	x
Virpi Valkonen	Rantasalmi	x	x	x	x	x
Jukka Leikkonen, valtuuskunta	Mäntyharju	-	x	x	-	x
Otto Makkonen, valtuuskunta	Savonranta	x	x	x	x	x
Hanna Lokonen, maas.nuorten pj.	Ristiina	-	x	-	-	x

Varapuheenjohtajana toimi Jouni Paunonen 19.7. saakka ja Juha Paajanen 19.7 alkaen. Juha Paajanen jätti johtokunnan puheenjohtajan tehtävän tultuaan valituksi Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvoston puheenjohtajaksi.

Tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat:

	varsinainen	vara
Tilintarkastajat	Aki Rusanen, HT, JHT	Johanna Mäkelä, HT, HTM
Toiminnantarkastaja	Ilpo Kiema, maanviljelijä	Keijo Laitinen, maanviljelijä

Valiokunnat:

Työvaliokunta	16.5.				
-Juha Paajanen, Jouni Paunonen, Jukka Nousiainen					
Maitovaliokunta	6.4.	30.10.			
-Juha Liukkonen, Anne Nykänen					
Lihavaliokunta	3.3.	25.10.			
-Jukka Nousiainen, Paavo Sävilammi, Otto Makkonen					
Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta	22.3.				
-Petri Pekonen, Juha Liukkonen					
Elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta	20.11.				
-Pasi Häkkinen, Kimmo Ihalainen					
Luomuväliokunta	31.3.	9.11.			
-Sanna Hämäläinen, Mervi Kervinen					
Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta	7.2.	4.10.			
-Virpi Valkonen, Taneli Pajunen					
Maaseutunuorten valiokunta	12.1.	25.2.	11.4.	29.8.	19.12.
-Minna Juutila, Hanna Lokonen, Johanna Miettinen, Satu Naukkarinen, Otto Makkonen, Taneli Pajunen, Jarkko Parkkinen, Mikko Tiainen					
Peltokasvivaliokunta	1.12.				
-Yrjö Ehrnrooth, Jukka Kohvakka					
Kuluttajatyöryhmä, ei kokoontunut					
-Anna Siiriäinen, Jukka Leikkonen					
Etelä-Savon metsävaliokunta	3.5.	18.9.	8.11.		
-Juha Paajanen, Jouni Paunonen, Jukka Nousiainen					

Uusina valiokuntina aloittaneet erikoiskasvivaliokunta ja jäsenpalveluvaliokunta pitivät ensimmäiset kokouksensa tammi-kuussa 2018.

Toimihenkilöt:

Vesa Kallio	toiminnanjohtaja	1.10.1999 alkaen
Nina Kallio	toimistos sihteeri	ostopalveluna MTK:lta
Noora Ruuth	maaseutunuorten asiamies	ostopalveluna 3 kk

JÄSENET

Vuonna 2017 liiton jäsenistö koostui 19:sta maataloustuottajayhdistyksestä sekä kuudesta yhteisöjäsenestä. Yhteisöjäseninä ovat liiton alueella toimivat osuustoiminnalliset maito- ja liha-alan yritykset sekä ProAgria Etelä-Savo. Liiton alueen yhdistyksissä oli 31.12.2017 yhteensä 2 993 jäsentilaa (2016: 3 127) ja kokonaisjäsenmäärä oli 7 314 jäsentä (2016: 7 563).

ELINKEINOT

Etelä-Savo on Suomen maaseutuvaltaisinta aluetta. Alla olevissa taulukoissa esitettyjen myyntitulolaskelmien (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy) lähtökohdanna ovat kunkin tuotteen tuotantomäärät sekä maksetut tuottajahinnat. Tuottajatilitysten yhteydessä maksetut tuet (maidon tuotantotuki) eivät sisälly myyntituloihin. Laskelmat eivät sisällä arvonlisäveroa.

Tilastolähteinä on käytetty sekä julkisia että Elintarviketiedon itse keräämiä tilastoja. Maatalouden tilastot ovat pääsääntöisesti Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ja metsätalouden tilastot Metsätutkimuslaitoksen keräämiä tilastoja. Sivuansiotulot lasketaan Tilastokeskuksesta saatavaan aineistoon perustuvana (Maatalouden tulo- ja verotilasto).

Maitotulot

- tuottajahintainen meijerimaitotulo
- meijerien laatulisät ja jälkitilit

Teurastulot (naudan-, sian-, siipikarjan-, lampaan- ja hevosen liha)

- tuottajahintainen teurastulo
- teurastamojen jälkitilit

Kananmunatulot

- tuottajahintainen myyntitulot (pakkaamot ja suoramyynnit)
- pakkaamoiden jälkitilit

Viljatulot

- kaupan kautta kulkeva vilja
- tuottajahintainen myyntitulo

Muut kasvinviljelytulot (öljykasvit, peruna, sokerijuurikas, herne, avomaavihannekset sekä puutarhamarjat ja hedelmät)

- tuottajahintainen myyntitulo

Tulotuki (=maatalouden kansallinen ja EU:n maksama tuki; ei sis. kasvihuonetuotannon tukia)

- EU-tuet (CAP, LFA, ympäristötuki ja muut EU-tuet)
- Kansalliset tuet (pohjoinen tuki, Etelä-Suomen kansallinen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki, perunantuotannon tuki, siementuotannon tuet, satovahinkokorvaukset, muut kansalliset tulotuet)

Metsätulot

- yksityismetsänomistajien metsänmyyntitulot (kantorahat ja hankintakauppojen työtulo)

Sivuansiot

- aktiivitulojen viljelijöiden ja puolison veronalaiset työtulot, tulonsiirrot ja muut tulot

Maatilojen tulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tiloja		3 169	3 089	2 949	3 026	2 915	2 904	2 847	2 700	2 627
Myyntitulot	milj. €	87,08	78,37	77,95	82,23	83,31	87,83	88,77	80,48	80,06
	%	30	30	28	29	30	30	31	29	28
Tulotuet	milj. €	65,48	66,52	67,47	65,19	65,84	63,14	64,95	54,24	63,16*
	%	23	26	24	23	24	22	23	20	22
Metsätulot	milj. €	62,75	39,49	63,84	62,24	53,42	64,49	63,86	67,08	67,38
	%	22	15	23	22	19	22	22	24	24
Sivuans/liitännäiset	milj. €	74,75	74,81	71,41	73,33	75,43	77,5	70,75	73,57	73,85
	%	26	29	25	26	27	26	25	27	26
Yhteensä	milj. €	290,16	259,09	280,67	282,99	277,99	292,99	288,33	275,37	284,44

*Vuoden 2015 tuista merkittävä osa tuli maksuun vuoden 2016 puolella.

Maatalouden myyntitulot, brutto, ei sisällä alv. (Lähde: Kantar TNS Agri Oy).

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Maito	milj. €	52,71	46,55	46,64	50,29	50,33	52,31	52,21	45,17	44,33
	%	61	60	60	61	60	60	59	56	55
	tiloja	800	722	686	643	587	558	516	495	466
Naudanliha	milj. €	10,72	11,23	10,54	11,35	11,86	13,39	13,00	12,24	12,29
	%	12	15	14	14	14	15	15	15	15
	tiloja	327	306	292	283	264	247	236	229	230
Sianliha	milj. €	4,60	3,44	3,01	2,37	2,36	2,67	2,07	1,96	1,54
	%	5	4	4	3	3	3	2	2	2
	tiloja	56	54	46	39	35	35	29	27	25
Muu liha	milj. €	0,17	0,06	0,04	0,05	0,18	0,18	0,18	0,21	0,84
	%	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	tiloja	174	165	172	170	171	170	168	149	143
Kananmunat	milj. €	0,63	0,89	2,13	2,91	2,11	2,23	2,57	3,50	3,03
	%	1	1	3	4	3	3	3	4	4
	tiloja	10	14	11	10	8	8	8	7	7
Viljat	milj. €	3,55	1,97	4,23	3,57	4,48	3,68	3,34	2,78	2,56
	%	4	3	5	4	5	4	4	3	3
	tiloja	736	711	709	698	682	700	679	650	632
Muut kasvit	milj. €	14,06	13,30	11,35	11,69	11,98	13,36	15,39	14,63	15,47
	%	16	17	15	14	14	15	17	18	19
	tiloja	955	953	1 033	1 080	1 020	1 122	1 151	1 089	1 072

Pellon käyttö, ha (Lähde: Suomen Gallup Elintarviketieto Oy).

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Syysvehnä	5	40	71	96	89	85	65	170	96	111
Kevätvehnä	1 638	1 346	1 404	1 548	1 658	1 572	2 060	1 847	1 735	1 838
Ruis	473	437	525	558	467	435	619	734	613	507
Ohra	12 070	11 846	9 802	9 701	9 757	10 610	10 457	10 383	9 716	8 362
Kaura	11 662	10 935	9 121	9 500	9 815	10 146	9 374	9 237	8 617	7 722
Seosviljat	949	1 275	1 310	1 474	1 805	2 070	2 202	2 239	2 467	2 659
Muut viljat	111	122	87	133	121	151	122	1 209	1 254	1 290
Rypsi, rapsi	405	645	1 164	937	852	826	680	851	761	998
Peruna	454	453	399	406	360	356	332	314	326	298
Sokerijuurikas	24	36	30	36	31	42	-	-	1	1
Herne	37	44	41	24	19	20	28	333	375	350
Nurmet yhteensä	33 531	32 742	33 160	34 322	33 970	33 429	33 127	33 496	35 196	37 188
Puutarhakasvit	1 304	1 298	1 289	1 359	1 353	1 387	1 353	1 368	1 473	1 450
Muut kasvit	1 638	2 395	1 666	1 735	-	2 075	1 565	277	1 232	1 958*
Ruokohelpi	1 580	1 561	1 359	1 161	593	396	308	290	300	266
Kesanto ja hoidettu viljelemätön pelto	7 461	9 118	10 910	10 573	11 154	11 400	11 867	8 966	8 391	7 922
Monivuotiset nurmet ja niityt (yli 5 v)	1 012	957	912	993	953	1 046	949	2 119	2 049	1 962
Käyt. maat.maa	74 354	75 254	74 836	74 554	74 531	75 232	75 109	74 920	74 955	74 812

*Kuminan tilastointi on vaihdellut eri vuosina, sisältyy vuonna 2017 Muut kasvit -ryhmään.

MAASEUDUN JA MAATALOUDEN KEHITTÄMINEN

Lähde: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 vuoden 2017 kertomus, Etelä-Savon ELY-keskus.

Maa- ja puutarhatalouden investoinnit lisääntyivät kertomusvuonna 2017 yllättävän paljon Etelä-Savossa, vaikka maataloudessa tulokehitys on ollut viime vuosina tavanomaista heikompi. Investointitukia oli haettu ja saatettiin myöntää maataloudelle jo alkuvuodesta ennätysmäärä. Mukana oli verraten suuria lypsykarja- ja lihakarjapihattoja sekä kasvihuoneinvestointeja. Maatalouden investoinnit näyttävät jatkuvan myös 2018 puolella tavanomaista vilkkaampana ja suurempiin tuotannon laajennuksiin tähtäävinä.

Maatalouden investointien ja aloitustukien rahoitus oli syksyn 2017 valintajakson myöntöjen jälkeen yhteensä 6,5 milj.€ avustusta ja 6,8 milj.€ korkotukilainaa. Investointituen myöntöjä oli 74 kpl ja aloitustukia 14 kpl. Koko ohjelmakaudella maatalouden rahoitus on yhteensä 13,2 milj.€ avustusta ja 20,6 milj.€ korkotukea. Lisäksi maatalouden ympäristöneuvontaa on tuettu kahtena vuotena 0,5 milj. eurolla. Maa- ja puutarhatalouden investointeihin jouduttiin sitomaan Etelä-Savossa jo alkuvuodesta 2017 enempi maaseutuohjelman varoja kuin mihin oli osattu varautua. Rahoitusvaraukseen saatiin kuitenkin lisäystä ja kaikki hyväksyttävissä olevat hakemukset rahoitettua.

Maaseutuohjelman yritysrahoitusta on haettu Etelä-Savon ELY-keskuksesta tällä ohjelmakaudella aiempia ohjelmakausia vähemmän. Hakemusten määrään on vaikuttanut yleisesti heikko taloudellinen tilanne sekä muiden muassa kehittämissuunnitelmaan soveltuviin rahoitusvälineiden muutokset. Itä-Suomen maaseutuohjelman mukaan maaseudun mikroyritysten investoinnit tulisi voida rahoittaa pääasiassa maaseutuohjelman kautta. Alueen yrittäjiä on pyritty rohkaisemaan investointeihin rahoitusmahdollisuuksista eri kanavien kautta tiedottamalla sekä järjestämällä monenlaisia yritysrahoitus-tilaisuuksia. Esimerkkejä ja uutisia maaseutuohjelman yritysrahoituksesta on kerrottu myös Etelä-Savon ELY-keskuksen rakenne-rahastoyksikön facebook-sivuilla <https://www.facebook.com/Yritys-ja-hankerahoitus-Itä-Suomi-1514598488849753/> sekä maaseutuviestintähankkeen Maaseutukuriirin sivuilla.

Kehittämishankkeita on käynnistynyt ennätysmäärä Etelä-Savossa Maaseutuohjelman rahoituksella. Hankkeet kohdentuvat alueen maaseutuohjelman mukaisesti maa- ja metsätalouden sekä maaseudun yritystoiminnan monipuolistamiseen ja kehittämiseen. Elinkeinojen kehittämistä tukeva hanketoiminta luo uutta pohjaa maatalojen ja muiden maaseudun yritysten toimintaympäristölle ja parhaimmillaan tuottaa uudenlaisia mahdollisuuksia alueen yrityksille ja varmentaa investointien kannattavuutta tulevaisuudessa. Useat ohjelmakauden alussa alkaneet hankkeet ovat vuonna 2017 joko päättyneet tai olivat toteutusaikansa loppuvaiheessa.

Leader-ryhmien rahoitustoimet ovat Etelä-Savossa myös elpymässä. Etelä-Savossa toimii Piällysmies ry Savonlinnan seudulla, Veej'jakaja ry Mikkelin seudulla, Rajupusu Leader ry maakunnan keskiosissa ja Päijänne-Leader Pertunmaan osalta. Kaikilla Leader-ryhmillä on alueensa erityispiirteet tunnistava oma kehittämissuunnitelma. Ohjelmakauden alun viivästymisestä huolimatta hankkeita saatiin käyntiin kuntarahan turvin, ja kertomusvuonna osa hankkeista oli jo valmistunut ja loppumaksettakin. Alueen kaikilla Leader-ryhmillä on ollut teemahankkeita, joiden avulla on voitu vastata myös maaseudun pienimuotoisempiinkin kehittämistoimiin.

Ohjelman vaikutus alueen toimintaympäristöön

Maaseutuohjelman avulla on uudistettu maa- ja puutarhataloutta, kehitetty maaseudun elinkeinoja ja työllisyyttä sekä edistetty asukkaiden hyvinvointia Etelä-Savossa. Maatalojen keskikoko on peltoalalla tai eläinmäärillä mitattuna Etelä-Savossa maan pienimpiä. Maatalouden investointien tukeminen parantaa erityisesti kotieläintilojen rakennetta. Tilakoon kasvattaminen ja/tai tuotannon monipuolistaminen ovat pitemmällä tähtäimellä kannattavan tuotannon ja maatalojen jatkamisen edellytyksiä. Tuotantoaan laajentaneet kotieläintilat keskittyvät yleensä joko maidon tai naudanlihan tuotantoon. Pienemmillä kotieläintiloilla ja kasvinviljelytiloilla harjoitetaan myös muuta yritystoimintaa ja/tai käydään tilan ulkopuolella palkkatyössä.

Etelä-Savossa on järvistä ja metsäisyydestä johtuen syrjäisiä alueita, joissa maatilat muodostavat edelleen merkittävän osan vakinaisesta asutuksesta. Maa- ja metsätalouden ylläpitämällä tiestöllä ja muulla infrastruktuurilla on Etelä-Savon kaltaisessa mökkimatkailevan ykkösmaakunnassa erittäin tärkeä merkitys. Palvelujen lisäksi maataloilla on myös huomattava sosiaalinen merkitys matkailijoille.

Puutarhataloudella on suuri ja kasvava merkitys eteläsavolaisessa elintarviketuotannossa ja mm. salaattien ja kaalin kohdalla myös valtakunnallisesti. Alueella sijaitsee paljon keksikokoisia ja sitä pienempiä kasvihuoneita

ja avomaan puutarhaviljelmiä, mutta myös verraten suuria kasvihuone-yrityksiä. Alueen laaja puutarhatalous lasinalaisviljelmiseen työllistää ja luo erinomaisen perustan paikallista ja lähiruokaa korostavalle elintarviketaloudelle sekä ruokakulttuurille ja matkailulle.

Etelä-Savossa suuri osa maataloista on monialaisia ja maaseudulla on myös ilman maatilataustaa olevaa pienyritystoimintaa. **Ruoka, metsä ja vesi** ovat Etelä-Savon strategiset painoalueet, joiden keskelle on maakuntaudistuksen myötä liitetty **hyvinvoiva ihminen**. Strategiassa huomioidaan alueen vakinaisten asukkaiden toimeentulomahdollisuudet kuten myös laajan vapaa-ajan asukkaiden tarpeet sekä matkailijoiden merkitys alueella.

Maaseutuohjelman rahoituksella on voitu käynnistää laaja ja monipuolinen kehittämishankkeiden kirjo tukemaan alueen yritysten toimintaympäristön kehitystä ja luomaan edellytyksiä kannattavalle yritystoiminnalle. Yritysten investointien käynnistyminen on silti viime vuosina ollut Etelä-Savossa muita alueita hitaampaa. Taloudellisen suhdanteen yleisen paranemisen, yrittäjiä rohkaisevan viestinnän ja erilaisten yritysryhmä-hankkeiden myötä yritysinvestointien odotetaan kuitenkin vilkastuvan ohjelman loppupuolella.

VUODEN 2017 TOIMINTAA (poimintoja kuukausittaisista tapahtumista)

Tammikuu

- Liiton johtokunta
- Itä- ja Keski-Suomen liittojen toiminnanjohtajakokous
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- MTK toimihenkilöpäivät
- Itä- ja Keski-Suomen maaseutunuorten valiokunttien yhteiskokous
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Etelä-Savon MTK-yhdistysten ja metsänhoitoyhdistysten tulevaisuusseminaari
- Maaseuturahoituksen infotilaisuudet yhdessä Etelä-Savon Yrittäjien ja ELY-keskuksen kanssa
- Maatilatalouden veropäivä jäsenille
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Helmikuu

- Itä-Suomen MTK-liittojen luottamushenkilöneuvostojen kokous
- Itä- ja Keski-Suomen Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta
- Etelä-Savon maatalojen kehitysnäkymät -sidosryhmätilaisuus
- Lomitus- ja työterveyshuollon teemapäivä
- MMM:n maakuntaudistusseminaari
- MTK-liittojen puheenjohtaja- ja toiminnanjohtajakokous
- Etelä-Savon maitoryhmä
- Maaseutunuorten valiokunta
- Maakuntaudistus - alueiden kehittäminen ja kasvupalvelut sidosryhmäkuuleminen
- Melan ja Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteistyötilaisuus
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Maaliskuu

- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta

- Maakuntaudistuksen viljelijäkuuleminen -tilaisuus
- Maatalojen yhtiöittämisspäivä
- Etelä-Savon maataloustuottajain säätiön hallitus
- Maatalojen varautumiskoulutus -sidosryhmätilaisuus
- Liiton johtokunta
- Valtra-MTK -jäsenristeily
- Team Finland -aluetyöryhmä
- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- Liiton ja säätiön tilin- ja toiminnantarkastus
- Maatilayrittäjien oikeusturvapäivä
- Itä- ja Keski-Suomen ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta
- Kauppakamarin Team Future -ryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen luomuvaiokunta
- Hallituksen puoliväliriihi -tilaisuus
- Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä
- Alueelliset kehitysnäkymät -paneeli, ELY-keskus
- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Huhtikuu

- Tuottajayhdistysten kokouskierros
- C-liittojen kokous
- Itä- ja Keski-Suomen maitovalioikunta
- liiton kevätkokous, Rantasalmi
- MTK -liittojen puheenjohtajakokous
- MTK:n valtuuskunta
- EU-avustajien koulutus
- Maaseutunuorten valiokunta
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Kesätyöpaikkakyselyn tiedotustilaisuus, Etelä-Savon Kauppakamari, Etelä-Savon Yrittäjät
- Ohjausryhmiä ja muita palaverieita

Toukokuu

- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Etelä-Savon metsävaliokunta

- Itä- ja Keski-Suomen liittojen toiminnanjohtajakokous
- Liiton työvaliokunta
- Laitumelle laskijaiset, Otava
- Liiton 100 -vuotisjuhlan suunnittelupalavereita
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Kesäkuu

- Kauppakamari Team Future -ryhmä
- Etelä-Savon elintarvikeketjun skenaariot -työpaja
- MTK:n 100 -vuotisjuhla ja liittokokous
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Maakuntaohjelman työpaja, Maakuntaliitto
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Pohjoismainen luomukonferenssi, Mikkeli
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Heinäkuu

- Liiton johtokunta
- MTK-liittojen puheenjohtajakokous

Elokuu

- Etelä-Savon karjakerhon karjapäivä
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Kangasniemen Elomessut
- Haukivuoren sadonkorjuujuhla
- Biohauki -biokaasulaitoksen avajaiset
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Syyskuu

- LULUCF -mielenilmaus, Helsinki
- Itä- ja Keski-Suomen liittojen toimihenkilöpäivät
- Väliä viljelijästä -sidosryhmätilaisuus
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous SOK Ässä-keskus
- MTK Savonlinnan seutu 100 -vuotisjuhla
- Osta tilalta -päivä
- Liiton johtokunta
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Etelä-Savon maaseutuohjelman hankeriihi, ELY-keskus
- Maakunnan yhteistyöryhmä, Maakuntaliitto
- Vesienhoitosuunnitelmien seurantar ryhmä
- MTK toimihenkilöpäivät
- Etelä-Savon maitoryhmä
- Etelä-Savon maailmankartalle -seminaari
- Satoisa syksy -sadonkorjuutapahtuma, Pieksämäki
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Lokakuu

- ELY-keskuksen neuvottelukunta
- Etelä-Savon maaseutuohjelman seurantar ryhmä
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Itä- ja Keski-Suomen Osaaminen ja hyvinvointivaliokunta
- Byrokratian purku -seminaari
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta
- MTK-Joroinen 100 -vuotisjuhla
- Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta
- Itä-Suomen MTK-liittojen yhteinen tiedotuslehti
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Marraskuu

- Etelä-Savon luottamushenkilöpäivä
- MTK-Virtasalmi 100 -vuotisjuhla
- C-alueen MTK-liittojen kokous
- Etelä-Savon metsävaliokunta
- Itä- ja Keski-Suomen luomuvaiokunta
- tuottajayhdistysten kokouskierros
- MTK:n biokaasuseminaari
- Maaseutunuorten valiokunta ja Syysmyrsky -syyskokous
- Itä- ja Keski-Suomen elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta
- Kutsumattomat vieraat -infotilaisuus, Mikkeli ja Savonlinna
- Maaseutunuorten syysparlamentti
- MTK-liittojen puheenjohtaja- ja toiminnanjohtajakokous
- MTK:n valtuuskunta
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Kauppakamari Team Future -ryhmä
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

Joulukuu

- tuottajayhdistysten kokouskierros
- Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta
- Esedu työelämäfoorumi
- Itä-Suomen MTK-liittojen ja Aluehallintoviraston yhteispalaveri
- MTK-liittojen toiminnanjohtajakokous
- Liiton syyskokous, Mikkeli
- Maaseutunuorten valiokunta
- Maakuntaudistuksen maatalous -työryhmä
- Maakunnan yhteistyöryhmä, maakuntaliitto
- Maaseutunuorten joulutulet
- Ohjausryhmiä ja muita palavereita

EDUSTUKSET MTK:N VALIOKUNNISSA JA VERKOSTOISSA 2017

MTK:n valiokuntaudistus

Vuonna 2016 toimeenpantiin koko järjestöä koskettava valiokuntaudistus. Uudistuksella pyritään lisäämään valiokuntatoiminnan tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Hyvin toimiessaan valiokunnat ja jaostot palvelevat MTK-järjestön kannanmuodostusta, järjestön sisäistä yhteistyötä sekä järjestön ja jäsenten kehittyvää vuorovaikutusta.

Keskusliiton valiokunnat ovat MTK:n johtokunnan pysyviä asiantuntijaelimiä omalla alallaan. Valiokuntien jäsenvalinnoissa painotetaan osaamista ja sitoutumista. Uudistuksella pyritään osaltaan MTK-järjestön kentällä olevan osaamisen hyödyntämiseen valiokuntatyössä. Valiokuntien toimintatapoja nykyaikaistamalla ja sähköisiä työvälineitä hyödyntämällä järjestön kantojen valmisteluun on mahdollista saada mukaan moninkertainen määrä henkilöitä nykytilanteeseen verrattuna. Valiokunnat viestivät ajantasaisesti ja koordinoitusti yhdistyksille, jäsenkuntaan ja muille tahoilla.

Lisäksi valiokuntaudistuksessa jaostot korvautuvat pääsääntöisesti sähköisessä ympäristössä toimivilla verkostoilla. MTK:n valtuuskunta nimeää kullekin verkostolle puheenjohtajan ja tälle varahenkilön. Verkoston puheenjohtaja on jäsen siinä valiokunnassa, jonka yhteydessä verkosto toimii.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään MTK:n normaalissa päätöksentekojärjestyksessä: liitot tekevät esitykset verkostojen henkilövalinnoiksi ja MTK:n johtokunta valmistelee valtuuskunnan kokousasiat.

Verkoston puheenjohtaja edustaa oman tuotantosektorinsa asiantuntemusta valiokunnassa ja toimii oman tuotantosektorinsa aktiivisena edushenkilönä järjestön sisällä ja ulospäin. Puheenjohtaja vastaa oman verkostonsa kokousten ja verkoston avulla järjestettävän tiedonkeruun sekä muun yhteydenpidon järjestämisestä yhdessä verkostosta vastaavan toimihenkilön kanssa.

Verkoston puheenjohtajalta, varapuheenjohtajalta ja keskusliiton vastualueen toimihenkilöltä edellytetään siten vahvaa substanssiosaamista verkoston toimialasta sekä erityisesti käynnistysvaiheessa aktiivista ja aloitteellista sähköistä viestintää. Uusien sähköisten työkalujen käyttöönottoon tarjotaan keskusliiton toimesta valmennusta. Verkoston avainhenkilöiden kuuluu huolehtia oman osaamisensa kehittymisestä myös sähköisten työvälineiden hyödyntämisen osalta.

Verkosto on foorumi, jossa käytävää keskustelua ja kannanmuodostusta verkoston puheenjohtaja ja asiantuntija hyödyntävät alan tarpeiden ja näkemysten välittämiseksi valiokunnalle. Verkoston toimintaan pääsevät mukaan MTK:n ja SLC:n jäsenet.

MTK-Etelä-Savo teki valiokuntaudistuksen mukaiset tarvittavat muutokset valiokuntarakenteeseen ja valitsi niihin jäsenet. Keskusliiton valiokuntien jäsenistä sovittiin yhdessä valinta-alueen muiden liittojen (Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) kanssa.

Itä-Suomen valinta-alueen edustukset:

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyys	varsinainen vara	Kimmo Ihalainen, Etelä-Savo Outi Sirola, Pohjois-Karjala
Osaaminen ja hyvinvointi	varsinainen vara	Paula Pusa, Keski-Suomi Kaija Korhonen, Pohjois-Savo
Ympäristö ja maankäyttö	varsinainen vara	Kari Pennanen Esko Luttinen, Pohjois-Savo
Jäsenpalvelut	varsinainen vara	Tuomo Tikkanen, Pohjois-Savo Minna Häkkinen, Keski-Suomi
Erikoiskasvit		Noora Räsänen, Pohjois-Savo
Maaseutunuoret		Noora Ruuth, Etelä-Savo

Lammasverkosto	varapuheenjohtaja	Otto Makkonen, Etelä-Savo
Kananmunaverkosto	varapuheenjohtaja	Jouni Paunonen, Etelä-Savo

LIITON OSALLISTUMINEN MAAKUNNALLISIIN TOIMIELIMIIN JA HANKKEISIIN

MTK-Etelä-Savolla on edustus seuraavissa ohjausryhmissä ja toimielimissä:

Maakunnan yhteistyöryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Laajakaista kaikille, ohjausryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Tulevaisuusloikka –työvoima- ja koulutustarpeet, ohry	Etelä-Savon maakuntaliitto
Maakuntauudistus, maatalous -työryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon maakuntaohjelman valmisteluryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
Suomi 100 -vuotta ohjausryhmä	Etelä-Savon maakuntaliitto
ELY-keskuksen neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon jäteasiain neuvottelukunta	Etelä-Savon ELY-keskus
Freshabit Life Puruvesi, ohjausryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Vesienhoitosuunnitelmien seurantaryhmä	Etelä-Savon ELY-keskus
Kaskii maisema-alueesta maisemanhoitoalueeksi -hanke	Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon riistaneuvosto	Suomen riistakeskus
Kauppa- ja palvelujen valiokunta	Etelä-Savon Kauppakamari
Team Finland Etelä-Savon alueverkosto	Etelä-Savon Kauppakamari
Team Future -työryhmä	
Maanomistajien arviointikeskus	kokousedustajat
Asunto Oy Maaherrankatu 34, Mikkeli	kokousedustajat
Mikkelin Ravirata Oy	kokousedustajat
ProAgria Etelä-Savo	kokousedustajat
Kilpailukykyä kasviyrityksiin	ProAgria Etelä-Savo
Etelä-Savon maitoryhmä	ProAgria Etelä-Savo
Yhteistyöllä synergiaa ja kannattavaa energiantuotantoa -hanke	ProAgria Etelä-Savo
Menesty maidolla -hanke	ProAgria Etelä-Savo
ProYritys -pienyrittäjähanke	ProAgria Etelä-Savo
Startti -hanke	ProAgria Etelä-Savo
Tunne asiakkaasi, palvele kilpailukykyisemmin -hanke	ProAgria Etelä-Savo
Työllistävä maaseutu -hanke	ProAgria Etelä-Savo
Byrokratian hyödyntäminen maatalous- ja maaseutuyrityksen toiminnassa ja johtamisessa -hanke	ProAgria Etelä-Savo
Kulttuuriympäristöt näkyväksi -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Ravinnepiika -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Unelmakauppa -hanke	Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset
Maaseutu-ICT -hanke	Etelä-Savon ammattiopisto, Esedu
Etelä-Savon ammattiopiston työelämäfoorumi	Etelä-Savon ammattiopisto, Esedu
Vastuullisuudesta valttia -hanke	XAMK, Kaakkois-Suomen ammattikorkeak.
Kilpailukykyinen ja uusiutuva elintarvikeala Etelä-Savossa	LUKE, Luonnonvarakeskus
Etelä-Savon ruokaviestit -hanke	Ekoneum ry./Ruralia Instituutti
Resurssitehokas Maanosaja -hanke	Envitechpolis Oy

KANNANOTOT, KIRJELMÄT JA TIEDOTTEET

MTK-Etelä-Savo antoi lausuntoja, otti kantaa, kirjelmöi ja tiedotti seuraavista asioista (nähtävissä kokonaisuudessaan liiton sivuilla www.mtk.fi/liitot/etelasavo tai saatavissa liiton toimistolta).

- 10.1. Tiedote liiton johtokunnan järjestäytymisestä, puheenjohtajaksi valittiin Juha Paajanen Punkaharjulta ja varapuheenjohtajaksi Jouni Paunonen Juvalta.
- 27.2. Muistutus Mikkelin kaupungin rakennusjärjestysluonnokseen.
- 8.3. MTK-Punkaharjun ja MTK-Etelä-Savon aloite maaseudun ja haja-asutusalueiden yritysten kiinteistöverotuksen muuttamiseksi ja kohtuullistamiseksi.
- 13.3. Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunnan tiedote: Lihatilojen talous edelleen pohjalukemissa.
- 29.3. Itä- ja Keski-Suomen MTK liittojen lihavaliokunnan esitys MTK:n nautaverkostolle: Tuottajahintojen korottamiseen vaikuttavat toimet heti käyttöön.
- 3.4. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan tiedote byrokratian purkamisesta sekä lähi- ja luomuruoan lisäämisestä julkisissa ruokapalveluissa.
- 24.4. Lausunto Mikkelin kantakaupungin osayleiskaava 2040:een.
- 29.6. Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen lausunto esitysluonnoksesta lomituspalvelulain uudistukseksi.
- 31.8. Lausunto Pieksämäen Niinimäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavasta.
- 29.9. Lausunto Etelä-Savon maakuntaohjelmasta.
- 18.10. Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen kirjelmä ministeri Lepälle sadonkorjuutilanteesta ja siitä johtuvista toimenpide-esityksistä.
- 18.10. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan kirjelmä ministeri Lepälle sadonkorjuutilanteesta ja siitä johtuvista toimenpide-esityksistä erityisesti luomutilojen osalta.
- 27.10. Itä- ja Keski-Suomen MTK liittojen lihavaliokunnan tiedote: Kauppa ratkaisee lihantuotannon säilymisen Suomessa.
- 8.11. Lausunto maatilojen energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista.
- 15.11. Kirjelmä kansanedustajille matkapalvelupaketteja koskevan lain valmistelusta.
- 21.11. Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunnan esitykset MTK:n johtokunnalle liittyen järjestön valiokuntauudistukseen, luomutuotannon byrokratiaan sekä huonoista sadonkorjuuolosuhteista aiheutuneisiin ongelmiin.
- 1.12. Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunnan tiedote liittyen HK Scanin tuontilihan käyttöön: Kotimainen liha ensisijalle julkisiin hankintoihin.
- 19.12. Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunnan kirjelmä Huoltovarmuuskeskukselle ja maa- ja metsätalousministeriölle kylvösiementilanteesta.

MAAKUNNALLINEN EDUNVALVONTA

Vuoden 2017 keskeiset maakunnalliset edunvalvontatehtävät liittyivät erityisesti maakuntauudistukseen, maakuntaohjelman valmisteluun, kuntakohtaiseen kaavoitukseen, maaseudun elinkeinojen maakunnalliseen edunvalvontaan sekä muihin yleisiin ja erityisiin maaseudulla yrittämisen ja asumisen edellytyksiin vaikuttamiseen.

Merkittävässä roolissa edunvalvonnan näkökulmasta on suora epävirallinen yhteydenpito eri toimijatahoihin. Erityisesti asiat, jotka koskettavat yksittäisten jäseniä, tulee hoitaa luottamuksellisesti. Vaikka yksittäisten jäsenten asiat nousevat esille yksilöiden kautta, on niillä pääsääntöisesti laajempaakin vaikutusta, kuten esim. viranomaisten harjoittamissa lupa- tai valvonta-asioissa.

Alueelliset kehitysnäkymät Etelä-Savossa - ELY -keskuksittain laadittavat raportit

Maataloudessa rakennekehitys edistyy Etelä-Savossa suhteellisen nopeasti, mutta tilakoot ovat edelleen muuta maata pienemmät. Alueen maatilojen rahavirroista maatalous kattaa keskimäärin puolet ja metsätalous, sivuansiot ja liitännäiselinkeinot toisen puolen. Kotieläintiloilla maatalouden merkitys viljelijäperheen tulonlähteenä on kuitenkin oleellisesti keskimääräilukuja suurempi. Nautakarjataloudella on erityisen suuri merkitys alueen maataloudelle, sillä vaikka nautakarjatiloja on vain 27 % alueen tiloista, ne tuottavat yli 70 % maatalouden myyntituloista.

Maidontuotanto on Etelä-Savossa laskusuunnassa, naudanlihan tuotanto näyttää pysyttelevän ennallaan, mutta alueen vähäinen sianlihan tuotanto on edelleen vähentynyt. Eläinten kokonaismäärät alueella ovat kasvaneet ainoastaan emolehmätuotannossa ja lammastaloudessa. Maidon ja naudanlihan tuottajahinnat ovat pysyneet alkuvuoden 2017 edellisuosien alhaisella tasolla eikä maatalouden tuottajahinnoissa ole yleensäkään tapahtunut merkittäviä muutoksia. Maatalouden tuotantopanosten hinnat ovat alkuvuodesta keskimäärin hieman nousseet; huomattavinta nousu on ollut lannoitteiden osalta.

Kaupankeskittyminen aiheuttaa ruokaketjussa paineita alkutuotannon hinnoitteluun, jolloin kuluttajahintojen alennukset kustautuvat suoraan viljelijöille. Kylmä ja märkä kesä yhdistettynä epäedulliseen hintakehitykseen jättää maatalouden kannattavuuden edelleen alhaiselle tasolle. Huonon kesän vaikutukset heijastuvat nautakarjataloudessa seuraavan vuoden tulokseen. Heikko kannattavuus ajaa pienempiä tiloja pois tuotannosta. Suuremmissa tuotantoyksiköissä kannattavuus on tuotanto-oloiltaan huonompinaikin vuosina yleensä parempi kuin pienemmillä tiloilla.

Maatalouden heikkoa kannattavuutta on lähdetty parantamaan Etelä-Savossa lisäämällä investointeja, sillä jo alkuvuodesta maatalouden investoinnit ovat olleet suuremmat kuin aiemmin koko vuoden investoinnit. Rahoitusmyöntöjä on tehty useiden lypsykarjapihattojen rakentamiseen ja muutamiin varsin kookkisiin naudanlihan tuotannon laajennuksiin sekä navettakoneistojen ja varusteiden modernisointiin. Muita investointikohteita ovat olleet mm. aurinkopaneelit ja salaojitukset.

Puutarhataloudessa on rahoitettu joitakin poikkeuksellisen suuriakin kasvihuoneinvestointeja. Rahoituksen osalta on ollut nähtävissä rahoituslaitosten tiukentunut linja maatalouden investointeihin liittyen. Nuorten viljelijöiden aloitustukien osalta vuodesta muodostuneen vähintäänkin pitemmän ajan keskimäärää vastaava.

Uudis- ja laajennusinvestointeja tehdään yleensä keskimääräistä suuremmilla tiloilla. Heikko kannattavuus ja viljelijöiden ikärakenne karsivat pienempiä tiloja kotieläintuotannosta, mikä osaltaan mahdollistaa suurempien tilojen tuotantoyksiköiden laajennukset. Lypsylehmien kuten myös lihanautojen määrä vähenee Etelä-Savossa suhteessa nopeammin kuin esim. Pohjois-Savossa tai koko maassa keskimäärin. Vaikka laajennusinvestoinnit eivät riitä kompensoimaan tuotannosta luopumisesta johtuvia menetyksiä, niillä kuitenkin turvataan yksikkökoon kasvu ja mahdollistetaan kannattavan tuotannon edellytykset alueella tulevaisuudessa.

Maakuntauudistus

Maakuntauudistuksesta löytyy tietoa Etelä-Savon maakuntaliiton sivuilta www.es2019.fi ja valmisteluvaiheen esivalmisteluvaiheen raportti löytyy sivuilta http://www.es2019.fi/resources/public//Aineistot/esivalmisteluvaiheen_raportti.pdf.

Maaseutu ja maaseudun yrittäjyys maakuntaudistuksessa

Etelä-Savon maakunnan yritysten toimipaikoista merkittävä osa on alkutuotannon piirissä. Niissä harjoitetaan maatalouden lisäksi myös muuta yritystoimintaa. Monella maatilalla sivuelinkeinosta onkin kasvanut pääelinkeino.

Ei ole yhdentekevää, miten maakunnassa järjestetään maaseudun yrittäjiä koskettavat viranomaispalvelut. Kyse on yritysten mahdollisuudesta kehittyä ja luoda lisäarvoa sekä yrittäjien hyvinvoinnista. Viranomaispalveluissa on kyse yrittäjien palvelemisesta, hyvästä ja laadukkaasta asiakaspalvelusta.

Maatalousyrittäjien näkökulmasta keskeisiä asioita on kolme: maaseutuhallinto, lomitussjärjestelmä ja eläinlääkintä. Nämä kaikki tulevat olemaan maakunnan hoidettavia toimintoja.

Maakuntaudistuksen rahoituksessa on huolehdittava, että eläinlääkintähuoltoon ja lomitukseen on riittävät resurssit. Väestöpohjaan painottuva rahoitusmalli syrji harvaan asuttuja vähäväkisiä maakuntia, joissa on suhteessa paljon alkutuotantoa.

Virkaeläinlääkärijärjestelmä on paras tapa turvata tuotantoeläimille ja pieneläimille palvelut sekä niiden kohtuullinen hintataso. Pääkaupunkiseudulla on nähty, miten yksityisiin toimijoihin perustuvat eläinlääkäripalvelut ovat nostaneet kustannuksia.

Uudistuksessa on huolehdittava eläinlääkintäpalvelujen saatavuudesta myös maakuntien reuna-alueilla. Tällöin päivystysalueet eivät saa olla liian suuria ja päivystäjiä on oltava riittävästi. Vaikka kotieläintilojen määrä laskee, ei resursseja voida samassa suhteessa vähentää, koska tilakoot sekä tilojen etäisyydet kasvavat.

Myös kotieläintilojen lomitussjärjestelmässä on vastaava tilanne. Tilamäärän väheneminen ei suoraan vähennä lomitusspalvelujen tarvetta tilakoon kasvaessa. Maakuntaudistus on hyvä kohta myös korjata osalle tiloista laaditut liian alhaiset työajan mitoitukset, mikä tarkoittaa, ettei lomittaja pysty suoriutumaan vaadituista tehtävistä annetussa ajassa.

Maaseutuhallinnossa uudistus ei välttämättä tarkoita suurtakaan muutosta asiakkaan näkökulmasta. Parhaimmillaan maakuntamalli mahdollistaa toiminnan kehittämisen, kun muutos tehdään onnistuneesti.

Maaseutuhallinnon palvelujen sähköistyminen, paljon puhuttu digitalisaatio, ei poista henkilökohtaisen palvelun tarvetta. Aina on tilanteita, joissa asiakas tarvitsee henkilökohtaista kontaktia ao. viranomaiseen.

Maatalousyrittäjillä on huonoja kokemuksia valtakunnallisesti viljelijöiden asioita hoitavasta Maaseutuvirastosta eli Mavista. Tukien eli elintarvikkeiden hinnanalennuskorvausten maksatusten myöhästymiset ja kohtuuttomaksi paisunut byrokratia ovat saaneet niidenkin yrittäjien lasin vuotamaan yli, joilla se on aina puoliksi täynnä.

Maakuntaudistuksessa on huolehdittava, että maakunnallisesta maaseutuhallinnosta ei muodostu ”maakunnallista mavia”. Vaikka hallinnossa siirrytään yhteen isoon yksikköön, on jokaisen viranomaisen sisäistettävä asiakaspalvelijan rooli, jossa asiakkaan etu on aina ensisijainen.

Yksi keskeinen ratkaistava asia on, millä tavoin asiakkaiden ääni tulee kuulluksi uudessa maakuntahallinnossa. Niin kunnissa kuin myös ELY:ssä on nykyisellään voitu huolehtia erilaisten lautakuntien ja neuvottelukuntien kautta keskusteluyhteydestä viranomaisten ja asiakkaiden välillä.

Myös tulevassa maakunnallisessa mallissa tämä on syytä varmistaa. Tällöin neuvottelukunta tms. on hyvä olla pitämässä yllä kosketuspintaa asiakaskuntaan.

Koko maakuntaudistuksen idea on lisätä paikallista päätösvaltaa. Joka tapauksessa uudistus tulee tehdä niin, että asiat ovat nykyistä paremmin.

Valmistelun tilanne Etelä-Savossa

Alla on poimittu keskeisimmät maakuntaudistuksen teemat, joissa MTK-Etelä-Savo on ollut vaikuttamassa sekä niiden valmistelutilanne vuoden 2018 alussa. Kyseessä on siten vielä kesken olevia asioita, joihin voi

tulla muutoksia. Tähän vaikuttaa niin maakunnan oma valmistelu kuin valtakunnan tason lainsäädännön valmistuminen ja poliittiset linjaukset.

Maataloushallinnon ja -palvelujen järjestäminen tulevassa maakunnassa

Seuraavassa on hahmoteltu yhteen Etelä-Savon ELY-keskuksen tehtävät maaseudun kehittämisohjelman toteutuksen ja valvonnan osalta sekä viljelijätukia koskevat kuntien YT-alueiden tehtävät sekä lomitukseen liittyvät tehtävät. Tehtävien ryhmittelyssä on pyritty ottamaan huomioon niihin liittyvä eriyttämisvelvoite sekä yhteistyö muiden tehtävien toteutukseen kiinteästi liittyvien tahojen kanssa.

Maaseutuohjelman hallinnointiin liittyy päätöksenteon, maksatuksen ja oikeudellisten seuraamusten eriyttäminen. Näin ollen tukipäätösten ratkaisun ja maksatuksen eriyttämisestä tulisi hoitaa erillisessä hallintoyksikössä myös maaseutupalveluiden maksatusten osalta. Vastaavasti tukien takaisinperinnät ym. oikeudelliset tehtävät tulisi hoitaa vähintäänkin henkilötasolla eriteltynä edellä mainituista tehtävistä.

Kehittämishankkeilla ja maaseudun yritystuilla on rajapinta maakuntaudistuksessa Alueiden kehittämisen ja Kasvupalvelujen valmisteluryhmissä tarkasteltaviin tehtäviin (muista ohjelmista rahoitetut hanke- ja yritystuot). Näihin liittyvän koordinaatio tulisi voida hoitaa nykyisiä hankeryhmä- ja yritysryhmä -käytäntöjä hyödyntäen ja kehittäen.

Maaseutupalvelujen toimeenpanoon liittyvät takaisinperintä- ym. vastaavat oikeudelliset tehtävät tulisi hoitaa erillään päätöksenteosta ja maksatuksesta omassa hallintoyksikössään. Tältä osin todettiin, että myös viljelijätukiin liittyvät vastaavat tehtävät olisi syytä hoitaa ko. yksikössä.

Toimintamallissa tulee kiinnittää huomiota myös viljelijätukihallinnon valvonnan rajapintaan ympäristöterveydenhuollon valvontaeläinlääkärien tehtäviin.

Tukipäätökset kuten myös maksatukset tehtäneen esittelystä myös uudessa maakuntahallinnossa. Valtionhallinnon päätöksentekoon liittyy kiinteästi esittelijä-ratkaisija -menettely, joka on käytäntönä myös ELY-keskusten, maakuntien ja kuntien päätöksenteossa.

Maa- ja elintarviketuotannon palveluissa esim. yritys- ja rakennetukien rahoituksen saajina ovat ensisijaisesti maaseudun yritykset ja maatilat. Viljelijätukiin liittyvät palvelut kuten myös maatalouden tukivalvonta ja osa kasvintarkastuksen tehtävistä kohdistuvat kokonaan maatalouteen ja maatilayrityksiin. Maaseudun kehittämisessä yhteistyötahoina ovat laajasti muut viranomaiset ja kumppanit, esim. hanketoiminnassa palvelunsaajina ovat julkisoikeudelliset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt kuten oppilaitokset, kunnat, yhdistykset, järjestöt ja osuuskunnat. Leader-toimintaan liittyvissä hanke- ja yritystukirahoituksen tehtävissä palvelun ensisijaisina saajina ovat toimintaryhmät ja tätä kautta yksittäiset kansalaiset.

Lomituspalvelujen järjestäminen ja tuottaminen maakunnassa

Maatalous- valmistelutyöryhmän lomitusasiantuntijat muotoilivat lomituspalveluille vaikuttavuustavoitteen, jonka mukaisesti toteutetaan lomituspalveluja, jotka tukevat karjatalousyrittäjän työssäjaksamista ja mahdollistavat yritystoiminnan jatkumisen myös poikkeustilanteissa, esimerkiksi yrittäjän sairastuessa. Lomituspalvelujen järjestämisen lähtökohtana valmistelutyöryhmällä oli, että lomituspalvelut ovat maakunnan hallinnoima tehtävä tai mahdollisesti maakunnan liikelaitoksen yksi toimiala.

Lomitustoimen johtaminen kuuluu lomituspäällikölle. Lomituspäällikön alaisuudessa toimisivat lomituspalveluohjaajat, joita kohti olisi noin 20 lomittaja-htv/ohjaaja-henkilötyövuosi. Keskimäärin lomittaja-henkilötyövuotta kohti olisi noin neljä tilaa tai 5,8 lomansaajaa, mutta tällöin tulee huomioida, että osalla tiloista tarvitaan kaksi lomittajaa ja toisaalta osa lomittajista on osa-aikaisia.

Alueidenkäyttö, luonnonsuojelu ja vesitehtävät maakunnassa

Uuden toimintamallin lähtökohtana on maakuntaliiton ja ELY:n nykyisten tehtävien ja resurssien kokoaminen yhteen viranomaiseen eli maakuntaan. Tehtävät hoidetaan pääosin maakunnan omana työnä, jota ostopalve-

lut täydentävät. Maakunnan, valtion (Luova) ja kunnan roolit, toimivaltasuhteet sekä kahdensuuntaiset palveluketjut täsmentyvät jatkossa, mm. ympäristöministeriön vetämän Aamu -hankkeen 2017-2018 kautta. ELY-keskuksen rooli suhteessa kuntiin on jo muuttunut 1.5.2017 MRL:n muutoksen myötä.

Luonnonsuojelu- ja kulttuuriympäristöasioiden osalta nykyiset tehtävät jaetaan kahteen viranomaiseen maakuntaan ja valtion virastoon. Maakunta hoitaa suunnittelua ja edistämistä, valtionvirasto tekee päätöksiä ja antaa lupia. Tehtäväkokonaisuuteen kuuluvat seuraavat maakuntaliitosta ja ELY-keskuksesta siirtyvät tehtävät:

- maakunnan suunnittelu (strategia ja ohjelmatyö) alueidenkäytön vastuualueen osalta (liitto)
- maakunnan luonnonvaroja ja ympäristöä koskevien suunnitteluprosessien käynnistäminen ja yhteistyön johtaminen (liitto)
- liikennejärjestelmätyö sekä maankäytön ja liikenteen yhteen sovittaminen (liitto, ELY)
- maakuntakaavoituksen tehtäväkokonaisuus (liitto)
- kuntien alueiden käytön ja rakennustoimen edistäminen, ei enää ohjaaminen (ELY)
- alueiden käytön ja kulttuuriympäristön (rakennetun ympäristön) seuranta (ELY, liitto)
- kulttuuriympäristön hoito ja avustukset (ELY, liitto)
- luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistäminen (ELY)
- ulkoilureittitehtävät (ELY)
- muinaismuistolain tehtävät (ELY)
- ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietoisuuden parantaminen (ELY)
- ampumarataverkoston kehittämisen suunnittelu (liitto)
- maakunnallinen, ylimaakunnallinen ja valtakunnallinen edunvalvonta alueidenkäytön vastuualueella (liitto, ELY)

Vesienhoito siirtyy maakunnan tehtäväksi. Vesilain laillisuusvalvonta siirtyy valtion lupa- ja valvontavirastoon. Maakuntien on tarpeen sopia yhteistyöstä tehtävien hoidossa ylimaakunnallisesti. Valtion vesirakenneomaisuus ja hydrologisen havaintotoiminnan järjestäminen keskitetään Etelä-Pohjanmaan maakuntaan. Vesienhoitosuunnitelmat laaditaan vesistöalueittain ja vesienhoidon toimenpidesuunnitelmat maakunnittain. Etelä-Savon ELY-keskus on koordinoitunut Vuoksen vesistöalueen vesienhoitotyötä ylimaakunnallisesti (ES, PS, EK, PK ja K). Etelä-Savon maakunta on valmis jatkamaan Vuoksen vesistöalueen vesienhoitotyön koordinoitua, mikäli maakunnat niin keskenään sopivat. Kymijoen vesistöalueella vesienhoidon koordinaatiosta on vastannut Uudenmaan maakunta. Myös tältä osin maakuntien tulee sopia tehtävien hoidosta.

Kalataloustehtävät siirtyvät maakuntiin. Maakuntien on sovittava vesistö- ja kalataloustehtävien hoidosta. Etelä-Savolle vesi- ja kalataloustaloussasiat ovat strategisesti tärkeitä. Tällä hetkellä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousyksikkö vastaa valtion alueellisen kalataloushallinnon tehtävistä seitsemän maakunnan alueella: Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä. Kaikki alueellisen kalatalousviranomaisen tehtävät perustuvat lainsäädäntöön ja erityisesti elinkeinokalataloudessa suoraan sovellettaviin EU-säädöksiin. Ratkaisuväliltä on määritetty Pohjois-Savon ELY-keskuksen työjärjestyksessä. Jatkossa maakunnat sopivat keskenään kalatalousasioiden hoidosta ylimaakunnallisesti. Eteläisen Saimaan (Etelä-Karjalan) kalataloustehtävien hoitamista yhteistyössä muiden Saimaan maakuntien kanssa on syytä tarkastella. Kalataloustehtävillä on vahva yhteys vesienhoitoon.

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen maakunnassa

Maakunnallisen ympäristöterveydenhuollon toteuttamisessa asiakaslähtöisyys on keskiössä. Asiakaslähtöisen ajattelun mukaisesti ympäristöterveydenhuollossa halutaan taata alueen eri osissa asuville henkilöille ja yrityksille mahdollisimman kohtuullinen välimatka toimipisteisiin. Tämän johdosta esitetään, että ympäristöterveydenhuollon toiminnat käynnistetään maakunnassa hyödyntäen nykyisiä toimipisteitä.

Ympäristöterveydenhuollon on syytä olla maakunnassa omana toiminnallisena kokonaisuutena huomioiden ympäristöterveydenhuollon toiminnan erityisluonteet viranomaistoimintoihin. Yksikköön on syytä perustaa toiminnallisia tiimejä, jolloin viranhaltijoiden asiantuntemus omalta osaamisalueelta syvenee. Tällöin myös asiakkaat hyötyvät viranhaltijoilta saatavasta ajantasaisesta ja oikeasta ohjauksesta, opastuksesta ja neuvonnasta sekä tasapuolisesta ja -laatuisesta valvonnasta mm. ruokaan ja vesiin liittyvissä asioissa ja hankkeissa.

Keski-Savon ympäristötoimen hajaantuessa kolmen maakunnan alueelle tulee harkittavaksi yhteistyö toisen maakunnan kanssa. Pieksämäen ja Kangasniemen eläinlääkäripalveluiden päivitysalue olisi asiakas- sekä

toimintanäkökulmasta tarkasteltuna järkevää järjestää yhteistyössä Etelä- ja Pohjois-Savon kesken. Muu toiminta eli eläinlääkinnän tehtävien päiväaikainen järjestäminen sekä terveysvalvonnan tehtävät on syytä järjestää maakunnittain eli Etelä-Savon maakunta hoitaa Pieksämäen alueen, Pohjois-Savo Varkauden, Joroisen ja Leppävirran sekä Pohjois-Karjala Heinäveden. Tehtävien järjestämisen mahdollisuuksiin liittyy oleellisesti Keski-Savon henkilöstön siirtyminen maakuntiin Keski-Savon ympäristötoimen lakkautuessa.

Eläinlääkintähuolto

Maakunnallisen eläinlääkintähuollon tarkoituksena on taata pelloilta pöytään ketjun toimivuus sekä asianmukaiset lähipalvelut koko maakunnan alueella hyöty- ja lemmikkieläimille eläinten ja ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi. Puhdas ja turvallinen ruoka, eläintautien hallinta sekä hallittu lääkkeiden käyttö ovat vahvuuksia, jotka halutaan säilyttää. Hyvin järjestetty eläinlääkintähuolto mahdollistaa kokonaisvaltaisen turvallisen elintarvikeketjun ja eläinten hyvinvoinnin.

Kotieläintuotanto on merkittävä elinkeino Etelä-Savossa. Kiireellinen eläinlääkäriapu ja tuotantoeläinten terveyden- ja sairaudenhoito sekä terveydenhuoltotyö on taattava koko maakunnan alueella, myös siellä, missä tilat ovat harvassa. Matkasubventiot on tärkeä säilyttää pitkien etäisyyksien vuoksi. Lemmikkieläinten peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen ensiavun turvaaminen on tärkeää maakunnan vakituisten asukkaiden lisäksi vapaa-ajan asukkaille ja muille matkailijoille. Lemmikkieläimillä on suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille. Lisäksi eläinsuojelunäkökulma on tärkeä.

Lähipalvelut turvataan parhaiten niin, että praktikkoeläinlääkärit hoitavat sekä tuotanto- että harraste-eläimiä. Näin praktikolle riittää riittävästi työtä myös alueilla, jossa tuotantoeläintilat ovat harvassa. Pieneläinpotilaiden hoitaminen virka-aikana mahdollistaa riittävän tietotaidon ja lääkevaraston kiireellisten pieneläinpotilaiden hoitamiseen päivystysaikana.

Maaseutuhallinnon asiointipisteet

Kuntien viljelijätukihallinnon tehtävät hoidetaan nykyisin Mikkelin, Rantasalmen ja Itä-Savon yhteistoiminta-alueiden toimesta nykyisen palvelupisteverkoston puitteissa.

Maakuntaudistuksen myötä on tarkoituksenmukaista, että Etelä-Savon ELY-keskuksen viljelijätukien toimeenpanoon liittyviä tarkastus- ja valvontatehtäviä sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten maakunnalle siirtyviä maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan yhtenä tehtäväkokonaisuutena.

Maakuntaudistuksen myötä Joroinen ja Heinävesi jäävät pois Etelä-Savosta, mutta paikallinen palvelupisteverkosto säilyy muilta osin edelleen. Palveluiden sähköistymisen myötä tapahtuu tulevaisuudessa jossain määrin siirtymistä jatkuvasta paikallaolosta päivystys/ajanvaraus -luonteiseen palveluun.

Uuden toimipisteverkoston suunnittelussa lomituspalvelujen järjestämistä valmistelutyöryhmässä selvittänyt asiantuntijaryhmä huomioi alueellisen edustavuuden (lomitettavien yrittäjien määrä ja alueellinen jakautuminen) ja vakiintuneet asiointisuunnat. Lomituspalveluja käyttäneiden yrittäjien määrä vuonna 2016 sekä suunniteltu uusi toimipisteverkosto on esitetty seuraavassa kaaviossa.

Vakituiset toimipisteet olisivat ehdotuksen mukaan Mikkelissä, Juvalla ja Savonlinnassa. Viikoittain toistuvat päivystyspäivät järjestettäisiin Mäntyharjulle (tarvittaessa hoitaisi myös asiointin Pertunmaalla), Kangasniemelle (tarvittaessa hoitaisi myös asiointin Pieksämäellä) ja Rantasalmella (tarvittaessa hoitaisi myös asiointin Sulkavalla). Hirvensalmella ja Puumalassa ei olisi omia päivystyspäiviä, mutta Puumalan maaseutuhallinnon toimipiste voisi toimia lomittajien työasujen ym. varusteiden noutopisteenä.

Toimiva maaseutupalveluiden toimipisteverkosto ja palveluiden läheisyys koettiin 7.3.2017 pidetyssä viljelijöiden kuulemistilaisuudessa erittäin tärkeäksi säilyttää maakuntaudistuksessa. Viljelijän tulee saada nopeasti yhteys aina tarvittaessa maatalouden tukiasiantuntijoihin, lomituspalveluista vastaaviin tahoihin, eläinlääkäreihin ym. maaseutupalveluita tarjoaviin viranomaisiin. Samalla kuitenkin nähtiin sähköisten palveluiden muuttavan palveluiden tarjontamahdollisuuksia siten, että osa vastaavista palveluista voidaan tarjota resurssitehokkaammin esim. videoneuvotteluyhteyksillä paikallisessa yhteispalvelupisteessä. Sähköisten palveluiden käytön neuvonta ja opastus tulee tällöinkin olla järjestetty siten, että kaikki kyseisiä palveluita tarvitsevat kansalaiset voivat niitä saada asuinpaikasta ja sähköisen asiointin taidoista riippumatta.

Etelä-Savon maakuntaohjelma

MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja/Etelä-Savo antoivat yhteisen lausunnon Etelä-Savon maakuntaohjelma-luonnoksesta vuosille 2018-2021.

Etelä-Savon maakuntaohjelman tehtävä on toteuttaa maakunnan strategiaa, jonka kärkinä ovat metsä, vesi ja ruoka. Nämä kärjet edustavat hyvin MTK:n ja sen jäsenten toimialoja ja elinkeinotoimintaa, joilla on Etelä-Savon kannalta suuri merkitys nyt ja tulevaisuudessa. Niin maakuntastrategia kuin maakuntaohjelma luovat erinomaisen pohjan elinvoimaisen Etelä-Savon luomiseksi.

Luonnos Etelä-Savon maakuntaohjelmaksi vuosille 2018-2021 on suurelta osin oikean suuntainen ja sisältää ohjelman toteutumisen kannalta tärkeitä asioita. Alla joitain nostoja ohjelmaan liittyen, jotka esitettiin huomioita-viksi jatkovalmistelussa.

Logistiset yhteydet merkittävässä asemassa maaseudun kannalta

Sivulla kahdeksan (8) todetaan, että alempiasteisen tieverkon kunto ei ole esim. teollisuuden raaka-ainehuol-lon tai matkailun kehittämisen näkökulmasta riittävällä tasolla.

Esitämme tähän lisättäväksi myös maatalouden kuljetukset, joita ajetaan säännöllisesti ympäri (esim. maito) vuoden sekä erityisesti sesonkeina keväisin, kesällä ja syksyllä tehtävät maatalouden ajot. Maatalouden kul-jetuksia tehdään tuotantopanosten ja tarvikkeiden muodossa maatiloille sekä tiloilla tuotettujen tuotteiden kul-jetuksina tiloilta pois.

Ympäristön tila

Otsikkotasolla todetaan, että ympäristön tila on hyvä (s 8.). Tekstissä todetaan kuitenkin harhaanjohtavasti, että luonnontilaiset pienvedet eli purot, lammot ja lähteet ovat harvinaisuuksia Etelä-Savossa. Vaikka luon-nontilaisten pienvesien määrä on jossakin vaiheessa historiassa vähentynyt, on luonnontilaisia ja luonnontilai-sen kaltaisia pienvesiä Etelä-Savossa edelleen runsaasti. Metsätilastollisen vuosikirjan (2014) mukaan esi-merkiksi metsälain suojaamia luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia puroja ja noroja on Etelä-Savossa lähes 2 000, pieniä lampia yli 350 ja lähteitä yli 200. Nämä kohteet on turvattu lainsäädännöllä, eikä esimerkiksi hakuiden lisäämisellä ole vaikutusta näihin kohteisiin.

Norppakannan kasvu

Saimaannorpan osalta todetaan sivulla kahdeksan (8), että norppakanta on kääntynyt kasvuun laajentuneiden verkkokalastuksen rajoitteiden ansiosta.

Norppakannan kasvun osalta verkkokalastuskielto on todennäköisesti merkittävä tekijä, mutta kannan kasvua selittäänee myös muut tekijät. Esitämme, että tähän lisätään perustelu (lähdetieto) tai, että kannan kasvua se-littäviä tekijöitä tuodaan esille laajemminkin.

Toimintaympäristön muutossaasteet

Toimintaympäristön muutossaasteissa on kuvattu hyvin, miten Suomi eikä Etelä-Savo ole irrallaan muualla maailmassa tapahtuvista kehityskuluista. Erityisesti luontoon ja ympäristöön liittyvät ilmiöt korostavat metsään, veteen ja ruokaan liittyvien riskien kasvamista eri puolilla maailmaa, jolloin maakuntastrategian valitsevat kär-jet korostuvat entisestään.

Esitämme, että ko. lukuun lisätään lause, jossa tuodaan esille maakuntastrategian kärjet ja, miten ne osaltaan vastaavat toimintaympäristön muutossaasteisiin.

Alueelliset innovaatiot ja kokeilut -hanke (AIKO)

AIKO -rahoitusta tulee ohjata nykyistä selvästi enemmän maakuntastrategian ja -ohjelman mukaisesti met-sään, veteen ja ruokaan.

Esitämme, että maakuntaohjelmassa otetaan vahvemmin kantaa AIKO -rahoituksen rooliin maakuntastrategian kärkien edistämiseksi sekä siihen, että AIKO -rahoitusta myös muilla perusteilla hakevat toimijat yhdistävät metsän, veden ja ruoan toimintaansa.

Sisältöteemat, tavoitteet ja kärkitoimenpiteet

Maakuntaohjelmassa on hyvin koottu maakuntastrategian kärkien ympärille kattavat sisältöteemat. Niiden pohjalta syntyy varsin kattava keinovalikoima Etelä-Savon maakunnan kehittämiseksi. Elinkeinoelämän osalta painopiste on kasvuhaluissa ja kansainvälistymistä hakevissa yrityksissä. Etelä-Savon ollessa pienyritysvaltaista aluetta kaikki yritykset eivät kuitenkaan ole halukkaita eikä kaikilla ole mahdollisuuksia pyrkiä kasvaamaan, saati hakeutumaan kansainvälisille markkinoille.

Esitämme, että sisältöteemoihin lisätään maininta olemassa olevien yritysten toiminnan tukemisesta ja kehittämisestä.

Hyvinvoivat ihmiset -teeman toteutuminen edellyttää ikääntyvän väestön maakunnassa peruspalveluiden tarjonnasta huolehtimista, jotta mm. terveydenhuollon palvelut ovat kaikkien saatavilla.

Älykkään erikoistumisen ja innovaatioiden osalta ovat tutkimus- ja kehittämispanostukset merkittävässä roolissa. Näiden osalta Etelä-Savo on selvästi jäljessä maakuntia, joissa sijaitsee yliopiston päätoimipaikat. Etelä-Savon tulee tehostaa toimia sekä t&k -rahoituksen lisäämiseksi, että muualla tehdyn t&k -toiminnan hyödyntämiseksi.

Tutkimus- ja kehittämispanostukset korostuvat myös sivulla 25 luvussa "Etelä-Savo synnyttää biotaloutta uutta liiketoimintaa ja innovatiivisia, kestäviä toimintamalleja".

Matkailun ja vapaa-ajan asumisen osalta on tehtävä aktiivista ennakointityötä, jotta pystytään varautumaan matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden käyttäytymisessä tapahtuviin muutoksiin. Matkailun kannalta on myös huolehdittavat riittävän kattavasta julkisen liikenteen verkostosta, jotta myös niillä liikkuvia matkailijoita saadaan maakuntaan. Julkisen liikenteen merkitys on suuri myös maakunnan sisäisessä työmatkaliikenteessä.

Saimaan lisäksi huomioitava muut vesistöt

On perusteltua, että Saimaan vesistö on maakunnan strategian kärkenä. Esitämme kuitenkin, että maakuntaohjelman tekstissä huomioidaan jollain tapaa maakunnan muutkin vesistöt. Puula on Etelä-Savon maakuntajärvi ja maakunnan länsireunan kunnat profiloituvat pitkälti sen ympärille. Maakunnan pohjoisosissa pienemät vesistöt ovat leimallisia samoin kuin läpi koko maakunnan Saimaan lisäksi.

Lisäksi esitämme, että toimenpiteissä mainittuun tekstiin "edistetään nuorten pysymistä mukana yhteiskunnassa" lisätään myös maininta nuorten pysymiseksi maakunnassa.

Etelä-Savo kasvaa kansainvälisyydestä ja digitaalisuudesta

Luvun saatetekstissä sivulla 21 todetaan, että Etelä-Savon vahvuuksia on mm. ruokaturvallisuuteen erikoistunut elintarviketalous ja suluissa maininta luomusta. Olisi syytä avata, mitä tällä tarkoitetaan, jotta ohjelman toteuttajilla on selkeä käsitys niistä toimenpiteistä, joita tämä sisältää. Toimenpiteissä on hyvin nostettu keskeisiä asioita ohjelman toteuttamisen kannalta.

Esitämme toimenpiteisiin selkeämmin lisättäväksi koko ruokaketjun ja erityisesti maatalouden kehittämisen pelloilta pöytään -ajatuksella. Maatalouden ja ruoan osalta on tehtävä panostuksia niin tavanomaisen kuin luomutuotannon edellytysten parantamiseen, jotta strategian ruoka -kärki on riittävän vahvalla pohjalla.

Etelä-Savo synnyttää biotaloutta uutta liiketoimintaa ja innovatiivisia, kestäviä toimintamalleja

Luvun toimenpiteissä sivulla 25 todetaan, että ruoan osalta edistetään kiertotaloutta hyödyntämällä ruokaklusterin sivuvirtoja ja hävikkiä koko tuotantoketjussa. Toimenpide-esitys on hyvä ja tarpeellinen, mutta kuitenkin käytännössä marginaalinen koko ruokaketjun kannalta.

Esitämme, että toimenpiteisiin lisätään ruokaklusterin kokonaisvaltainen tuotteistaminen myös sen päävirtojen osalta. Tämä työ on vasta alkutekijöissään, mikäli halutaan, että Etelä-Savossa on elinvoimainen ja entistä enemmän aluetasolla toimiva ruokaklusteri.

Osa alueella tuotetuista raaka-aineista/maatalouden tuottamista päävirroista tullaan jatkossakin jalostamaan maakunnan ulkopuolella ja markkinoimaan valtakunnan tasolla, mutta maakunnan strategian ja sitä kautta maakuntaohjelman tulee luoda välineitä paikallisten lyhyiden toimitusketjujen markkinoiden luomiseen. Silloin ruokaklusterin päävirrat ovat avainasemassa ja sivuvirrat voidaan samalla sekä minimoida että hyödyntää tehokkaammin.

Mahdollisuus mekaanisen puunjalostuksen lisäämiseen

Kestävään biotalouden toimenpiteisiin (s.25) esitämme lisättäväksi mekaanisen puunjalostuksen lisäämisen. Maakunnan raaka-ainevarat mahdollistavat mänty- ja kuusitukin merkittävän lisäkäytön. Kuiduttavan teollisuuden uudet investoinnit lisäävät kuitupuun käyttöä, mutta Etelä-Savon metsien rakenne edellyttää ja mahdollistaa myös tukkiin kohdistuvien hakkuiden lisäämisen. Oln maakunnan edun mukaista jalostaa arvokas raaka-aine omassa maakunnassa. Olemassa olevat sahat ja tehtaot huomioiden erityinen mahdollisuus olisi uuden mäntytukkia käyttävän jalostuslaitoksen sijoittuminen Savonlinnan seudulle

Etelä-Savo luo ketteriä innovaatioita strategisilla kärkialoilla

Luvun toimenpiteissä sivulla 27 ruokaan on kytketty luomun innovaatiot ja älykkäät elintarviketurvallisuuden ratkaisut. Nämä ovat jälleen hyviä ja tärkeitä asioita, mutta toteutuvat vasta sen jälkeen, kun ruokaan liittyvän elinkeinotoiminnan (maatalous, jalostus jne.) perusta on kunnossa.

Esitämme lisättäväksi toimenpiteisiin maininnan ruokaketjun kestävydestä, joka sisältää maatalouden ja elintarvikkeiden jalostuksen toimintaedellytysten kehittämisen ja turvaamisen. Tämä tarkoittaa käytännössä toimintaympäristön luomisen sellaiseksi niin kuntien kuin maakunnan toimesta, että ruokaketjun toimijoilla on edellytykset kannattavalle yritystoiminnalle. Esimerkkeinä voidaan mainita nykyistä joustavimmat viranomais- ja rahoituspalvelut, koko ruokaketjun huomioiminen poliittisessa päätöksenteossa ja mm. julkisissa hankinnoissa. Julkisten hankintojen merkitystä tulee muutoinkin korostaa maakuntaohjelmassa.

Ympäristöselostus

Ympäristöselostuksen Vesistöt -luvussa sivulla 43 todetaan, että rannoille sijoittuva asuminen lisääntyy ja maa- ja metsätalousalueilta valuntojen määrä on kasvanut. Näille tulee esittää perustelut ja/tai lähdeviitaukset, missä asia todennetaan.

Metsät -luvussa todetaan virheellisesti, että Etelä-Savon metsien hakkuumäärät ovat lähellä vuosittaista kasvua. Etelä-Savon metsien kasvu on 8,9 milj. m³, kestävä hakkuusuunnite on 7,1 milj. m³ ja hakkuut 2010-luvulla keskimäärin hieman yli 6 milj. m³. Tältä osin teksti tulee korjata.

Maaseutu- ja taajamat -luvussa sivulla 44 todetaan, että lähi- ja luomuruoan suosiminen vähentää kuljetuskustannuksia ja pienentää ruuantuotannon hiilidioksidipäästöjä, millä on myönteisiä ilmastovaikutuksia. Edelleen todetaan, että elintarviketurvallisuus kasvaa. Näiltä osin olisi myös hyvä esittää perustelut ja/tai lähdeviitaukset, mihin nämä perustuvat. Esitetyt asiat eivät automaattisesti liity lähi- ja luomuruokaan vaan niihin vaikuttaa monet tekijät, kuten kuljetusmenetelmät ja volyymit. Myöskään elintarviketurvallisuuden osalta vaikuttavia tekijöitä on useita, jotka eivät välttämättä liity tuotantotapaan tai etäisyyksiin.

KOTIMAINEN PÄÄTÖKSENTEKO JA EDUNVALVONTA

Kotimainen päätöksenteko ja edunvalvonta –luvussa on poimintoja vuoden 2017 aikana esillä olleista kansallisista kysymyksistä, joihin liitto on ollut vaikuttamassa.

Maaseudun ja haja-asutusalueiden yritysten kiinteistöverotus

MTK-Punkaharjun johtokunta teki aloitteen maaseudun ja haja-asutusalueiden yritysten kiinteistöverotuksen muuttamiseksi ja kohtuullistamiseksi MTK-Etelä-Savon ja Keskusliiton johtokunnille sekä edelleen vietäväksi MTK:n valtuuskunnan käsiteltäväksi.

MTK-Etelä-Savon johtokunta käsitteli asian ja välitti sen edelleen keskusliittoon. Keskusliiton vastaus alla olevan esityksen jälkeen.

MTK-Punkaharjun aloite

Kun kiinteistövero vuonna 1993 otettiin käyttöön, oli sen tarkoitus olla maksu kuntien kiinteistöille tarjoamista palveluista (vrt. manttaali- ja katumaksu). Kiinteistövero on maan ja rakennusten arvoon perustuva vero, jonka Verohallinto tilittää kiinteistön sijaintikunnalle. Kiinteistöveroprosentin päättää kunta.

Kiinteistövero on kunnanvaltuuston vahvistaman prosentin mukainen määrä kiinteistön edellisen vuoden verotusarvosta. Maa- ja metsätalouden tuotantorakennuksia ja maatilamatkailuyrityksiä verotetaan sijaintikunnan yleisen kiinteistöveron mukaan.

Verohallinnon tilastojen mukaan maatalouden tuotantorakennuksista kertyi kunnille verotuloa vuonna 2017 noin 13,4 miljoonaa euroa. Rakennuspaikoista kertyy lisäksi noin 660 000 euron verotulot.

Maatalouden osuus on noin 0,8 prosenttia kiinteistöveron kokonaistuotosta. Vuonna 2016 kunnat keräsivät kiinteistöveroja yhteensä 1,7 miljardia euroa.

Käytännössä kaikista kiinteistöistä maksetaan kiinteistöveroa verottajan määrittämän rakennuksen arvon mukaisesti. Kaava-alueella ja kunnallistekniikan ulottuvilla olevilla alueilla kiinteistöveron voidaan ajatella korvaavan yhteiskunnalle aiheutuneita kustannuksia, joita ovat vesi-, jätevesi-, tiestö-, sähkö-, valaistus- ym. kulut.

Haja-asutusalueella ja maaseudulla kiinteistöveron voidaan katsoa olevan vastikkeeton kuluerä, koska yrittäjä itse kustantaa ja huolehtii itse nk. kunnallistekniikasta ja sen toimivuudesta. Nämä usein kalliitkin investoinnit heikentävät kannattavuutta maaseudun yrityksissä suhteessa taajamien palveluja käyttäviin yrityksiin.

Maa- ja metsätalouden rakennusten poistoprosentti on 10 % kun taas maatilamatkailukäytössä olevien rakennusten verotusarvoa pystytään poistamaan 1,25% vuodessa.

Kunnat käyttävät kiinteistöjen verotusoikeutta yleisesti ottaen täysimääräisenä, sillä verokertymä on helppo budjetoida, kun kiinteää omaisuutta, kuten maata ja tuotantorakennuksia, ei voi siirtää eli on helppo ampua kiinteään maaliin.

Kiinteistövero kohtelee jo nyt ankarasti haja-asutusalueella sijaitsevien yritysten maksu- ja kilpailukykyä. Valtiovarainministeriön joulukuussa 2016 asettama Kiinteistöverotuksen kehittämishanke tulee todennäköisesti päätyämään verotusarvojen nostamiseen ja sitä kautta verotus kiristyy entisestään.

Maatalouden osuus koko valtakunnasta kerätystä kiinteistöverosta jää alle 1 % sen kokonaiskertymästä, (noin 14 milj. €, koko summa 17 mrd €) eli se on kunnille suhteellisen pieni tuloerä. Kuitenkin yksittäiselle yrittäjälle se voi olla kohtuuttoman suuri menoerä, joka voi pysäyttää investoinnit ja pahimmillaan johtaa yritystoiminnan lopettamiseen.

Kiinteistövero on maksettava, vaikka yritystoiminta olisi tappiollista, eli vero ei ole suhteessa tuloksentelekykyyn. Raskaimmin tämä verotusmuoto koettelee suuria investointeja, mm. miljoonaluokan kotieläinyksiköitä, joissa kiinteistövero voi olla jopa 16 000 €/v.

Alla laskelma alueemme kotieläin- ja maatilamatkailutilalta. Tarkasteluvälinä kymmenen viimeisen verotusvuoden ajalta maksetut kiinteistöverot.

Kotieläintila: Yhden robotin lypsykarjatila, lämmin pihatto. Kymmenen toimintavuoden ajalta maatalouden kiinteistövero maksettu 37 100 €, vuotuinen summa on ollut melkein sama, vaikka tuotantorakennuksen arvoa on poistettu maksimipoistoin eli verotusperusteita on korotettu samaan tahtiin.

Maatilamatkailutila: kiinteistövero kymmeneltä edelliseltä verovuodelta yht. 45 548 €; vuonna 2007 veron määrä 3 050 € ja vuonna 2016 jo 7 463 €, eli summa on 2,5-kertaistunut vaikka verotuksen kohteena ollut neliömäärä oli saman suuruinen koko vertailujakson aikana.

Esitämme seuraavaa:

Haja-asutusalueella olevat tuotantorakennukset ja matkailutoimintaan liittyvät rakennukset tulee vapauttaa kokonaan kiinteistöverosta. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee hakea välineitä, joilla kohtuutonta verorasitusta pienennetään muilla tavoin merkittävästi. Tällä tavoin voidaan turvata maaseudun elinvoimaisuutta sekä korjata nykyisen kiinteistöveromallin epäoikeudenmukaisuutta.

MTK:n johtokunnan vastaus

MTK Punkaharjun kirje valtuuskunnassa käsiteltiin MTK-Etelä-Savon liiton esityksenä.

MTK:n johtokunta pitää perusteltuna sitä, että maa- ja metsätilan sekä maaseutumatkailurakennukset vapautettaisiin kiinteistöverosta. Tällainen nollaratkaisu kaatuu kuitenkin asiantuntijoiden arvion mukaan komission linjauksiin, joten siksi oma veroluokka olisi hyvä ratkaisu ja tämän MTK tuo Sipilän hallituksen puolivälitarkasteluun.

Lausunto maatilojen energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista

Maataloustuottajain Etelä-Savon liitto, MTK-Etelä-Savo ry. tuo esille seuraavia seikkoja lausuntonaan energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista.

Hajautettu uusiutuvan energian tuotanto on Suomen ja erityisesti suomalaisen maaseudun kannalta merkittävässä roolissa sekä energian tuotannon, ilmasto vaikutusten että maaseudun elinvoimaisuuden kannalta. Tämän johdosta MTK-Etelä-Savo esittää, että energiatuen myöntämisen ehtojen tulee olla sellaiset, jotta sen piiriin pääsevät myös maatilamittakaavan energiantuotantoon soveltuvat kohteet.

Ilmastopäästöjen rajoittaminen tulee vaatimaan laajan keinovalikoiman, jossa ovat mukana myös pienemmät toimijat. Energiatuki on tässä merkittävässä roolissa, jotta nämä päästötavoitteet saavutetaan. Päästökaupan piirissä olevat toimialat eivät todennäköisesti tule riittämään tässä työssä, mikä tarkoittaa vaatimusten laajentamista myös sen ulkopuolisille toimialoille. Ne eivät kuitenkaan pysty vastaamaan tähän, mikäli ne rajataan tukipolitiikan ulkopuolelle.

Edellisen perusteella MTK-Etelä-Savo esittää, että maatalouden harjoittajat pääsevät jatkossa energiatuen piiriin.

MTK-liittojen toiminnanjohtajien kirjelmä MTK:n johtokunnalle

EU-avustajien vakuutus

LähiTapiolan kanssa sovittu EU-avustajien vastuuvakuutuksen enimmäiskorvausmäärä on ylittynyt suurelta osin vuoden 2015 aikana ohjelmakauden vaihtuessa. Ylitystä on soviteltu nykyiseen järjestelmään niin, että se kerätään korotettuina vakuutusmaksuina vähitellen vuosittain. Nyt hyväksi jäseneduksi koettu palvelu on vaarassa rapautua. Yhdistykset eivät pysty maksamaan nykyisen suuruista vakuutusmaksua ja tätä kautta EU-avustajien joukko vähenee. On tärkeää edelleen tarjota apua hakemusten täyttöön EU-avustajien avulla. Toiminnanjohtajien kantana on, että keskusliiton tulee osallistua riittävällä rahoituksella, ettei hyvä jäsenapu ja koko järjestelmä romutu.

Satovahinkovakuutus

Valtion satovahinkokorvauksen päättyminen vuoteen 2015 on heikentänyt viljelijöiden suojaa poikkeuksellisia luonnonolosuhteita vastaan. Päättyneen satovahinkokorvauksen sijaan vakuutusyhtiöt tarjoavat satovakuutusta, jonka korvausperusteeksi ei käy kylmän kesän takia venynyt sadonkorjuukausi. Toivomme johtokunnan vauhdittavan vakuutusyhtiöitä kehittämään nykyistä laajempaa ja kattavamman vakuutustuotteen, joka kattaisi myös tämänkaltaisesta kasvukaudesta johtuvat vahingot.

Sadonkorjuun vaikeudet

Viherryttämistuessa olevan viljelyn monipuolistaminen -ehdon vuoksi tiloilla on otettu viljelyyn pidemmän kasvukauden vaativia kasveja. Nyt nämä kasvit ovat vaarassa jäädä korjaamatta heikon lämpösumman vuoksi. Kuluvana syksynä kuivauskustannukset nousevat suuriksi osittain myös tästä syystä. Sadonkorjuun vaikeudet aiheuttava monelle tilalle akuutin kassakriisin rehulaskujen ja kesän tuotantopanoshankintojen muodossa. Järjestön tulee pikaisella aikataululla ryhtyä selvittämään yleiskorvauksia, vero- ja tukipolitiikan keinot tilojen auttamiseen. Yhtenä vaihtoehtona on tuettujen lainojen käyttämättömän korkotuen käyttö syksyllä erääntyviin korkoihin. Nykyisellä korkotasolla tukea jää muutenkin käyttämättä.

MTK:n johtokunnan vastaus kirjelmään

EU-avustajien vakuutus

MTK:n johtokunta yhtyy kirjeessä esitettyyn näkemykseen, että enimmäiskorvausmäärän ylityksen maksattaminen EU-avustajilla tai yhdistyksillä kokonaisuudessaan ei ole mahdollista. Vakuutusmaksu nousisi tällöin kohtuuttomaksi ja johtaisi todennäköisesti avustajakunnan nopeaan pienenemiseen tai koko toiminnan loppumiseen. Tämän takia johtokunta esittää, että neuvotteluja jatketaan tavoitteena löytää toimiva malli nyt syntyneiden kustannusten jakamiseksi MTK:n keskusliiton ja MT-liittojen välillä. Näiden neuvottelujen etenemisestä vastaa nimetty työryhmä.

Johtokunta toteaa lisäksi, että nykyistä avustajavakuutusjärjestelmää on syytä arvioida kokonaisuutena pidemmälle tulevaisuuteen, koska nykyinen malli ei ole yksinään riittävä täyttämään aktiivisen ja nyky-aikaisen avustajatoiminnan vakuutustarpeita. Johtokunta toteaa, että tämä pidemmän aikavälin pohdinta on syytä aloittaa välittömästi ja myös jäsenpalveluvaliokunnassa on syytä käydä keskustelua avustajavakuutuksen merkityksestä jäsenpalveluna.

Satovahinkovakuutus

MTK:n johtokunta yhtyy näkemykseen, että viljelijöiden suoja sää- ja luonnonolosuhteita vastaan on heikentynyt. Yhtenä merkittävänä haittana vakuutustuotteiden kehittämisessä on Suomen poikkeuksellisen korkea 24 %:n vakuutusmaksuvero. MTK on toistuvasti vaatinut valtiolta vakuutusmaksuveron poistamista ainakin satovahinkovakuutuksilta. MTK nostaa kysymyksen vakuutusmaksuveron poistamisesta uudestaan syksyn aikana kansallisen tuen neuvottelujen yhteydessä. MTK jatkaa myös keskusteluja eri vakuutusyhtiöiden kanssa uusien vakuutustuotteiden kehittämiseksi.

Sadonkorjuun vaikeudet

MTK on yhdessä Baltian maiden ja Ruotsin tuottajajärjestöjen kanssa kirjelmöinyt maatalouskomissaari Phil Hoganille pohjoisen Euroopan vaikeasta sadonkorjuutilanteesta ja vaatinut EU-komissiolta nopeita ja joustavia toimia menetysten ja lisäkustannusten kompensoimiseksi. Tämän lisäksi MTK on toistuvasti informoinut eduskuntaa ja hallitusta sadonkorjuun etenemisestä ja vaatinut satotappioiden korvaamiseksi kohdennettuja tukitoimia sekä energiaveropalautuksen korottamista kohonneiden korjuukustannusten kompensoimiseksi. MTK jatkaa korjuutilanteen seuraamista ja vaikuttamista sekä EU:n ja kotimaan tasolla. MTK pyrkii myös varmistamaan, että hankalat sadonkorjuuolosuhteet ja kokonaan korjaamatta jäänyt sato ei aiheuta ongelmia eri tukijärjestelmien ehtojen ja niiden valvonnan näkökulmasta.

MAATALOUDEN ERITYISKYSYMYKSIÄ

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen kirjelmä maa- ja metsätalousministeri Jari Lepälle

Sadonkorjuutilanne ja esitykset toimenpiteiksi

Vuoden 2017 kesä jää historiaan vaikeimpana viljelyvuonna tähän mennessä koko EU-aikana. Itä- ja Keski-Suomen viljelijöiltä koottujen sadonkorjuutietojen perusteella sadosta jää 20-30 % korjaamatta. Osassa aluetta ti-lanne on vielä tätäkin pahempi. Lakoutuminen, tähkäidäntä ja homeet ovat vieneet sadon käyttökelvottomaksi ja osa sadosta ei ehtinyt valmiiksi. Viljelyn monipuolistajat ja lisäarvolajikkeet kuten rypsi, rapsi, härkäpapu ja herne jäävät suurelta osin peltoon. Niiden tuleentuminen on päivä päivältä epätodennäköisempää alhaisen lämpösummakertymän vuoksi. Onneksi kumina on ollut tervetullut valonpilkahdus erikoisviljelyn osalta ja sen sato on jo liki korjattu.

Sadon korjuuta on tiloilla yritetty vielä jatkaa missä se suinkin on ollut ja on vielä mahdollista. Korjatun viljan vähintään kaksin- tai jopa kolminkertaiset kuivatuskustannukset, laatuongelmat siemen- ja leipäviljoissa ja peltojen rakenteelle aiheutuneet vahingot ovat tuoneet tiloille mittavat taloudelliset tappiot sadon menetyksen lisäksi.

Säätila tuo ongelmia myös kyntöjen kanssa ja lannan levitys ei onnistu annettujen määräaikojen puitteissa lokakuun loppuun.

Vastoinkäymiset ovat muuttumassa ylivoimaisiksi. Viljelijät eivät ole enää vuosiin voineet varautua katovuoden varalle viljelytyön tuomilla tuotoilla. Toimialan kannattavuus on heikentynyt ja tilanne vain jatkuu entistä huonompana. Viljelijöiden jaksaminen on koetuksella kovassa työpaineessa ja vaikeassa taloustilanteessa.

Toivomme teiltä ministerinä vakavaa suhtautumista ruuantuottajiemme tilanteeseen. Jo aiemmin kriittisellä kannattavuusrajalta olleet kasvinviljelijät menettävät tuloistaan merkittävän osan ja kotieläintilojen rehunkinnasta ja tuotannon sopeuttamisesta reutilanteeseen muodostuu lisäkustannuksia. Tämä kasvukausi on myös antanut erinomaisen esimerkin siitä, kuinka tärkeää on oma ja monipuolinen ruoantuotanto. Kasvinviljelyä tulee olla täydentämässä riittävä kotieläintuotanto. Tänäkin vuonna kotieläimet kohtuullistavat tappioiden määrää jalostamalla ihmisten ravinnoksi kelpaamattoman viljan ja nurmen suomalaisiksi laatutuotteiksi kaupan elintarvikehylyyn. Kansakunnalla tulee olla uskottava oma ruantuotanto.

Toivomme teiltä ymmärrystä ja aloitteellisuutta asiassamme. Esitämme, että voitte olla ajamassa ja puoltamassa esimerkiksi seuraavia keinoja viljelijöiden tukalan tilanteen helpottamiseksi:

- Energiaveron palautuksen korotus
- Korkotukilainojen lyhennysvapaat ja korkojen maksut säästyneistä korkotukivaroista
- Satovahinkolainoitus ja katokorvausjärjestelmän palauttaminen
- Luonnonhaittakorvauksen leikkausten peruminen ja korotettu maksu katoalueille
- Tukiennakot käyttöön myös luonnonhaittakorvauksen kotieläinkorotuksen ja luomukotieläintukien osalta
- Kansallisten tukien maksuvaltuuksien täysimääräinen hyödyntäminen
- Rehun laadun varmistaminen tuontirehuista ja tarttuvien tautien ehkäisy tuontirehusta
- Maataloustuotteiden markkinoiden toiminnan tervehtyttämiseen ja tuottajahintojen vahvistamiseen tähtäävät toimet
- Kotimaisen ruuan erityisaseman turvaaminen huoltovarmuustekijänä
- Lomitusleikkausten peruminen ja sijaisavun palauttaminen kasvinviljelyyn.

Liha – Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta

Lihatilojen talous edelleen pohjalukemissa

Lihaa tuottavien maatilojen taloudellinen tulos jäi vuodelta 2016 monen edellisen vuoden tapaan heikoksi. Huonon tuloksen suurin yksittäinen tekijä on lihan tuottajahintojen lasku. Luken tilaston mukaan vuonna 2016 naudan-, sian- ja siipikarjanlihan keskimääräiset tuottajahinnat laskivat kolmatta vuotta peräkkäin. Lampaanli-

han keskimääräinen tuottajahinta laski toista vuotta. Teurastamot maksoivat tuottajille sonninihasta keskimäärin 3,30 euroa kilolta ja kaikesta naudanlihasta yhteensä keskimäärin 2,85 euroa kilolta. Molemmat hinnat ovat liki kaksi prosenttia edellisvuotta alhaisempia.

Sianlihasta maksettiin neljä prosenttia edellisvuotta vähemmän eli 1,42 euroa kilolta. Karitsanlihasta maksettiin tuottajalle 3,67 euroa kilolta eli kolme prosenttia edellisvuotta vähemmän. Myös broilerinlihan tuottajahinta laski kolmella prosentilla 1,31 euroon kilolta. Kun hintoja verrataan vuoteen 2013, jolloin hinnat olivat korkeimmillaan, on sonninihän hinta laskenut - 7 %, lihasian -20 %, karitsanlihan -6 % ja broilerinlihan -13 %. On syytä muistaa, että vuoden 2013 korkeampien hintojen aikaan jäätiin lihantuotannon kannattavuustavoitteista paljon.

Tuottajahintojen lasku ei ole enää mahdollista, jos lihantuotannon halutaan Suomessa jatkuvan. Tuottajahinta on viljelijän maataloustuotteesta saama hinta ilman arvonlisäveroa.

Maatilayrittäjät ovat tehostaneet oman toimintaansa äärimmilleen ja tuotantokustannusten alentaminen ei ole juurikaan mahdollista. Lisäkustannuksia ala ei voi enää ottaa vastaan. Eläinsuojelulain valmistelussa on huomioitava, että Suomeen ei tehdä tiukempaa lainsäädäntöä, kuin eurooppalaisella lihantuotannolla on. Hyvästä eläinterveydestä ja tautitilanteesta on pidettävä huolta kaikilla ketjun tasoilla. Ilmastoasioista päätettäessä on huolehdittava siitä, että maatalouden ja kotieläintuotannon kustannukset eivät nouse.

Tuottajahinnat on saatava nousemaan kannattavuusrajan yläpuolelle. Se on mahdollista vain, jos teollisuus pystyy nostamaan hintoja kaupalle. Lihan hyvä kysyntä ja maailmanmarkkinatilanne antavat siihen mahdollisuuksia. Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta vetoaa lihateollisuuteen, että tuottajahintoja nostetaan nopeasti tuotantokustannuksia vastaavalle tasolle.

Keskittynyttä kauppaa vastaan hintatason puolustamiseen ja nostamiseen tarvitaan riittävää vastavoimaa markkinoilla. Harvoja ostajia ei saa yksin päästää päättämään ostohinnoista. Liha-alan tulee aktiivisesti hakea vaihtoehtoisia markkinoita ja myyntikanavia. Viennistä voidaan saada suomalaiselle lihalla hyvähintaista kysyntää merkittävästi lisää ja sitä kautta parempaa tulosta koko lihaketjuun. Suoramyyntissä on hyvää positiivista virettä ja se on osalle tuotannolle kannattava vaihtoehto verrattuna perinteisiin myyntikanaviin. Julkisella sektorilla on myös parannettavaa. Julkisissa hankinnoissa on käytettävä lihalle samoja vaatimuksia kuin suomalaisella lihantuotannolla on. Alkuperällä on väliä, kuluttajat haluavat ja valitsevat ensisijaisesti kotimaisen lihan. Alkuperämerkinnät on saatava nähtäväksi myös jalosteisiin kuin ravintola-annoksiinkin.

Itä- ja Keski-Suomen MTK liittojen lihavaliokunnan esitys MTK:n nautaverkostolle - Tuottajahintojen korottamiseen vaikuttavat toimet heti käyttöön

Tuottajahintojen nosto on nopein tie lihantuotannon kannattavuusongelmien ratkaisemiseen. Nykyisessä markkinatilanteessa tuottajahintojen nosto on mahdollista, jos teollisuus ja kauppa toimisivat kuten markkinataloudessa tulisi toimia. Hinnat eivät nouse hintojen korotusta vaatimalla. Liha-alan edunvalvonnan tulee tuottaa esityksiä toimista, jotka mahdollistavat hintatason noston ja vaatia toimijoilta esitysten toteuttamista.

Tärkeitä asioita, jotka vaikuttavat hintatason noston mahdollisuuksiin ovat mm. alkuperämerkinnät, kannattavan viennin aikaan saaminen ja Suomen tasoisen tuotantopavaatimusten asettaminen julkisiin elintarvikehankintoihin. Liha-alan edunvalvonnan on huolehdittava, että vireillä olevat asiat myös toteutuvat.

Erityisesti nautaverkoston tulee seurata liha-alan yritysten toimintaa keskinäisessä kilpailussa. Ilmassa on pii-reiteitä, jotka toteutuessaan tulevat entisestään heikentämään lihantuottajien asemaa ja taloudellista tulosta, kuten kilpailu naudan hankintaosuudesta nostamalla vasikan tai/ ja lehmän lihan hintaa ilman, että lihan myyntihinnat nousevat. Hinnankorotukset ovat tervetulleita kaikille ketjun toimijoille silloin, kun ne perustuvat markkinoilta tulevaan rahaan ja jaetaan oikein koko lihaketjussa. Tuottajien kustannuksella tapahtuvaa hankinta-kilpailua ei tule hyväksyä. Epäterveeseen kilpailuun hankintaosuuksista tulee puuttua. Lihatalojen tulee keskittyä nyt niihin toimiin, joilla vahvistetaan tuottajahintaa.

Tuotannosta luopuvien tuotannon korvaamiseksi on jatkavien tilojen investoitava. Heikoissa kannattavuustilanteissa investointeihin ei ole kuitenkaan edellytyksiä. Nyt lihantuotantoon erityisesti nautapuolella houkutel-laankin tiloja, joilla ei ole aiempaa tuotantokokemusta. Lihatalojen ohjauksessa voidaan tehdä miljoonien investointeja tilanteessa, jossa alalla pitkäänkin toimineet tuottajat tekevät tappiota.

Vain kannattavaan tuotantoon investoidaan ja kannattamattomat investoinnit on laitettava jäihin. Lihan tuottaj hinnat on saatava ensin ylös ja vasta sen jälkeen on investointien vuoro.

Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta odottaa, että verkosto antaa vastauksen mihin toimiin se ryhtyy esityksemme toteuttamisessa.

Kauppa ratkaisee lihantuotannon säilymisen Suomessa

Luonnonvarakeskuksen ennusteen mukaan yrittäjätuloa jää tänä vuonna enää 6 000 euroa tilaa kohden. Yrittäjätuloa on puolittunut vuodesta 2010. Tilojen määrän vähentyminen ja tuottavuuden huima kehitys ei ole parantanut jäljelle jäävien tilannetta, vaan koko ajan on menty alas päin. Huonoon kannattavuuteen vaikuttaa eniten alle tuotantokustannusten olevat tuottajahinnat. Tämän vuoden kato pahentaa tilannetta entisestään. Lihatilat ovat menettäneet merkittävän osan viljasadostaan, kuivikkeista on pulaa ja ostorehujen tarve kasvaa. Katovuosi tuo rahamenetysten lisäksi nousevat kustannukset. Tuotannosta luopumista tapahtuu aiempaankin enemmän. Investoinnit ja omistajanvaihdokset ovat nyt tiukassa. Tuotannosta luopuminen alkaa näkyä myös tuotannon laskuna. Kotimaista lihaa tulee elintarvikeketjuun vähemmän ja samalla menetetään tärkeitä työpaikkoja. Kehityksen suunnan kääntämiseksi aikaa on vähän.

Lihatilat tarvitsevat lisää rahaa markkinoilta, siksi teurastamojen tulee nostaa lihanhintaa. Suomalainen laatu liha ei voi olla enää kaupan alennusmyyntitavaraa, joka kilpaile hinnalla ylijäämätuontierien kanssa. Mikäli lihakauppa ei Suomessa käy nousevin hinnoin, on lihaa vietävä ulos. Teollisuuden on heti aloitettava kaupan kanssa neuvottelut toimitussopimusten tarkistamiseksi katotilanteesta ja maatalojen talousvaikeuksista johtuen ja haettava ratkaisut tuottajahintatason nostolle. Kaupan ja teollisuuden tulee tehdä yhdessä työtä suomalaisen lihan menekinedistämiseksi. Ilman kannattavaa kotimaista tuotantoa ei ole suomalaista lihaa kaupassa eikä ruokapöydissä. Vastuullinen kauppa ei jätä kuluttajia tuontilihan varaan, vastuuton jättää. Kyse on myös huoltovarmuudesta ja työpaikoista.

Kotimainen liha ensisijalle julkisiin hankintoihin

Vantaan kaupungin ruokapalvelut hankkivat seuraavan kahden vuoden aikana lihan ulkomailta. Lihan toimittaa tarjouskilpailun voittanut HK Scan. Vantaan kaupunki käyttää hankintojen maksamiseen suomalaisilta kerätyjä verovaroja ja HK Scan on osin suomalaisten lihantuottajien omistama yritys. HK Scanilla on nautateurastamo Pohjois-Karjalassa, ruokatehdas Mikkeliissä ja merkittävää naudanhankintaa Itä- ja Keski-Suomen alueella, siksi meille on tärkeää, että HK Scan sitoutuu Suomessa kotimaisen raaka-aineen käyttöön. Kilpailutuksessa olisi ollut tarjolla kotimainen liha kilpailijoiden toimesta ja myös HK Scan olisi halutessaan pystynyt tekemään tarjouksen kotimaisella lihalla.

Itä-Suomen lihavaliokunta pitää Vantaan kaupungin ja HK Scan toimintaa suomalaisten veronmaksajien ja lihantuottajien näkökulmasta taloudellisesti vahingollisena toimintana. Julkisissa hankinnoissa tulee kuntapäätäjien huolehtia siitä, että verovaroilla tehdyt hankinnat tehdään lakien mukaisesti, mutta myös oman alueen elinvoimaisuutta edistään. Halvin hankinta ei ole aina kokonaistaloudellisesti edullisin.

Vantaalla on merkittävästi jalostavaa elintarviketaloutta. mm. HK Scanin ja Valion ruokatehtaat. Elintarviketeollisuuden 250 000 työpaikka on tulevaisuudessa vaarassa, jos menetämme kotimaan ruokamarkkinat ulkomaalaisille kilpailijoille. Työpaikkojen menetykset tarkoittavat myös verotulojen menetystä ja alkutuotantoa ja elintarviketeollisuutta tukevan palvelutuotannon kysynnän vähenemistä. Kotimaisen vaihtoehdon korvaaminen tuonnilla tuo kokonaisvaikutukseltaan yhteiskunnalle suuret taloudelliset tappiot.

Itä- ja Keski-Suomen lihavaliokunta pitää tärkeänä, että kunnissa ja julkisella puolella laitetaan hankintastrategioihin lähiruoka, laatu- ja vastuullisuusasiat ja seurataan, että strategiaa noudatetaan. Vantaan hankintakriteerien vaatimukset täytyvät parhaiten, että HK Scanin kanssa syntynyt sopimus lihan toimituksesta toteutetaan kotimaisella lihalla, saksanhirveä lukuun ottamatta.

Suomen elintarviketeollisuuden tulee sitoutua yhteiskuntavastuullisina toimijoina vahvemmin kotimaisen raaka-aineen käyttöön ja menekien edistämiseen. Maataloustuotteiden kotimaan hintatason polkeminen tuontierillä ei ole hyväksyttävää eikä yhteiskuntavastuullista toimintaa. Suomalainen liha on hintakilpailukykyinen, salmonellavapaata, antibioottien käyttö on hyvin vähäistä, toimitusvarmuus on hyvä ja sitä on vielä riittävästi tarjolla.

Vilja – Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunnan kirjelmä maa- ja metsätalousministeriölle ja Huoltovarmuuskeskukselle

Kylvösiementilanne MTK-Etelä-Savon, MTK-Keski-Suomen, MTK-Pohjois-Karjalan ja MTK-Pohjois-Savon alueilla keväällä 2018.

Vaikeasta korjuukaudesta johtuen alueen siementuotannosta merkittävä osa on joko jäänyt kokonaan korjaamatta tai laadultaan sertifiointikelvotonta.

MTK:n jäsenrekisterin kautta viljelijöille lähetettiin sähköpostitse kysely 5.12.2017. Kyselyyn vastasi 611 maatilaa. Vastaajien käyttämä siemenmäärä vastaa lähes 20 %:a alueen siementarpeesta. Vastausten perusteella voidaan todeta seuraavaa:

Oman siemenen laatu on heikko etenkin kevätvehnällä, keskimäärin 69 % (48 % niistä, jotka aikovat käyttää omaa siementä on määrittänyt itävyyden) ja kauralla keskimäärin 74 % (25 %). Ohran itävyys on keskimäärin 85 % (33 %).

Huonosta laadusta ja korjaamattomasta sadosta johtuen sertifioidun siemenen tarve on poikkeuksellisen suuri keväällä 2018. Kyselyn perusteella Itä- ja Keski-Suomen arvioitu lisätarve kauralla on 1,3 milj. kg (+16 %), ohralla 1,2 milj. kg (+10 %) ja kevätvehnällä 0,3 milj. kg (+15 %).

MTK:n Itä- ja Keski-Suomen peltokasvivaliokunta edellyttää pikaisia ja riittäviä poikkeustoimia kylvösiementarpeen tyydyttämiseksi. Alueelle sopivien aikaisten lajikkeiden riittävyys tulee taata sekä sertifioidun siemenen itävyysrajaa laskemalla että huoltovarmuusvarastoja purkamalla. Siemenalan toimijoilta saadun informaation lisäksi tulee huomioida sertifioidun siemenen lisääntynyt tarve.

Maidontuotanto - Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta

Itä- ja Keski-Suomen maitovaliokunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Alla valiokunnan keskeiset käsittelemät asiat.

Valiokunnan kokous 6.4.2017

Yleistä maitomarkkinoilta

Maitomarkkinat, kriisitoimenpiteet ja tulevan ohjelmakauden valmistelu ovat vuoden 2017 keskeisimpiä teemoja. EU:n maidontuotanto kääntyi laskuun vuosi sitten ja on nyt alemmalla tasolla edellisvuoteen nähden. Tuottajahintataso on hieman vahvistunut edellisvuoteen nähden. Ison hintavaihtelun maissa vaihtelu on nopeaa, kun se Suomessa on hidasta johtuen hintapuskureista ja tasaisen korkeasta tuottajahinnasta verrattessa muihin maihin.

EU ennustaa, että tulevaisuuden maitovyöhyke (Dairy Belt) muodostuu Keski-Euroopan pohjoisosasta, Baltiasta ja Brittein saarista. EU:n alueella tuotanto jatkaa kasvuaan kiintiöiden poistumisen myötä ja mm. Irlanti on ilmoittanut kasvattavansa maidontuotantoa 50 %. Samoin kasvua tapahtuu maailmanlaajuisesti mm. Intiassa, USA:ssa ja Brasiliassa. Venäjän maidontuotanto on laskenut viimeisen vuoden aikana 1 % ja vuosikymmenen alusta 5 %.

Suomessa maidontuottajien määrä laskee edelleen ja ennuste on, että sama kehitys jatkuu edelleen. Maitomäärät pysyvät kuitenkin liki nykytasolla. Maitotuotteiden kulutus kasvaa tasaisesti ja on nyt 441 litraa/henkilö.

Muuta ajankohtaista maatalouspolitiikassa ovat kriisitet, alkuperämerkinnät, koulumaito-ohjelma, tukihaku ja maksatukset, valvonnat, maakuntauudistus, lomitusuudistus, eläinsuojelulain uudistus, ympäristöterveydenhuolto, ympäristölupien ilmoitusmenettely ja CAP 2020 politiikka.

EU:n maidontuotannon vähentämistukihakemuksia tuli 1 020 kpl ja maksatushakemuksia 854 kpl. Rahaa kului 1,5 miljoonaa euroa (75 % käytettiin Suomen osuudesta). EU:ssa on haettu maksatusta noin 80 % ja 150

miljoonan euron tuesta jää käyttämättä 30 miljoonaa euroa. Kansallista kriisitukea on tämän vuoden budjettiin varattu 21 miljoonaa euroa (29 miljoonaa 2016).

Viljelijätukien maksatusten aikaistamisesta ei ole tehty vielä komissiossa päätöksiä. Tavoitteena on, että enakoita jatkettaisiin, koska viljelijöiden taloudellinen tilanne ei ole olennaisesti parantanut (*toim.huom. kokous talvella 2017, jolloin ei tiedetty tulevan vuoden ja kasvukauden tilannetta*). MAVI:n kanssa neuvotellaan vielä kansallisesta maksatuksesta.

Suomi on lähdössä mukaan alkuperämerkintään kahden vuoden kokeiluna. Jos tuotteessa on Hyvää Suomesta -merkkietu, silloin alkuperämaata ei tarvitse erikseen ilmoittaa. Tuontielintarvikkeissa ei ole tätä vaatetta.

Keskustelussa tuli esille maidontuottajan vaikea tilanne, eikä sille ole näköpiirissä helpotusta. Erityisesti jatkavien tilojen tilanne on hankala.

Tilan näkökulmasta katsottuna maitotilanne on kaksijakoinen. Osuuskunnat haluavat lisää maitoa, mutta osa jalostajista eivät välttämättä. Tukieuroista merkittävä osa valuu lopettaville tiloille, mutta toisaalta lopettamisten myötä jatkaville tiloille tulee tilaa kehittää tuotantoaan.

Lomitus

Lomituspalvelujen tulevaisuus maakuntauudistuksessa huolestuttaa lomaan oikeutettuja viljelijöitä. Edunvalvonnallisesti se on järjestön kärkiasioita. Valitettavasti lomitusryhmän työstä ei ole saatu riittävästi tietoa, johtuen päätöksestä tehdä valmistelu salassa eikä siitä jaeta etukäteen tietoa. Onko loma henkilökohtainen vai tilakohtainen, on yksi ratkaistavissa oleva asia.

Maitovaliokunnan kanta on, että molempien yrittäjien on vaikea irrottautua tilalta yhtä aikaa lomalle. Lomaan oikeutetuilla pitää olla valinnanvapaus valita kumman haluaa, kun yleensä valinnanvapaudesta puhutaan myös maakunta- ja sote -uudistusten yhteydessä.

Lomituksen rahoituksen kohdentaminen maakunnissa tapahtuu kotieläintilojen lukumäärän mukaan. Maakunta saa rahaa yleiskatteellisena rahana. Miten katsotaan sen perään? Minkälainen on tila, joka tarvitsee lomitusta 2020 jälkeen? Miten eri omistus- ja toimintamuodot määrittävät lomitusarvetta? Miten saadaan lomaan oikeutettujen piiriä laajennettua näihin ryhmiin, on yksi ratkaistava asia. Lomituslain tullessa lausunnolle, niin siihen on lausuttava kaikkien tahojen niin järjestön kuin yksityishenkilöiden.

Maitovaltuuskunnan kannanotto lomituspalvelujärjestelmään on sellainen, johon valiokunta voi yhtyä. Palvelusetelijattelu tulee uudistuksen loppuvaiheessa. Lomaoikeuden on oltava henkilökohtainen.

Vaikuttamisen paikka on siinä, minkälaiseksi maakuntamalli järjestetään. Siinä pitää maakuntatason liittojen olla ajanhermolla.

Lomituspalveluiden yhtiöittämistä ajaa TEM, ei edes lomituspalvelutyöryhmä ole kuulemma yhtiöittämisen takana. Sijaisapulomituksesta on huolehdittava kaikkiin niihin tilanteisiin, jota myös voimassa oleva laki mahdollistaa.

Sovittiin, että valiokunta ottaa kantaa työryhmän esitykseen. Kansanedustajien kautta pyritään myös vaikuttamaan lakiesityksen sisältöön.

Valiokunnan kokous 30.10.2017

Yleistä maitomarkkinoilta

Euroopassa maidontuotanto lisääntyy tuotannon rajoitustoimenpiteiden päätyttyä. Komission arvio kasvusta on tänä vuonna 0,5 % ja vuodelle 2018 kasvuksi on arvioitu jo 1,4 %. Komissiossa luotetaan vahvasti vientiin, mutta arvio voi olla optimistinen, kun suuret toimijat Uusi-Seelanti ja Australia nostavat taas tuotantoaan hintojen nousun myötä. Uusi-Seelannissa tuotannon kehitystä on rajoittanut myös poikkeukselliset säätilat.

Komission ennusteen mukaan EU:n kotimarkkinat kasvaisivat maitotuotteissa noin 8 miljoonaa tonnia seuraavan kymmenen vuoden aikana. Edelleen komissiolla on varsin optimistinen ennuste viennin kasvusta. EU:n osuus viennistä olisi jopa 26 %, kun se on Uusi-Seelannilla 25 %. EU:n viennin kasvun motiivina nähdään maailman väestön kasvu sekä myös maitotuotteiden kysynnän kasvu.

Maitomarkkinoilla voin hinta on noussut rajusti, mutta toisena ääripäänä rasvattoman maitojauheen hinta on mennyt edelleen alaspäin. Rasvattoman maitojauheen hintaa pitää alhaalla ostajien odotukset interventiovarastojen purkamisesta eivätkä sen takia halua maksaa nyt korkeampia hintoja. Voin hintaa on nostanut osaltaan rasvan vapautuminen pannasta sen terveellisyyteen liittyen ja sen myötä voin kysyntä on kasvanut.

Viennissä ongelman on aiheuttanut korkeamman katteen tuotteiden viennin väheneminen ja siirtymä alhaisemman lisäarvon tuotteisiin. Lisäksi kotimaan markkinaa painaa maitotuotteiden tuonin suuri osuus ja erityisesti juustoissa ja jogurteissa. Sekä vientiä että kotimaan markkinaa pitää pystyä kehittämään.

Suomessa maidon kokonaistuotanto on laskenut alle kulutuksen eli Suomi ei ole omavarainen tältä osin. Vaikka tuotanto on hieman noussut viime vuosina, niin kulutus on noussut sitä enemmän. Ennusteiden mukaan tuotanto olisi kuitenkin taittumassa ja voi jopa kääntyä laskuun, jolloin omavaraisuus laskee entisestään.

Valiokunta kävi keskustelua myös kouluruokaan liittyen ja, millä tavoin sen tasoa saataisiin nostettua ja tuotua esille myös korkealaatuisten maitotuotteiden käyttöä osana kouluruokailua.

Suomi on mukana EU:n maidon ja lihan alkuperämerkintäkokeilussa. Tällä saadaan korostettua kotimaisen raaka-aineen näkyvyyttä ja sitä kautta kuluttajien tietoisuutta ruoan alkuperästä.

Maidon kansallisen tuen osalta tilanne oli se, että C-alueelle maksettiin korotettua tukea loppuvuodesta. Taustalla oli se, että tuotannon vähentämisestä maksetun mukautustuen vuoksi alkuvuodesta kansallista tukea maksettiin alhaisemmalla tasolla. Tällä tavoin tukea voitiin osoittaa loppuvuodesta tuotantoa jatkaneille tiloille.

Maidon tuotanto on vähentynyt erityisesti Itä- ja Keski-Suomen alueella Keski-Suomessa -3,5 %, Pohjois-Karjalassa -5,6 % ja Etelä-Savossa -3,4 %. Pohjois-Savossa alenema on ollut vain -0,5 %. Maidontuotanto näyttää keskittyvän entisestään.

Tukipolitiikka

Tukipolitiikan osalta on menossa vuoden 2018 tukiratkaisun valmistelu ja erityisesti kansallisen tuen osalta. Mitään suurempia muutoksia ei kansallisessa tuessa näytä olevan tulossa. Erityiskysymyksiä ovat mm. sadonkorjuuvelvoite ja pohjoisen tuen tilakohtaiset rajoitteet. Kansallisen tuen arvioidaan riittävän nykyisentasoiseen tukiratkaisuun.

Tulevan CAP 2027 -tukiratkaisun valmistelu on kaikilta osin kesken. Komission tiedonanto tulee marraskuussa ja sen jälkeen valmistelu jatkuu 2018 puolella. Asiaan vaikuttaa suuresti mm. Brexit -neuvottelujen etenemisaikataulu. Myös ruokaketjuseelvitys on menossa komissaari Hoganin vetämänä. Vuonna 2019 on EU-parlamenttivaalit ja sen jälkeen komissio vaihtuu.

CAP-uudistuksen yhteydessä on ollut esillä myös peltovalvonnoissa siirtyminen satelliittivalvontaan. Tällä voitaisiin vähentää valvontaan liittyvää byrokratiaa. Samalla on huolehdittava viljelijöiden oikeusturvasta. Tässä yhteydessä on myös keskustelussa sadonkorjuuvelvoitteen palauttaminen, minkä valvonta vaatii toimenpiteitä, joita voitaisiin helpommin tehdä satelliittivalvonnalla.

Sadonkorjuuvelvoite tai jokin vastaava esimerkiksi myyntikelpoisen sadon tuottamisvaatimus on kohtalon kysymys suomalaiselle maataloudelle. Tämä tultane ratkaisemaan CAP-uudistuksen yhteydessä, kun todennäköisesti EU:n maatalousbudjettia tullaan leikkaamaan.

MTK:n CAP27 -lähtökohdat:

- Yksinkertainen politiikka ja riittävä rahoitus kahdessa pilarissa.
- Tuotannon säilyttäminen kaikilla alueilla.
- Viljelijöiden markkina-aseman parantaminen.
- Rakennekehitys, nuoret ja maaseutu.

Maidon litraakohtaisen tuen osalta keskusliiton maitovalioikunnalla on yksimielinen kanta, että siitä tulee pitää tulevaisuudessa tukiratkaisuissa kiinni.

Suomen sisäisistä tukien kohdentamisesta ja tukialueista todettiin, että Itä- ja Keski-Suomi on kärsinyt viimeisimmistä tukiratkaisuista ja EU:n ohjelmien osalta mm. ympäristökorvausjärjestelmän kohdentamisesta. Jatkossa näitä tulee tarkastella kriittisesti ja hakea tasapuolisempia ratkaisuja maan sisällä.

Lomitus

Lomituspalvelulain osalta todettiin, että se on lausuntojen antamisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriössä virkamiesvalmistelussa. Melasta, eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnasta ja MTK:sta saatujen tietojen mukaan lakiuudistus tulee suurella todennäköisyydellä eduskuntakäsittelyyn ja eduskunnan valiokuntien käsittelyyn vasta vuoden 2018 puolella. Lain pohjatyötä tehnyt työryhmä ei käsittele asiaa tässä vaiheessa.

MTK:n kanta on, että laki tulisi edelleen sisältämään henkilökohtaisen lomaoikeuden. Tilakohtaisesti voisi olla sitten mahdollisuus valita, millä tavoin lomaoikeutta voisi käyttää. Toinen merkittävä kysymys lain uudistuksessa on työajan mitoituksessa, joka täytyy olla mahdollisimman lähellä tilakohtaisia vaatimuksia.

Lomituspalvelulain uudistusta jopa suurempia ongelmia on ollut paikallisyksiköiden tasolla. Tämä on näkynyt huonona asiakaspalveluna ja lomittajien siirtymisenä muihin töihin, kun paikallisyksiköissä on käyty mm. yt-neuvotteluja.

Eläinsuojelu- ja ympäristöasiat

Lopuksi käytiin läpi eläinsuojelulain uudistamisen tilanne sekä ympäristölupamenettelyn muutosta ja Itä-Suomen aluehallintoviraston antamaa tiedotetta parsinavetoiden laiduntamisesta ilmenneistä puutteista. Kun asiaa on tarkemmin selvitetty, on käynyt ilmi, että valvotut tilat ovat olleet valvonnoissa ilmiäntojen perusteella ja tiloja on ollut ilmeisen vähän. Tämän vuoksi tiedote antaa väärän kuvan valvontojen tuloksista.

Lannan syyslevityksen osalta on tehtävä ilmoitus kuntaan, mikäli lantaa levitetään tai aumataan marraskuun puolella. Tähän haettiin yleistä poikkeusta, mutta hallinto ei siihen suostunut.

Sadonkorjuu ja satovahingot

Huonosta vuodesta huolimatta nurmisato on saatu kohtuullisesti talteen. Vakuutusjärjestelmien osalta vakuutusmaksuveron poistaminen on keskeinen tekijä. Vakuutusjärjestelmässä on tärkeää, että siinä huomioidaan myös nurmirehun tuotanto. Edelleen ei ole toivottavaa, että EU:n jäsenmaita ei tule velvoittaa varaamaan maataloustukeen tiettyä summaa riskirahastoon. Tämä tulee olla vapaaehtoinen malli. Tukipotissa on aina muistettava, että se on nolla-summa -peiliä, jossa johonkin laitettava tuki on aina jostain muualta pois.

Investointeihin tarvitaan aina rahoitusta. Ilman investointeja mikään tuotantosuunta ei kehity. Tukien osalta maidossa ensisijainen tukimuoto on litraakohtainen tuki. Esimerkiksi eläinten hyvinvointikorvaukseen varattiin merkittävästi enemmän kuin sen menekki on ollut. Moni nautatila ei voinut kuitenkaan hyödyntää hyvinvointikorvausta, jolloin raha oli pois muista tuista. Välttämättä tulontasausjärjestelmä ei tuo lisäarvoa nykyisen tukijärjestelmään, mikäli se ei tuo lisärahaa tai on muista tuista pois.

Puutarhatuotanto (Lähde: MTK:n kasvinviljelyasiamies Mika Virtanen)

MTK osallistui totuttuun tapaan minor use -lupien sekä koetoimintalupien hankintaan kasvinsuojeluaineille, joita käytetään avomaan vihanneksilla sekä muilla erikoiskasveilla. Lisäksi haettiin ns. 120 vrk:n väliaikaisia käyttölupia. Sipulintuottajat teettivät Lukessa jäämäkokeet Goltix-valmisteelle, jotta valmisteen käyttöä sipulin kasvinsuojelussa voitiin jatkaa. Näillä toimenpiteillä saatiin lisää valmisteita erikoiskasvien kasvinsuojeluun.

MTK toteutti myös avomaavihannesten menekinedistämistyötä ja mainontaa. Mainonta toteutettiin viljelijöiltä kerätyillä varoilla ja kampanjoissa sekä tiedotteissa korostettiin kotimaisuutta ja lähellä tuotettuja avomaanvihanneksia. Mainontaa tehtiin radiossa, lehdistötiedotteiden avulla sekä sosiaalisessa mediassa. MTK:n toteuttama ”Raakaa voimaa” kasviskampanja Facebookissa jatkuu edelleen.

Puutarhatuotteiden markkinoilla lähtökohtana oli puutarhatuotteiden markkinoiden tasapainottaminen sekä tuotantokustannusten nousun aiheuttamien kustannuspaineiden siirtäminen tuottajahintoihin. Viljelyalat kasvoivat lähes kaikilla avomaanvihanneksilla edellisvuoteen verrattuna. Hintataso pysyi koko kesän pääosin melko tasaisena, johtuen kasvukauden sääoloista. Poikkeuksena kesästä jäi muistiin kukkakaali, jonka menekki oli hetkellisesti heikko ja satoa tuli kysyntää runsaammin sekä hintataso oli poikkeuksellinen alhainen. Menekkiä parantamaan sosiaalinen media keksi ”kukkakaalitalkoot”.

Avomaavihannesten kasvu oli koko kesän viileydestä johtuen hidasta ja jäljessä normaalista aikataulusta. Lämpösomaa kertyi poikkeuksellisen vähän kasvukauden aikana. Runsaat sateet aiheuttivat sato- ja laatu-tappioita. Vuoden aikana kerättiin viikoittain avomaavihannesten toteutunutta hinta- ja markkinatietoa, joka välitettiin viljelijöille Maaseudun Tulevaisuudessa. Näin parannettiin viljelijöiden tietoisuutta vallitsevasta markkinatilanteesta.

Varastovihannesten kauppakelpoista satoa pienensi erityisesti sipulilla harmaahomeen aiheuttamat laatutap-piot. Varastovihannesten hintataso on tänä talvena ollut edellisvuoden tasolla tai hieman korkeampi. Sipulia riittää varastoissa toukokuun alkuun ja keräkaalia toukokuun loppuun. Porkkana loppui varastoista monella pakkaajalla maaliskuussa ja suurelta osin, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, huhtikuussa kotimaiset porkkanat oli loppu.

Kotimaiset kasvikset ry:n toiminta

Kotimaiset Kasvikset ry keskittyy laatutyön jalkauttamiseen maataloille. Puutarhayritys voi hankkia kolmannen osapuolen auditoiman IP Perussertifioitu laatujärjestelmän omalle tuotannolle. Auditointi tehdään joka toinen vuosi.

Laatutarha-ohjeisto ja auditointi viiden vuoden välein, on vaihtoehto niille, joiden ostaja ei vaadi kolmannen osapuolen auditointia. Sirkkalehtimerkin käytön ehtona on jommankumman laatujärjestelmän vaatimusten noudattaminen ja mainosmaksun maksaminen.

Kukin jäsenjärjestö vastaa oman sektorinsa menekinedistämisestä ja mainonnasta. MTK vastaa avomaavihannesten ja perunan menekinedistämisestä.

Puutarhatuotannon edunvalvonta MTK:ssa

Edunvalvonnassa on mukana useita eri järjestöjä, joilla jokaisella oma tehtävä:

- MTK ry – avomaavihannestuotannon edunvalvonta, jonka yhteydessä toimivat:
 - MTK:n erikoiskasvivaliokunta ja Puutarhaverkosto
 - Juurestentuottajat ry
 - Kaalintuottajat ry
 - Sipulintuottajat ry
- Puutarhaliitto ry
- Kauppapuutarhaliitto ry – kasvihuonetuotanto
- Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto ry – hedelmät ja marjat
- Taimistoviljelijät ry – taimistotuotteet

Luonnonmukainen tuotanto – Itä- ja Keski-Suomen luomuvaliokunta

Luomuvaliokunta otti kantaa byrokratian purkamiseen sekä lähi- ja luomuruoan käyttöön julkisissa ruokapalveluissa

Itä- ja Keski-Suomen MTK -liittojen luomuvaliokunta pitää maatalouden normien purkutalkoita erinomaisena asiana. Valiokunta katsoo, että purkamisen yhteydessä on purettava myös erilaiset keinotekoiset kytkökset, jotka johtavat kohtuuttomiin sanktioihin ja maataloustukien takaisinperintään. Tästä esimerkkinä on nautarekisterin ja täydentävien ehtojen kytkeminen toisiinsa tukien takaisinperinnässä. Nautarekisterissä tapahtunut virhe sanktioi myös täydentävien ehtojen vaatimusten kautta peltotukia nautatukien lisäksi.

Käytännössä nautarekisterillä ja täydentävillä ehdoilla ei ole mitään tekemistä keskenään, joten kaksinkertainen sanktiointi on kohtuuton ja oikeustajun vastainen. Valiokunta esittää, että nautarekisterin ja täydentävien ehtojen sanktiointikytkös on purettava.

Valiokunta esittää MTK:lle ja MAVI:lle viljelytapavaliokunnan perustamista seuraamaan tuki- ja luomutarkastustoimintaa sekä ratkomaan tulkintaerimielisyyksiä. Valiokunta pitää luomuvalvontaohjeistuksen avointa käsitteilyä hyvänä asiana. Tämän lisäksi MTK:n on laadittava yhdessä MAVI:n kanssa tukivalvontaopas viljelijöille heidän oikeusturvansa turvaamiseksi.

Kuntavaaleissa valituiksi tulleiden kuntapäättäjien on lunastettava lupauksensa lähi- ja luomuruoan lisäämisestä julkisissa ruokahankinnoissa. Julkisia ruokapalveluja käyttävät erityisesti koululaiset ja vanhukset, jotka itse eivät voi suoraan vaikuttaa siihen, mitä heille tarjotaan. Valituiksi tulleilla kuntapäättäjillä on tästä suuri vastuu. Valiokunta korostaa, että lähellä tuotettu luomuruoka on turvallista ja helposti jäljitettävissä.

Sadonkorjuutilanne ja siitä johtuvat toimenpide-esitykset maa- ja metsätalousministeri Jari Lepälle erityisesti luomutilojen toimenpiteiksi

Sadonkorjuu on viivästynyt ja sato on osittain menetetty poikkeuksellisen märän ja kylmän kesän takia, sadonkorjuuseen on päästy vaihtelevasti. Tilanne näyttää vaikeutuvan mitä idemmäksi mennään.

Joillain tiloilla luomuviljasato on saatu korjattua, toisilla ei ole päästy alkuunkaan. Viljaa on säilötty kokoviljasäilörehuksi puintien sijaan. Tilat, jotka ovat urakoitsijoiden varassa, ovat huonoimmassa asemassa. Luomuviljasta tulee pula ensi talvena. Luomuleipäviljaa tuskin alueelta saadaan puitua, samoin siemenviljan laatuvaatimukset eivät täyty. Kuivauskustannukset ovat moninkertaiset normaaliin vuoteen nähden. Viime päivien saateet ovat kastelleet pellot osin kulkukelvottomiksi.

Luomu-valkuaiseksi tarkoitettu herne- rypsi- härkäpapu ovat Itä-Suomen alueella mädäntyneet peltoon suurelta osin. Pahin tilanne on kuivikkeen osalta, luomukotieläimet eivät saa olla ritilöillä vaan kuivitetulla pohjalla. Kunnollisia olkia ei ole saatu korjattua lainkaan, vaan ne on jouduttu korjaamaan kosteana ja tuoreena ja paalaamaan muoviin. Turvetta on saatavilla rajoitetusti ja sen hinta on noussut kysynnän lisääntyessä. Turve todennäköisesti loppuu talven kuluessa. Ensiapuna tilat turvautuvat ylimääräisiin teurastuksiin kuivikkeen menekki vähentämiseksi. Tästä kaikesta aiheutuu suuret lisäkustannukset jo muutenkin vaikeuksien kanssa kamppailevalle alalle.

Haluamme kiinnittää huomion myös viljelijöiden henkiseen ja fyysiseen jaksamiseen. Tilojen talousongelmat ovat tosiasioita ja emme tule vararikoitakaan välttymään. Talousahdinko ajaa ääritapauksissa henkiseen romahdukseen ja vaikeaan elämän hallintaan.

Toimenpide-esitykset erityisesti luomutilojen tilanteen helpottamiseksi:

1. Luomukotieläintuen maksatuksen ja lopun sisässä olevan peltotuen maksatuksen aikaistaminen.
2. Tavanomaisen valkuaisen/väkirehun käytön salliminen seuraavan satokauden alkuun asti, jos sato on kokonaan tai osin menetetty. Lupa voidaan nyky säännösten puitteissa myöntää hätätilanteessa, (Komission asetus 889/2008 art. 47(c), alueellinen hätätilanne). Viranomaiset (Evira) pitää saada vakuutuneeksi hätätilanteesta, jotta he myöntäisivät poikkeuslupia tarvitseville.
3. Luomusiementilanne kasvukaudelle 2018 tulee olemaan hankala, viranomaisten tulee varautua tavanomaisen siemenen käyttö lupien myöntöön.
4. Pidemmän aikavälin toimenpiteenä tulee olla turvesoiden käyttöönoton nopeuttaminen, kuivikkeen saatavuus muodostuu luomukotieläintuotannon rajoittavaksi tekijäksi.
5. Pitkän aikavälin tärkein asia on viljelijän markkina-aseman parantaminen elintarvikeketjussa, jotta kohonneet kustannukset saataisiin vietyä tuottajahintoihin. Ketjuun täytyy saada lisää jaettavaa.
6. Lomitus- ja sijaisapupalvelujen saatavuus on turvattava tarvetta vastaavaksi arviomäärärahoja nostamalla.

Itä- ja Keski-Suomen MTK - liittojen luomuvaliokunnan esityksiä MTK:lle toimeenpanoa varten:

1. Valiokunnan mielestä on välttämätöntä saada kokoaikainen luonnonmukaisen tuotannon asiantuntija MTK:n maatalouslinjalle hoitamaan luomuasioita. Valiokuntaudistuksen yhteydessä luvatus luomuverkoston tekeminen ja käytännön toiminnan käynnistäminen ovat tärkeimpiä luomuasiantuntijan tehtäviä. Asiantuntija voi toimia määräaikaisena esim. kaksi vuotta, jona aikana saatetaan verkosto voimaan ja saatetaan toiminta alkuun.

Valiokunta toteaa, että luomutuotanto on nosteessa ja järjestön on koottava luomukenttä välittömästi edunvalvonnan piiriin.

2. Valiokunta on huolestunut luomun ympärille muodostuneesta byrokratiasta ja sen kalleudesta luomutuottajalle. MTK:n on etsittävä yhdessä Eviran kanssa ratkaisuja, joilla yksinkertaistetaan luomutarkastuksia ja lasketaan tarkastuskustannuksia.

Tarkastuksissa puututaan epäolennaisiin asioihin esim. aiemmin tarkastettuihin siemenhankintoihin. Tarkastusta on kehitettävä riskiperusteisemmaksi ja tarkastusväliä harvennettava vähäriskisissä kohteissa. Karjatilojen tarkastusmaksuja valiokunta esittää eläinyksikköperusteiseksi, sillä tarkastajien ajankäyttö samankokoisissa karjoissa eroaa toisistaan useita tunteja. Neuvo-2020 palveluja on kehitettävä myös luomu-tarkastusten tueksi, jossa tietyin määräajoin tarvittavat tiedot voidaan viljelijän suostumuksella antaa hallinnolle. Tarkastuksia tulee helpottaa hyödyntämällä sähköisen asioinnin tarjoamia mahdollisuuksia.

3. Valiokunta perää edelleenkin viljelytapavaliokuntaa vastavoimaksi hallinnolle. Erityisesti on noussut esille Eviran tulkinnot luomuasiaoissa. Viljelytapavaliokunta ei ole ainoastaan luomu varten. MTK:n on oltava aktiivinen esityksessä jo viljelijän oikeusturvan kannalta. Tämä on edunvalvonta-asia ja aloite on oltava MTK:lla.
4. Kuluvan vuoden kasvukausi oli huono Itä- ja Keski-Suomessa. Useimmilla luomutiloilla koettiin merkittäviä sadonmenetyksiä ja laatutappioita. Tilakohtaiset erot ovat isoja. Kotimainen luomuvalkuainen ei tule riittämään. Luomusiemenen saatavuus tulee olemaan heikkoa ensikeväänä ja siihen on varauduttava poikkeusluvoin.

Kananmunatuotanto (Lähde: MTK:n kotieläinasiainmies Jukka Rantala)

Kananmunien tuottajahinta pysyi edelleen hyvin alhaisella tasolla vuonna 2017. Loppuvuonna virikemunien hinnan lievä vahvistuminen nosti munien keskihintaa noin 0,04 e/kg. Lattia- ja luomumunien hinnoissa ei tapahtunut vuoden aikana merkittävää muutosta. Tätä taustaa vasten ei ole hyväksyttävää, että pakkaamoiden myyntihinnat tukkukauppoihin nousivat vuoden aikana noin 0,20 e/kg.

Eri tuotantomuotojen osuudessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Virikemunien osuus oli vuonna 2017 62 % ja lattiamunien 32 %. Luomun osuus on hitaassa kasvussa ja niitä oli 5 % tuotannosta.

MTK:n kananmunaverkosto on vuoden 2016 alusta ollut osa Lihavaliokuntaa. Verkosto kokoontui vuoden 2017 aikana kaksi kertaa. Verkoston varapuheenjohtajana oli Jouni Paunonen Juvalta.

Kananmunien kokonaistuotanto 2010-2017, miljoonaa kiloa (Lähde: Luonnonvarakeskus).

	A-lk. häkkikanala	A-lk. lattia- ja ulkokanala	A-lk. luomutuotanto	B-luokka
2010	41,59	13,80	1,57	4,02
2011	40,44	16,31	1,50	4,03
2012	36,87	19,55	2,17	3,63
2013	38,47	21,14	2,54	4,80
2014	38,77	20,56	2,82	4,89
2015	41,58	21,94	3,13	4,80
2016	41,94	21,73	3,33	5,57

SOSIAALIPOLITIikka

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen ja alueen valiokuntien yhteinen lausunto esitysluonnoksesta lomituspalveluiden uudistukseksi

Työryhmä on saanut tehtävän uudistaa lomituspalveluita yrittäjälähtöisesti. Mielestämme työryhmän esityksen ratkaisut eivät tue Sipilän hallituksen asettamaa lähtökohtaa yrittäjälähtöisyydestä ja palveluiden tosiasiallinen kehittäminen jää vajavaiseksi. Uudistus keskittyy hallinnon yksinkertaistamiseen ja lomitukseen kustannusten alentamiseen, jonka maksavat liian useat kotieläintilat heikentyneenä ja toimintaan sopimattomana lomituspalveluna. Pelkäämme esityksen mukaisten lomituspalveluiden vaikuttavan rakennemuutokseen ja kiihdyttävän ratkaisevasti suomalaisen kotieläintalouden vähentymisnopeutta.

Esityksessä on hyviä ja kannatettavia asioita yksittäisen yrityksen lähtökohdista. Näitä ovat esimerkiksi lisävaipan kasvanut tuntimäärä, itse järjestetyn lomitukseen kannusteet, lomapäivien määrän kasvu yksinyrittävien kohdalla sekä tilan palkkatyön vaikuttamattomuus lomituspäivän kesto.

Yrityskohtainen vuosilomaoikeus

Maatalousyrittäjän lomaoikeuden tulee olla henkilökohtainen ja subjektiivinen, yksilöllinen lomaoikeus on ainoa sekä sosiaalisesti että juridisesti kestävä tapa toteuttaa lomituspalvelua. Yrityskohtainen lomaoikeus on liian nopea ja suuri muutos edelleen raskaassa rakennemuutosmyllerryksessä olevalle toimialalle sekä palvelua toteuttaville lomittajille. Kotieläntilat muodostavat maaseudun yritystoiminnan ja suomalaisen ruuantuotannon rangan. Henkilökohtainen lomaoikeus on ainoa oikea ja kestävä peruste tuottaa palvelut yrittäjien vapautumiseksi sitovasta kotieläinyrittämisestä, lisätä kotieläinyrittäjien työssä jaksamista ja kokonaisvaltaista työurien pidentymistä osana tasa-arvoista sosiaaliturvaa.

Lomituspalvelu on kotieläintilojen sosiaaliturvan perusta

Esityksen vaikutukset tulevat pienentämään lomitukseen kustannuksia arvion mukaan 10 milj. euroa vuosittain. Vaatimus on kestävä ja se vähentää kotieläintuotannon kannalta tärkeimmän työhyvinvointipalvelun tuottamisedellytyksiä, ohjaten säästön valtion kassaan.

Suomalaisen ruuantuotannon volyymi ei tule vähenemään samassa suhteessa yrittäjämäärän vähetessä. Lomituspalveluiden arvo tulee entisestään korostumaan kotieläintilojen määrän vähentyessä. Lomituspalveluiden kehittäminen tarvitsee näkemystä ja on tavoiteltava palveluiden käytön vähentymisestä tulevan säästön ohjaamista palveluiden kehittämiseksi tulevaisuuden yrittäjien tarpeisiin. Näin tehden voidaan painottaa toimintaansa kehittävien tilojen lomitukseen parantamiseen, jotta ruuantuotannon volyymi säilyy maassamme riittävänä.

Yleiskatteellinen rahoitus on merkittävä heikennys palvelun tulevaisuutta katsoen. Yleiskatteellisuus ei sovellu lomituspalveluiden rahoitusmalliksi maakuntatasolla. Maatalouden tärkeintä sosiaaliturvan osaa ja hyvinvointipalvelua ei saa museoida eikä asettaa alttiiksi heikennyksille rahoitusperusteen muutoksella. Lomitusresursit eivät kestä muutosta.

Työryhmä esittää kannatettavan tavoitteen lomittajien osa-aikaisuuden vähentämisestä. Työryhmän ratkaisuesitys on tilakohtainen lomaoikeus, joka ei ole hyväksyttävä. Esitys tuo enemmän haittaa kuin hyötyä lomittajille ja toimialalle.

Lomittajat siirtyvät maakuntien toteuttamaan lomitukseen liikkeenluovutusperiaatteella. Nykyinen lomittajakunta ei tule uudistumaan lomitukseen muuttuessa. Yrityskohtainen lomitus tulee kuitenkin asettamaan osalle lomittajia ylivoimaisen suuren harppauksen onnistuneen lomitukseen toteuttamisessa tarvittavaan ammattitaitoon. Nykymallissa eriaikaiset lomat ovat mahdollistaneet toisen lomaoikeutetun mukanaolon työssä, se on turvannut tarpeeseen nähden osaamiseltaan kapeamman lomittajan työpanoksen käyttämisen. Se on myös yksi syy yhden ja kahden yrittäjän tilojen työaikaeroihin, jolla uudistusta perustellaan. Lomittajakunnassa on työntekijöitä, jotka eivät tule selviämään yrityskohtaisen loman tuomista lomituspalvelutyön vaatimuksista. Syntyy myös merkittävä toiminnallinen riski lomituspalveluiden toimeenpanoon. Lisäksi pidämme lomittajien työajan kehittymisen arviota yrityskohtaisessa lomituksessa yloptimistisenä.

Yhdenvertaisuutta etsitään kaavamaisuudella

Työryhmän esitys on liian usealle lomituspalveluiden saajalle heikennys nykytilaan, vaikka esitys sisältää myös kannatettavia asioita. Yhtiömuotoisten maatilojen pääseminen lomitukseen piiriin on tulevaisuussuuntautunut esitys, joka toisaalta tulee leikkaamaan jonkin toisen lomaoikeutetun palvelua.

Työryhmä on kuvannut ihanteellisen tavoitteen samankokoisen kotieläintilan yhdenvertaisesta ja saman mittaisesta lomituksesta. Teoriassa näin voi olla, mutta käytännössä tavoitteen toteutuminen muuttamalla lomituspäivän mitoitus yhdenmukaiseksi, ei tuo yhdenvertaisuutta palvelunkäyttäjille vaan hyvin eriarvoistavan tilanteen. Maatilyrittäminen on erityislaatuista, siinä toimitaan luonnon ja sään armoilla sekä eläinten ehdoilla. Nämä tekijät tuovat hyvin ennakoimattoman muuttujan lomitustilanteeseen. Toinen muuttuja ovat lomittajat. Lomittajat ovat yksilöitä mm. tehokkuuden, taitojen, aloite- ja ongelmanratkaisukyvyyn sekä oppimisen ja osaamisen osalta. Lomittajan työ ei ole samanmittaista, vaikka kotieläimiä on sama määrä. Kolmas muuttuja on yrityksen tuotanto-olosuhteet; työmenetelmät ja koneistus ym. jotka eivät ole riippuvaisia eläinmäärästä. Mainituista muuttujista riippuen yhdenvertaisuus ei tule toteutumaan lomituspäivän laskentamallin ja maksimikeston määrityksillä. Esitys muuttaa em. muuttujien riskin yksinomaan yrittäjän kannettavaksi, vaikka lomituspalvelun toteutumiseen yrittäjällä on todella vähän vaikuttamismahdollisuuksia.

Hyvä yrittäjälähtöinen lomitus hyväksyy tosiasiat ja pyrkii tasa-arvoistamaan lomituspalveluiden käyttäjät lomapäivän keston joustavammalla määrittämisellä. Eläinsuojelullisesta tai lomittajan työstä suoriutumisesta johtuvasta seikasta aiheutuvasta ylityöstä maksumies on lomituspalvelun saaja, jolla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta vaikuttaa em. asioihin. Lomalle lähtijä ei tule tietämään, tuleeko 18 h maksimikesto ylittymään ja kuinka paljon loma tulee lomituspalveluina maksamaan. Lisäksi markkinaehtoinen hinta ei ole perusteltua näissä tapauksissa.

Laskelmat tilakohtaisen lomaoikeuden tuomista säästöistä ovat mielestämme epärealistisia. Esitetyssä mallissa työn vaatimusten noustessa myös palkkauskulut tulevat kasvamaan eivätkä lomittajien matkat tule oleellisesti vähenemään. Lisäksi yksin työskentelevän lomittajan osalta ei tulla saavuttamaan laskelmien osoittamia työaikasäästöjä yrityskohtaisessa lomituksessa.

Lomituslain lähtökohtana tulee olla, että se takaa, että karja tulee hoidettua lainsäädännön ja yrittäjän velvoitteiden mukaisesti lomaoikeutettujen ollessa pois. Kotieläinyksiköiden laskenta Lomituspalvelulain uudistuksessa esitetään siirtymistä kaavamaiseen kotieläinyksiköiden perusteella laskettavaan vuosilomapäivän keston (18 §).

Itä- ja Keski-Suomen alueelta saadusta palautteesta nousi esiin huoli lomitustoimituksen muuttumisesta, etenkin pienten ja myös keski suurten kotieläintilojen osalta. Ne ovat usein automatisoimattomia ja käsityövaltaisia. Pelkäämme esityksen kotieläinmitoituksen kohtelevan liian rankasti ja tasapuolisuuden unohtaen mittavaa joukkoa ruuantuottajia. Useiden tuntien vähennykset ja joidenkin kohdalla jopa puoleen romahtava lomituspäivän kesto vie pohjan pois lomituksen tuomasta työhyvinvointipalvelusta. Esitys tullee huomattavasti kiihdyttämään pienten tilojen luopumista kotieläintaloudesta. Yksinkertaistamisen ja byrokratian purkamisen kannalta olisi järkevää käyttää kaikessa kotieläinlaskennassa maataloustukijärjestelmän perustetta.

Lomituspalvelulain kotieläinyksikkö on muutettu työtehoseuran tekemän tutkimuksen perusteella. Tutkimus ja sen tulokset eivät ole saatavilla, eikä muutosta perustella tarkemmin kuin "...keskimääräistä pienempi työaika on lihanautojen, emolehmien ja lihasikojen hoidossa". Kotieläinyksikkömäärillä mitoitettu lomitus on hallinnon kannalta käyttökelpoinen ja ymmärrettävä. Se ei mielestämme ole kuitenkaan oikeutettu perusta, kun tavoite on palvelujen muutos yrittäjälähtöisesti. Emolehmätiloilla on eläinhoidon vaatimissa ajassa merkittävät eroja vuoden ajalla. Lisäksi käyttäjäkokemukset Työtehoseuran lomitustoimituksesta aiemmin käytetyissä palvelusuunnitelmissa ovat olleet hyvin vaihtelevia ja kaukana käytännöstä. Lisäksi olisi avoimuuden kannalta välttämätöntä saada tutkimusperusteet näkyväksi.

Yksinkertaistaminen

Itse järjestetyn lomituksen lähtökohdat tuovat hyvän mahdollisuuden toteuttaa lomitusta yrittäjälähtöisesti. Kokonaistyöaika määritetään itsejärjestetyssä lomituksessa kerran, eikä sitä voi kalenterivuoden aikana muuttaa. Itsejärjestetty lomitus tulisi olla tasa-arvoinen muutosten suhteen ja, jos kotieläinyksikkömäärä muuttuu merkittävästi. Esimerkiksi kotieläintilan investoinnin yhteydessä, on kannattavaa harkita lomituksen järjestämistavan muutosta, että se huomioi kasvaneen lomitusaajan. Väitämme säännöksen tuovan lisää ja turhaa hallinnointityötä, jos eriarvoisuus jää lakiin.

Valtiontuen suuntaviivoissa läpinäkyvyys ja saatavuuden yhdenvertaisuusnäkökulma laajentaa lomituspalvelut EVL -toiminnan piiriin. Tilanne tarkoittaa yhtiömuotoisten kotieläintilojen pääsevän lomituksen piiriin valtiotukiperusteen mukaisesti ja laajentaa palvelunkäyttäjien määrää. Myel -vakuutus/MVL on ollut toimiva lomaoikeuden perusta, siitä voisi olla edelleen hyvä pitää kiinni.

Esitys ja asetus puhuvat lomitusmitoituksen kattavan kotieläinten hoidon kannalta välttämättömät kotieläinten hoitotyöt. Toisaalla puhutaan välttämättömien hoitotöiden sisältävän kaikki välttämättömät hoitotyöt. Välttämättömien töiden määrittely on ollut vaikea aiemmin ja paikallisyksiköissä on ollut eroavaisuuksia. Lomalle lähtenyt yrittäjä on varastoinut eläinten rehut ennen lomaa, huolehtinut tuotannon jatkuvuuden kannalta oleelliset työt, kuten keinosiemennys ym. Jäävätkö kotieläintalouden kannalta välttämättömät rekisteröinti-ilmoitukset viikoittaisten töiden ulkopuolelle, kun niitä ei joka viikko tehdä, mutta joskus useampia viikossa? Esitämme kirjaukseksi: Kotieläinten hoitoon välttämättömiä päivittäin ja viikoittain tehtäviä töitä sekä tuotannon jatkuvuuden kannalta välttämättömät työt.

Lisävapaan tulisi olla tasa-arvoinen, subjektiivinen oikeus ja lomituspalveluiden järjestämistavasta riippumaton.

Valinnanvapaus

Valinnanvapaus on maakuntauudistuksen palvelujen järjestämisen lähtökohtia. Valinnanvapaus ja muutoinkin vaihtoehtojen mallien yhdistäminen ja puntaroiminen on mielestämme jäänyt esityksessä hallinnon yksinkertaistus- ja kustannussäästö tavoitteen jalkoihin. Itsejärjestetyn lomituksen korvausten nosto tulee kannustamaan lomitussyrittäjyyden lisääntymiseen. Tarjonta ja kysyntä tulee huolehtimaan itsejärjestetyn lomituksen kilpailukykyisyydestä verrattuna maakunnan lomitukseen.

Lomituspalveluyritykset ovat hyvä ja tarvittava lisä maaseudun yrittäjyyteen. Palvelun tarjoajien ja käyttäjien suhde määrittää kokemuksia ja saatavuutta. Muutos tuo riskin, ettei palveluntarjoajia synny siinä määrin kuin on kysyntää, se ei tuo valinnanvapautta lomituspalveluiden järjestämiseksi. Pelkäämme hyvän tulevaisuussuuntautuneen käytännön jäävän myös rahoitusmallin muutoksessa muun maakunnan vastuiden jalkoihin.

Valinnanvapaus ja itsejärjestetty lomitus ovat vaihtoehto niille tiloille, joiden lomituspäivän kesto on yrittäjälomittajien kannalta houkutteleva. Valinnanvapaus saattaa jäädä pienemmällä ja pitemmän päivittäisen työmatkan vaativille kotieläintiloille käytännössä toimimattomaksi vaihtoehdoksi.

Hevostiloille armoton heikennys lomituspalveluihin ja kasvinviljelytilojen sijaisapuoikeus

Suomalainen hevostoiminta on pienimuotoista ja monialaista yrittäjyyttä useimmiten maataloilla. Yrittäjien yhdenvertaisuus ja työssäjaksaminen on saanut kovan käsittelyn työryhmän esityksessä. Esityksen mukaisesti toteutetussa lomituspalveluissa poistuu usean maatalolla hevostaloutta harjoittavan yrittäjän lomaoikeus. Kasvatustoiminta yksinomaisten toimintana on harvinaista ja useimmiten sellaisenaan kannattamatonta.

Maatalouden ohessa toteutettu kasvatustoiminta on arvokasta ja pitänyt esimerkiksi suomenhevoskannan elinvoimaisena. Hevosyrittäjien joilla MYEL-vakuutus, ovat maatalouden harjoittajien ja MVL- mukaan verotettuja tulee säilyttää lomaoikeus, se on em. hevosyrittäjien työurien, työssä jaksamisen ja sosiaalisen yhdenvertaisuuden kannalta välttämätöntä. Laskelman säästöt ovat mielestämme liioitellut, 6,6 milj. euroa.

Valtiontuen suuntaviivoihin on asetettu vaatimus hevostaloudessa ”ruuaksi tai tuotteiksi” käytettävän toiminnan. Suomessa hevoset menevät useimmiten teurastamolle tultuaan käyttöihin päähän. Ne siis käytetään ruuaksi tai tuotteiksi. Vaatimus kasvatustoiminnasta, joka on varsa/2 vuotta, olisi tarpeeton. Kasvinviljelytilat ja kotieläintilojen kasvinviljelytyöt tulisi olla sijaisavun piirissä.

Yhteenveto

Itä- ja Keski-Suomen MTK-liitot eivät hyväksy esitystä lomituspalveluiden uudistamista esitetyllä tavalla. Esitys sisältää myös hyviä tulevaisuussuuntautuneita päämääriä, joiden toimeenpanoa ei voi kuitenkaan tehdä kertaluontoisesti lakimuutoksella. Lomituspalveluiden muutos tulee valmistella ymmärtäen kotieläintuotannon tarpeet ja käyttäen hyväksi palvelun käyttäjien luonnollinen poistuma. Tavoite tulee olla ruuantuotannon volyymin säilyminen ja yrittäjälähtöinen lomituspalvelu.

Lausunnon antajat edustavat yli 5 000 lomituspalveluiden käyttäjää ja 204 000 lomitus- ja sijaisapupäivää kestoaltaan keskimäärin 6,7 h.

Itä- ja Keski-Suomen osaaminen- ja hyvinvointivaliokunta

Valiokunnan kokous 7.2.2017

Maatalousyrittäjien työterveyshuolto ja työhyvinvointi

Melan projektityöntekijänä Välitä viljelijästä -projektista kertoi, miten valtion budjetista myönnettyä kriisirahaa kanavoidaan Melan kautta maakuntiin ja, millä kriteereillä ostopalvelusitoumuksia myönnetään. Mela on pal- kannut neljä hanketyöntekijää eri puolille Suomea alueille, missä ei ole maakunnallista hanketta. Siihen sekä ostopalvelusitoumuksiin kuuluu iso osa miljoonasta eurosta, joka on myönnetty valtion budjetista kriisirahana vain tälle vuodelle.

Toinen iso osio on projektissa varhaisen välittämisen toimintatavan vahvistaminen. Jo ensimmäiset työviikot hankkeessa ovat osoittaneet, että palvelulla on kysyntää. Valtakunnan rahoitus jakautuu ostopalvelusitoumuk- sina maakuntiin suhteutettuna MYEL-vakuutettujen määrään.

Tilatasolla talouspuoli korostunee, kun esimerkiksi arvonlisäveron kalenterivuositain suorittavat eli vuosialv - ilmoitukset tulevat maksuun. Tiedottaminen tulisi keskittää verkostojen asiaksi, esim. lomituspalveluyksiköihin, työterveyshuoltoihin ja muihin tilojen kanssa tekemisissä oleviin tahoihin. Lomittajien mukaan toivottiin lappua, jonka voi jättää tilalle, kun huomaa yrittäjien tarvitsevan apua. Luottamuksellinen keskustelu asiakkaan kanssa on avainasemassa myönteisen muutoksen liikkeelle saamiseksi.

Tilatasolla asiat ovat usein hyvin moninaisia ja eri ongelmat liittyvät toisiinsa. Tällöin tarvitaan moniammatillinen ryhmä tilakäynnille. Henkisesti vaatii kypsyttelyä ennen kuin asiakas tuntee olevansa valmis avun vastaan ottamiseen ja muutokseen. Perheasiainkeskus on mahdollinen avunantopaikka, mutta sinne on ruuhkaa.

Työterveyshuolto

Melan tilastojen (tilanne 11.1.2017) mukaan työterveyshuoltoon kuulumisen on seuraava:

- Keski-Suomi 44,5 %
- Etelä-Savo 38,5 %
- Pohjois-Savo 44,4 %
- Pohjois-Karjala 47,1 %

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä muun muassa työterveyshuollon tilakäynti laskutetaan asiak- kaalta ja Kela korvaus on haettava jälkikäteen. Aiemmin tilakäynti oli asiakkaalle käytännössä maksuton ja aiemmin byrokratian hoiti työterveyshuolto.

Huolta aiheuttaa maakuntahallinnon muuttuessa työterveyshuollon asema. Maatalousyrittäjien työterveys- huolto vaatii erityisosaamista, joka tulee ottaa huomioon. Yksityistä palvelun tarjontaa ei tule syvällä maaseu- dulla, joten on oletettavaa, että järjestämisvastuu säilyy julkisena.

Lomituksen ajankohtaisasiat

STM:n lomituspalvelulain uudistusta valmisteleavassa työryhmässä on ollut esillä, että maakunnilla on tuotta- mis- ja järjestämisvastuu lomituspalveluissa. Rahoitus on menossa yleiskatteelliseen rahoitukseen, mutta lo- mituksen ollessa subjektiivinen oikeus on rahat löydyttävä koko vuodeksi lomituksen järjestämiseen maakun- nassa.

Miten rahoitus jaetaan maakuntiin, ei ole vielä tietoa. Peruste tulee olla sellainen, että kotieläinvaltainen maa- kunta saa rahansa. Tämä asia on poliittisten päättäjien käsissä.

Mela ei voi enää toimia rahojen siirtäjänä valtiolta maakunnille. Lomitusnetin asema on myös auki. Mela ei myöskään voi enää toimia oikaisuvaatimuksen kohteen. LUOVA tulee olemaan valitus- ja oikaisuelin. Lomituksella on iso vaikutus viljelijöiden hyvinvointiin ja se vaikuttaa myös Melan toimintaan. Maakuntien välinen yhteistyö lisääntyy ja jo nykyään paikallisyksiköitä ulottuu maakuntarajojen yli.

Keskustelussa tuli esille myös vuosilomaoikeuden määrittäminen. Valiokunta oli vahvasti sitä mieltä, että oikeus vuosilomaan tulee olla henkilökohtainen eikä kaavamainen tai tilakohtainen. Kaavamaisesti laskettu työpäivän pituus olisi hallinnollisesti helppo, mutta TTS-managerin pohjalta lasketuissa tilan tuntimäärissä on jo nähty, että oikeus ei säilyisi subjektiivisena.

Työterveyshuoltoon liittyneet 2014-2017, Lähde: Mela.

	Joulukuu 2017		
	TTH:oon liittyneet	MYEL-vakuutettuja	TTH liittymisaste
Enonkoski	22	72	30,6 %
Heinävesi*		92	
Hirvensalmi	44	102	43,1 %
Joroinen	46	190	24,2 %
Juva	129	327	39,4 %
Kangasniemi	78	214	36,4 %
Mikkeli	235	580	40,5 %
Mäntyharju	55	157	35,0 %
Pertunmaa	45	95	47,4 %
Pieksämäki	58	280	20,7 %
Puumala	56	120	46,7 %
Rantasalmi	106	221	48,0 %
Savonlinna	159	427	37,2 %
Sulkava	44	136	32,4 %
Varkaus	6	55	10,9 %
Koko maa	21026	59187	35,5 %

*Liittyneitä niin vähän, ettei niitä voida ilmoittaa.

Mela		11.1.2017								
Työterveyshuoltoon liittyneet		2014			2015			2016		
Koko maa		67847	25343	37,4 %	64276	23575	36,7 %	62053	22549	36,3 %
Asuinkunta	Maakunta	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%	MYEL	TTH	liitt-%
Lukumäärätietoja ei ole ilmoitettu kunnissa, joissa työterveyshuoltoon liittyneitä on alle 3.										
Enonkoski	E-Savo	79	26	32,9 %	74	25	33,8 %	75	24	32,0 %
Heinävesi	E-Savo	102	39	38,2 %	100	35	35,0 %	92	31	33,7 %
Hirvensalmi	E-Savo	121	56	46,3 %	116	54	46,6 %	113	48	42,5 %
Joroinen	E-Savo	198	83	41,9 %	195	79	40,5 %	197	82	41,6 %
Juva	E-Savo	401	159	39,7 %	372	147	39,5 %	346	137	39,6 %
Kangasniemi	E-Savo	245	85	34,7 %	238	86	36,1 %	222	83	37,4 %
Mikkeli	E-Savo	692	279	40,3 %	640	268	41,9 %	623	260	41,7 %
Mäntyharju	E-Savo	188	66	35,1 %	173	57	32,9 %	166	61	36,7 %
Pertunmaa	E-Savo	114	53	46,5 %	106	42	39,6 %	104	41	39,4 %
Pieksämäki	E-Savo	335	74	22,1 %	312	71	22,8 %	297	67	22,6 %
Puumala	E-Savo	132	59	44,7 %	128	59	46,1 %	127	60	47,2 %
Rantasalmi	E-Savo	248	134	54,0 %	232	125	53,9 %	231	107	46,3 %
Savonlinna	E-Savo	494	182	36,8 %	468	179	38,2 %	452	172	38,1 %
Sulkava	E-Savo	170	58	34,1 %	157	53	33,8 %	146	49	33,6 %
Etelä-Savo		3519	1353	38,4 %	3311	1280	38,7 %	3191	1222	38,3 %
Etelä-Savon ELY-keskus		3519	1353	38,4 %	3311	1280	38,7 %	3191	1222	38,3 %

MAASEUTUYRITTÄJYYS

Maaseutuyrittäjyyden edunvalvonnan tarve ja painoarvo kasvavat MTK:n toiminnassa vuosi vuodelta. Jäsen-tiloilla maatilatalouden ohella harjoitettava muu yritystoiminta lisääntyy ja sen tilakohtainen merkitys kasvaa ohittaen osalla maatalouden merkityksen. Tämä edellyttää myös järjestön muuttumista jäsentensä mukana.

Liiton tasolla tapahtuva edunvalvonta on pitkälti maaseudun toimintaympäristöön vaikuttamista maakunnallisessa päätöksenteossa ja sen valmistelussa. Näitä ovat mm. maakunnallinen edunvalvonta –luvussa kuvattu toiminta, mikä on hyödyttänyt ja hyödyntää niin maaseudulla asumista, vapaa-ajan viettoa kuin kaikenlaista elinkeinotoimintaa. Maaseutuyrittäjyyden edunvalvonta yritys- ja tilatasolla vaatii kuitenkin edelleen parannettavaa järjestön kaikilla tasoilla.

Maaseutuyrittäjyyteen nimettyjä henkilöitä ovat keskusliitossa toimivat toimihenkilöt sekä tuottajayhdistyksiin nimetyt yrittäjävastaavat. Liittotasolla maaseutuyrittäjyyden edunvalvonta hoidetaan olemassa olevilla toimihenkilöresursseilla, mikä on tarkoittanut joko kokonaistyöajan lisäämistä tai jonkin muun edunvalvonnan osaluonnetta jättämistä vähemmälle.

Liittotasolla ei ole riittävästi resursseja panostaa maaseutuyrittäjyyteen. Yhteistyö muiden maaseudun toimijoiden kanssa sekä liittojen välinen yhteistyö parantaa mahdollisuuksia vastata haasteisiin maaseutuyrittäjyyden alueella.

Liittotasolla tapahtuva maaseudun elinkeinotoiminnan ja asumisen edistämiseksi tapahtuva edunvalvontatyö voidaan kuitenkin nähdä enenevässä määrin maaseutuyrittäjyyden edunvalvontana. Se ei ole samalla tavoin perinteistä edunvalvontaa kuin, mitä tehdään maatalouden piirissä, jolloin sitä ei myöskään ole osattu mieltää maaseutuyrittäjyyden edunvalvonnaksi. Käytännössä tämä työ on vaikuttamista maankäyttöön ja kaavoitukseen, maaseudun palvelujen ylläpitämiseen, ohjelmarahoituksen ohjaamiseen tasapuolisesti myös maaseudulle, luonnonsuojeluun ja ympäristölainsäädäntöön yms.

Matkapalveluja koskevan lain valmistelussa tarvitaan muutoksia

Etelä-Savossa on runsaasti maatilamatkailu- ja muita pieniä matkailuyrittäjiä. On sekä heidän että koko maakunnan etu, että toiminta kehittyy ja on osaltaan luomassa maakuntaan elinvoimaisuutta. Tämän vuoksi hallituksen esityksiä uudesta lainsäädännöstä tulee korjata.

Suomen hallitus tavoittelee yrityksiä koskevan sääntelyn purkamista. Tällä hetkellä valmisteilla olevan lainsäädännön uudella byrokratialla suorastaan kiusataan maaseudun pieniä matkailuyrittäjiä. Matkailupalveluita tarjoavat maatilat aiotaan samaan aikaan pakottaa taksiyrittäjiksi, matkatoimistoiksi ja anniskeluravintoloiksi.

Liikenteen palveluita koskeva lakiluonnos on poistamassa matkailupalveluun liittyvät henkilökuljetukset, joissa kuljetus on vain pieni osa palveluntarjoajan tarjoamasta palvelukokonaisuudesta. Maaseudulla ei ole useinkaan saatavilla julkista liikennettä ja vaikutus maaseutumatkailuun olisi suuri.

Alkoholilaisissa ollaan kieltämässä ainoastaan tilausta vastaan käytössä olevilta maaseudun juhlatiloilta asiakkaiden alkoholijuomien tarjoilu. Käytännössä alkoholilaisista säädettäisiin kieltolaki, joka kieltää alkoholin nauttimisen suljetuissa yksityistilaisuuksissa.

Lait matkapalveluyhdistelmistä ovat siirtämässä maaseutu- ja maatilamatkailuyritykset ja niiden yhteistuotteet ylimitoitettujen vakuusmenettelyjen ja maksukyvyttömyyssuojamaksujen sekä muun lisäsääntelyn piiriin. Sääntelyn tarpeellisuuden ymmärtää esimerkiksi suurissa matkatoimistoissa, mutta lakiesityksen taustalla olevat ongelmat eivät ennen eivätkä nykyiselläänkään ole koskettaneet käytännössä millään muotoon maaseutumatkailuyrityksiä, niiden välisiä yhteispalvelutuotteita eivätkä niiden asiakkaita.

Hallituksen on lunastettava lupauksensa byrokratian purkamisesta varmistamalla, ettei maaseutu- ja maatilamatkailuyritysten elinkeinoa vaikeuteta. Säädösesitykset tulisi korjata välittömästi.

Itä- ja Keski-Suomen maaseutuyrittäjyysvaliokunta

Yksityistielain muutokset vuoden 2018 alusta

Asiantuntija Simo Takalammi alusti yksityistielain tulevista muutoksista. Peruseriaatteet tulevat säilymään: maanomistukseen perustuva tiekunnan jäsenyys, kustannusten jako saatavan hyödyn suhteessa ja ulkopuolisten satunnaista kulkemista suurempi kulkeminen maksullista. Hallintoa nykyaikaistetaan mahdollistamalla sähköiset kokoukset ja kokouskutsut, antamalla tiekunnan omille säännöille suurempaa merkitystä ja mahdollistamalla tiekunnan perustaminen sopimuksella ilman tietoisuutta.

Kuntien tielautakunnat ollaan lakkauttamassa. Tämä tarkoittaa muutoksenhakua maa- ja metsätalouteen, jolloin kustannukset lisääntyvät. MTK ehdottaa ensimmäiseksi portaaksi oikaisuvaatimuksen tekemistä tiekunnalle, joka käsittelee asian uudelleen. Uusi laki mahdollistaisi tienhoito- ym. tehtävien ulkoistamisen nykyistä helpommin ja ”tiestökuntien” perustamisen.

Uuden lain mukaan yksityistielalle olisi mahdollista määrittää suoja- ja näkemäalueet, joilta voidaan poistaa haittaavaa luonnontilaista puustoa, ei kuitenkaan pihapuita. Tiekuunnalle on tulossa oikeus luvittaa kaapelit tiealueelle. Tämä on periaatteellisesti suuri kysymys, koska maapohja on edelleen maanomistajan omaisuutta. MTK pitää tärkeänä, ettei kaapeleita vedetä todellisen tiealueen ulkopuolisiin metsiin tai viljelyksille.

MTK:n mielestä ratkaisematta jää edelleen arvonlisävero, sillä vähennysoikeutta ei ole tulossa, vallitsevan tulkinnan mukaan tienpito ei ole alv:n alaista liiketoimintaa. Kunnilla säilyy edelleen oikeus avustaa yksityisteitä, valtion avustus tulee maakuntien hallinnoitavaksi. Uuden lain valiokuntakäsittelyt ovat keväällä 2018 ja laki on tulossa voimaan vuoden 2020 alussa.

Keskusliiton valiokuntatyöstä

Elinkeinopolitiikka- ja yrittäjyysvaliokunta kokousti yhdessä jäsenpalveluvaliokunnan kanssa ja esittää ensivaiheessa lakimiespalvelujen saatavuuden parantamista puhelinpalvelujen avulla. Palvelussa MTK:n palkkalistoilla olevat lakimiehet muodostaisivat päivystysringin, jolloin asiakkaan asia etenisi heti ja asiakkaita voitaisiin ohjata tarpeen mukaan.

EU:n maatalous- ja koheesiorahastojen suuruus tulevalla ohjelmakaudella on vielä kysymysmerkki, koska Brexit vaikuttaa alentavasti rahastojen suuruuteen. Loppupuolella tätä rahoituskautta pitää huolehtia, että myönnetty nykyinen rahoituskehys käytetään täydellisesti Itä-Suomessa. Valiokunta on käsitellyt maakuntaudistusta ja sote-uudistusta jossain muodossa jokaisessa kokouksessa.

Valiokunta järjesti biokaasuseminaarin 15.11. Maatilakokoluokan investoinneissa on nyt odotettavissa positiivista kehitystä, koska hyväksyttävää investointikustannuksia tarkistettiin reaalitasolle ja investointiavustus nostettiin 40 prosenttiin. Tariffi laadittiin vajaan 10 vuotta sitten ja se ei palvele tällaisenaan maatalous-asiakkaita, koska tariffi laadittiin tuulivoimaa varten. Investointituki estää energian myynnin tilalta ulos.

Järjestössä pitää varautua siihen, että jäsenenä tulee olemaan tiloja, joiden päätuotantosuunta on energiantuotanto. Seminaarissa oli kuultu, että esim. Envitecopolis Oy:n asiakkaista kaksi oli jo saanut myönteisen investointiavustuspäätöksen ja valmistelussa on yli 50 hanketta.

Itä- ja Keski-Suomen terveiset keskusliiton valiokunnan työhön

Valiokunta nosti esille seuraavat asiat:

- Ovatko ohjekustannukset rakentamisessa ajan tasalla vai ovatko ne jääneet jälkeen?
- Onko osakeyhtiölaki ajan tasalla maatalojen osakeyhtiöiden osalta? Tällä hetkellä on paljon epävarmuutta. Mitä lähempänä maatalon verotus on perusosakeyhtiön verotusta sitä paremmin osavaihtoja löytyy. Osakeyhtiöön on nyt kiinnostusta, koska varainsiirtovero poistuu vuoden 2018 alussa osakeyhtiöön siirtymisestä. Jokaisen tilan on harkittava erikseen, kannattaako yhtiöittäminen. Miten MTK voi tukea yrittäjiä, jotka siirtyvät osakeyhtiöön?
- Valiokunta kaipaa selvitystä, miten Brexit oikeasti vaikuttaa maaseudun rahoitukseen? Asiasta on tulossa MTK:n valtuuskuntaan tiivis esitys.

MAASEUTUNUORTEN TOIMINTA

Maaseutunuorten toimintaa Etelä-Savossa vuonna 2017 luotsasi maaseutunuorten valiokunta puheenjohtajana Hanna Lokonen Ristiinasta ja varapuheenjohtajana Jarkko Parkkinen Mikkelistä. Valiokunta kokoontui viisi kertaa. Lisäksi Itä- ja Keski-Suomen liittojen maaseutunuoret pitivät yllä tiivistä yhteistyötä. Toimihenkilö-resurssina maaseutunuorten toiminnasta vastasi ostopalveluna maaseutunuorten asiamies Noora Ruuth.

Vuosi 2017 oli MTK:n 100 -vuotis juhluvuosi. Maaseutunuoret osallistuivat sekä Etelä-Savon liiton Mikkelissä että keskusliiton satavuotisjuhlintaan Helsingissä aktiivisesti. Keskusliiton juhla oli samalla järjestön liittokokous.

Vuonna 2017 panostettiin myös paikallisen ja alueellisen toiminnan kehittämiseen. MTK-yhdistysten maaseutunuorten yhteyshenkilöt kokoontuivat kehittämispäivään Juvalle 25.2.2017 pohtimaan yhdistyksissä toteutettavia toimia ja luotsaamaan Etelä-Savon maaseutunuorten toimintaa.

MaNulle Lounas

MaNulle Lounas -konsepti kehitettiin aiempina toimintavuosina lisäämään maaseutunuorten yhteisiä hetkiä. On tärkeää nähdä ja jutella samanhenkisten ihmisten kanssa ja tämä tapa kokoontua on todella luonteva nuorille. Vuoden 2017 aikana Maaseutunuoret kokoontuivat kotimaisen ja paikallisen ruuan äärelle neljä kertaa:

- 11.4. Food Factory, Mikkelin Otavassa.
- 30.6. MaaseutuRokkaa -tapahtuma, yhteistyössä MHY ja MTK -yhdistyksiä. Tapahtuma oli samalla etkot JuvaRokkaa- festareille.
- 22.9. Ravintola Pikkukukko, Sulkava.
- 19.12 Pikkujoululounas Asemaravintola Vaiha, Mikkelä.

Kuluttajatyö

Etelä-Savon maaseutunuoret järjestivät 5.3. yhdessä Mikkelin, Ristiinan, Juvan, Mäntyharjun ja Hirvensalmen maaseutunuorten kanssa ulkoilupäivän Tornimäellä. Pääsiäisen alla nuoret jalkautuivat maakunnan kauppoihin jakamaan Kuluttajalle kiitos -kortteja. Konsepti on helppo ja tehokas organisoida. Sekä kauppojen että kuluttajien vastaanotto oli yleisesti hyvä. Kortin äärellä oli helppo keskustella tuottajille ja kuluttajille tärkeistä asioista.

Päivä maalla -tapahtuma yhtä aikaa valtakunnallisen Osta tilalta -päivän kanssa Savonrannalla Otto Makkosen tilalle yhdessä metsänhoitoyhdistyksen kanssa.

Maaseutunuorten joulutulietkot Mikkelin torilla, jossa jaettiin lettuja kuluttajille. Etelä-Savon maakunnassa järjestettiin 17 joulutulet, mikä on valtakunnallinen ennätys. Myöskin Radio Mikkelä haastatteli maaseutunuria asian tiimoilta.

Muu toiminta

Maaseutunuorille suunnattu Itä- ja Keski-Suomen liittojen yhteinen kuntoremontti järjestettiin Peurungassa, minkä lisäksi järjestettiin matka KoneAgriaan 14.10.2017.

Vaikuttamisen lisäksi toteutettiin kolmatta kertaa Maaseutunuorten Syysmyrsky 18.12. Pieksämäellä. Syysmyrsky on maaseutunuorten oma syyskokous, jolloin tehdään esitykset seuraavan vuoden valiokunnan jäsenistä liiton johtokunnalle ja vietetään aikaa yhdessä. Tällä kertaa ruokailtiin Hilpeässä Hosporadissa ja katsottiin Ilari Johanssonin Avohakkuu -stand up keikka.

Syysmyrskyssä valittiin erovuoroisten valiokunnan jäsenten tilalle neljä uutta jäsentä. Pois valiokunnasta jäivät Johanna Miettinen ja Tuukka Laamanen. Hanna Lokonen valittiin jatkamaan edelleen. Pois jääneiden tilalle valittiin Tero Lahikainen, Kangasniemeltä, Tiina Kohonen Mäntyharjulta ja Ville Korhonen Juvalta.

Elävä maaseutu -messuille Joroisissa 19.8. maaseutunuorilla oli oma osastonsa ja he tapasivat mm. kansanedustaja Hanna Kososen.

Lisäksi osallistuttiin valtakunnallisiin tapahtumiin ja pidettiin yhteyttä MTK maaseutunuorten valiokunnan alueen edustajaan.

Noora Ruuth
MTK-Etelä-Savon maaseutunuorten asiamies

www.maaseutunuoret.fi
Etelä-Savon Maaseutunuorten Facebook -ryhmä

LIITON KOKOUKSET

MTK-Etelä-Savon sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Rantasalmella, Wirtaamossa (ent. Oskari – Linna-saaren luontokeskuksessa) 7.4.2017. Kokouksen puheenjohtajana toimi Kimmo Ihalainen Joroisista. Kokous myönsi johtokunnalle ja toiminnanjohtajalle vastuuvapauden vuoden 2016 tileistä. MTK-Etelä-Savon tilinpäätös vuodelta 2016 oli ylijäämäinen 758,87 € ja taseen loppusumma 817 848,97 €. Kokoukseen osallistui yhteensä 50 virallista kokousedustajaa. MTK:n puheenvuoron kokouksessa piti edunvalvontajohtaja Perttu Pyykkönen.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin Mikkelissä kongressi- ja kokoustalo Mikaelissa 14.12.2017. Kokouksen puheenjohtajana toimi Pekka Parkkinen Mikkelistä. Kokouksen aluksi jaettiin MTK:n ansiomerkit ja kultaiset ansiomerkit seuraaville henkilöille:

MTK:n kultainen ansiomerkki:

Anttonen Tuija	Savonlinna
Heikkinen Sami	Enonkoski
Kallio Vesa	Mikkeli/Kangasniemi
Kiema Ilpo	Savonlinna
Laamanen Kirsti	Punkaharju
Leikkonen Jukka	Mäntyharju

MTK:n ansiomerkki:

Haukka Milla	Pertunmaa
Heikkinen Veijo	Ristiina
Heikkonen Arto	Punkaharju
Hokkanen Hannu	Kangasniemi
Huttunen Olli	Savonlinna
Häkkinen Sari	Ristiina
Hölttä Jukka	Pertunmaa
Ilomäki Pirjo	Savonlinna
Kankkunen Jari	Savonlinna (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Käyhkö Jari	Savonlinna (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Käyhkö Pekka	Savonlinna (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Laitinen Markku	Kangasniemi (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Lipsanen Tapani	Virtasalmi (saanut merkin yhdistyksen juhlassa)
Loponen Pekka	Pieksämäki
Mikkanen Anu	Mäntyharju
Naukkarinen Seppo	Pieksämäki (saanut merkin yhdistyksen kokouksessa)
Nousiainen Kalevi	Punkaharju (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Nykänen Anne	Mikkeli (saanut merkin yhdistyksen kokouksessa)
Paajanen Juha	Punkaharju (saanut merkin yhdistyksen kokouksessa)
Turtiainen Raimo	Savonlinna (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Tuomaala Airi	Virtasalmi (saanut merkin yhdistyksen juhlassa)
Turtiainen Heikki	Savonlinna (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Törnroos Seppo	Pertunmaa (estynyt osallistumaan, annetaan myöhemmin)
Valkonen Virpi	Rantasalmi

Pekka Loponen kiitti ansiomerkkien saajien puolesta heidän saamastaan tunnustuksesta. Puhe alla.

”Merkin saajien puolesta parhaimmat kiitokset saamastamme huomion osoituksesta. Kukaan ei kuitenkaan ole yksin asialla, vaan osana suurta joukkoa.

Tuottajajärjestön luottamushenkilöistä moni on varmasti aloittanut uransa Pelkosen Erkin kaitseman nuorten tuottajien joukossa. Maailma oli jotenkin seesteisempi 50 vuotta sitten, kun ensimmäisen kerran olin tuottajajyhdistyksen kokouksessa. Jokaisella ajalla on omat haasteensa, niin silloin kuin tänäkin päivänä.

Silloin jo yhdessä tekeminen nuorissa tuottajissa opetti, mitä saadaan aikaan, kun toimeen tartutaan. Asia ei ole siitä muuksi muuttunut. Päinvastoin rakennekehitys on harventanut tuottajien rivejä, mutta se vain alleviivaa sitä, että rivejä on entisestään tiivistettävä. Vain yhdessä voimme vastata tämän päivän haasteisiin.

Viime kesänä hyväksytyssä MTK:n tulevaisuusasiakirjassakin sanotaan, että MTK on yhteistyöhakuinen aktiivinen yhteistyökumppani. Niin järjestön sisällä kuin uloskin päin.

Vielä kerran kiitos huomionosoituksista ja omasta puolestani rauhallista joulun aikaa ja valoisampaa uutta vuotta.”

Kokouksen alustajina olivat johtava tutkija Pasi Rikkonen Lukesta (aiheena maatalouden tulevaisuuden skenaarit) ja MTK:n valtuuskunnan puheenjohtaja Tommi Lunttila. Syyskokoukseen osallistui 60 virallista kokousedustajaa. Liiton johtokunnassa valittiin jatkamaan Pasi Häkkinen Mikkelistä ja uusina jäseninä Riina Pöyri Ristiinasta, Sanna Hämäläinen Savonlinnasta sekä Kimmo Laamanen Punkaharjulta. MTK:n valtuuskuntaan vuosille 2018-2019 valittiin varsinaiseksi jäseneksi Anna Siiriäinen Hirvensalmelta ja varajäseneksi Katri Nissinen Sulkavalta.

LIITON TALOUS

Tulot ja menot

MTK-Etelä-Savon taloudessa merkittävimmät vuosittain toistuvat kuluerät ovat liiton jäsenmaksu keskusliitolle (36 % kuluista), luottamus- ja toimihenkilöiden palkat ja palkkiot sivukuluineen (27 %) sekä luottamus- ja toimihenkilöiden matkakulut (5,4 %). Vuonna 2017 toimistokulut olivat poikkeuksellisen korkeat muodostaen 11 % kuluista. Toimistokuluista noin puolet muodostuu MTK:lle maksettavista toimistosihteeripalveluista, minkä lisäksi vuonna 2017 jouduttiin uusimaan tietoliikenneyhteyksiä sekä järjestettiin poikkeuksellisen paljon tilaisuuksia, joista aiheutui ilmoituskuluja. Toimistosihteerin palvelujen ostoja jatketaan myös vuonna 2018 MTK:n vakinaistettua hänen työsuhteensa.

Palkkakulujen jääminen alle budjetoidun johtuu siitä, että maaseutunuorten asiamiestä ei palkattu työsuhteeseen, vaan tehtävät ostettiin tuntiveloituksella asiamiehenä toimineelta Noora Ruuthilta. Nämä kulut on tiliöity maaseutunuorten toiminnan kuluihin. Palkkakulut ovat tavallista pienemmät, koska liiton toiminnanjohtaja toimi helmikuun loppuun saakka myös MTK-Kaakkois-Suomen vt. toiminnanjohtajana. MTK-Kaakkois-Suomi maksoi toiminnanjohtajan palkasta 40 % ja vastaavalla euromääräisellä summalla MTK-Etelä-Savo osti toimihenkilötyötä MTK-Kaakkois-Suomelta.

Vuoden 2017 osalta niin kulujen kuin menojen poikkeamat johtuvat valtaosin vuoden aikana järjestetyistä tilaisuuksista ja kokouksista. Näitä olivat vero-, yhtiöittämis-, EU-avustaja- ja oikeusturva- ja sopimuskoulutukset sekä maaseuturahoituksen ja maatilankäytön vieraat -infotilaisuudet ja työterveyshuollon ja lomituksen ajankohtaispäivä. Näistä kuluja aiheutui sekä tiloista että tarjoilusta ja lehti-ilmoituksista. Maaseuturahoituksen tilaisuuksiin saatiin rahoitusta Maaseutuvirastolta, mikä näkyy tuottopuolella. Myös liittokokouksen kulut on ensin maksettu liiton toimesta ja sitten laskutettu osittain yhdistyksiltä.

Liiton toiminnanjohtajan sairausloma vuoden alkupuolella näkyy tilinpäätöksessä Kelan maksamina korvauksina, joilla oli yksittäisenä tekijänä varsin suuri vaikutus liiton talouteen vuonna 2017.

Tulopuolella merkittävin tekijä on tuottajayhdistysten jäsenmaksu liitolle, joka kattoi vuonna 2017 81,2 % kuluista. Loput kuluista katettiin yhteisjäsenmaksuilla, säätiön avustuksilla sekä korkotuotoilla. Liiton jäsenmaksun määrätymisessä MTK:lle on merkille pantavaa Etelä-Savon vahva metsätalous. Verrattuna liittoihin, joilla on vastaava määrä peltoalaa tai jopa enemmän, on Etelä-Savon jäsenmaksu noin 20 000 € korkeampi johtuen merkittävistä metsätalouden tuloista. Vuonna 2017 liiton jäsenmaksu keskusliitolle pysyi ennallaan ollen 137 086 euroa.

MTK-Etelä-Savon 100 -vuotishistorian tekemisen kulut näkyvät maksuina Osuuskunta Mikkelin Mediaalille ja saadut avustukset kohdeavustuksina. Historia valmistuu vuoden 2018 alkupuolella, mihin kohdistuu taittoon ja painatukseen liittyviä kuluja.

MTK-Etelä-Savon 100 -vuotisjuhlan kulut osuivat käytännössä 99,9 %:sti kohdalleen. Lahjaksi saadut varat kohdennetaan maaseutunuorten toimintaan. Korkotuottojen osalta liitto ei perinyt yhdistyksiltä hallinnointikuluja korkotason ollessa alhainen. Liitto katsoi, ettei sille ole tässä tilanteessa perusteita.

Taloutteen vaikuttavat tekijät

Liiton taloutta on pystytty viime vuosina tasapainottamaan jäsenmaksujen korotusten sekä kulujen karsimisen avulla. Tämä on toisaalta tarkoittanut pienemmällä henkilöstöllä toimimista, mutta samalla myös yhdistysten jäsenmaksut säilytetty ennallaan vuosina 2007, 2008 ja 2009. Vuodelle 2010 yhdistysten jäsenmaksua korotettiin maltilliset 2 % eli 5 317 €. Vuodelle 2011 korotuksia ei tehty.

Vuodelle 2012 yhdistysten jäsenmaksuja korotettiin ns. kymppin kampanjan puitteissa viidellä eurolla jäsentilaa kohti. Vuodelle 2013 yhdistysten jäsenmaksuihin ei tehty muutoksia. Vuodelle 2014 jäsenmaksuja korotettiin 1,2 % eli 3 693 €. Vuodelle 2015 jäsenmaksujen korotus oli 2,4 % eli 7 066 € ja vuodelle 2016 korotusta tehtiin 2,23 % eli 6 716 € Nämä jäsenmaksukorotukset on käytetty merkittävältä osin osa- ja määräaikaisen maaseutunuorten asiamiehen palkkaamiseen kolmeksi kuukaudeksi vuosittain vuosina 2013-2016. Vuodelle 2017 jäsenmaksuja ei korotettu ja maaseutunuorten asiamiehen palvelut järjestettiin ostopalveluina.

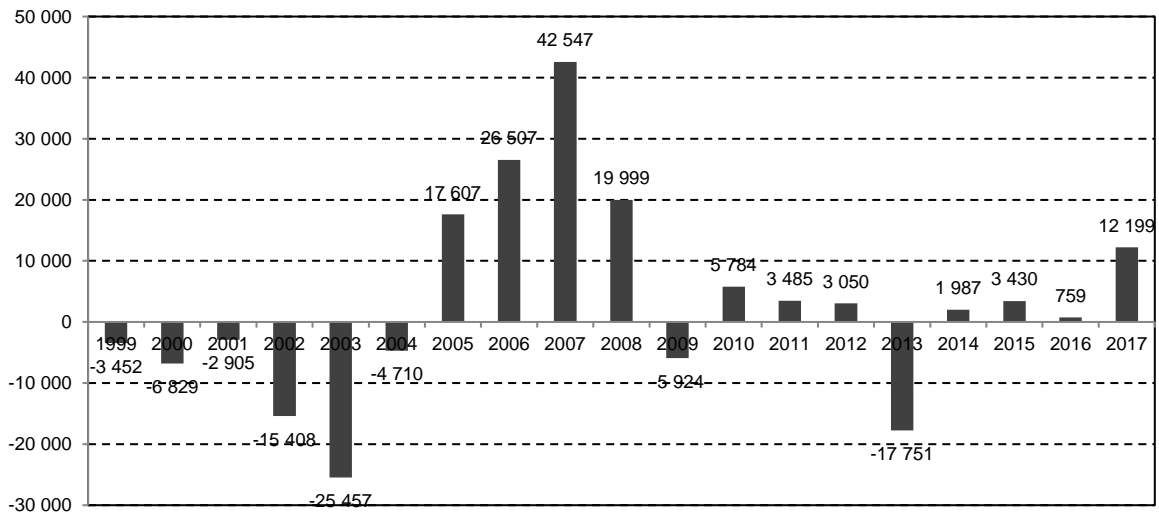
Vuonna 2017 liitolla oli käytettävissä jäsentilaa kohti 57 € ja jäsentä kohti 23 € jäsenmaksuja. Yhteensä liiton käyttöön jäävä jäsenmaksu oli 171 011 € (yhdistyksiltä kerätystä jäsenmaksusta vähennettynä keskusliitolle maksettava jäsenmaksu).

Yhdistysten tärkein maksukykyyn vaikuttava tekijä on järjestäytymisaste ja sitä kautta jäsenmaksuperusteena oleva pellon määrä rekisterissä. Vuonna 2002 tehty jäsenrekisterin päivitys toi rekisteriin lähes 12 000 hehtaaria kadoksissa ollutta peltoa. Vastaava päivitys tehtiin vuosina 2004, 2005, 2007, 2009 sekä vuosina 2012 ja 2014. Vuonna 2016 jäsenrekisterin päivitys jätettiin yhdistysten tehtäväksi suoraan kuntien yhteistoiminta-alueiden kautta.

Maatalouden lopettaminen ja peltojen siirtyminen pois viljelystä tai vuokralle aiheuttavat jatkuvaa rekisteritietojen päivitystarvetta. Maksukykyssä on toisaalta eroja yhdistysten välillä. Vain osittain jäsenmaksunsa maksaneiden osalta on huomioita yhdistyslaki, jonka mukaan kaikkia jäseniä tulee kohdella tasapuolisesti. Tällöin kokonaan jäsenmaksunsa maksaneet jäsenet ovat eriarvoisessa asemassa vain osan maksustaan maksaneisiin nähden.

Vuoden 2017 tuloslaskelma on 12 199,19 € ylijäämäinen. Taseen loppusumma on 793 068,00 €, josta omaa pääomaa on 344 054,96 €. Taseen loppusumma pieneni 24 780,97 € vuodesta 2016. Oma pääoma kasvoi tilikauden ylijäämän verran. Taseen loppusumman pieneneminen johtui lyhytaikaisten velkojen pienenemisestä säätiöltä ja yhdistyksiltä. Nämä velat on sijoitettu lyhentämättöminä MTK:n liittotilille ja niitä ei käytetä liiton toimintaan.

MTK-Etelä-Savon tilikauden tulos vuosina 1999-2017

ARVIO TALOUDEN TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Vuoden 2017 tilinpäätös osoittaa, että liiton toiminnassa ei ole ylimääräisiä taloudellisia resursseja. Tämän myötä pienetkin ylimääräiset kulut näkyvät välittömästi alijäämänä. Käytännössä jokainen kuluja aiheuttava päätös, riippumatta sen euromääräisesti suuruudesta, joudutaan harkitsemaan huolellisesti suhteessa sen tuottamaan hyötyyn. Liiton nykyisiä resursseja ei ole enää varaa vähentää, seuraava vaihtoehto on toiminnan suunnitelmallinen alasajo.

Verrattaessa MTK-Etelä-Savon kulurakennetta muihin MTK-liittoihin, voidaan toimintaa pitää varsin tehokkaana. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava, että edunvalvonta ei voi perustua pelkästään säästämiseen ja kulujen minimointiin. Edunvalvontaa ei voida tehdä ilman taloudellisia resursseja.

Vuoden 2017 tilinpäätös ei muuta liiton taloudellista tilannetta. Edunvalvontatarpeiden lisääntyminen mm. maakuntauudistuksen myötä ja toimintakentän laajeneminen aiheuttavat taloudellisia paineita.

Eriyisen suurta epävarmuutta liiton ja yhdistysten talouteen vuonna aiheuttaa edelleen MTK:n järjestöuudistus metsänhoitoyhdistysten tultua MTK:n jäseniksi vuoden 2015 alusta alkaen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että nykyiset tuottajayhdistysten jäsenet voivat hakeutua MTK:n jäseneksi myös metsänhoitoyhdistyksen kautta.

Vuoden 2017 osalta yhdistysten keräämä jäsenmaksu laski noin 3 000 euroa, mutta kertymäprosentti pysyi kutakuinkin ennallaan. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että jäsenmaksujen pieneneminen ei kohdennu yhdistyksiin tasaisesti, vaan se painottuu joihinkin yhdistyksiin. Kun tämän seurauksena yksittäisten yhdistysten talous ajautuu vaikeuksiin, se vaikeuttaa liiton talouden hallintaa. Liiton on jäsenmaksuja yhdistyksille päättäessään otettava huomioon yhdistysten maksukyky.

Järjestössä saatiin vuoden 2015 aikaan liikkeelle keskustelua järjestöuudistuksen taloudellisista vaikutuksista MTK-yhdistysten ja sitä kautta liittojen talouteen. Tätä seuraamaa on asetettu MTK:n valtuuskunnan toimesta mm. Pysyvä taloustyöryhmä. Vuonna 2016 tätä työtä tukemaan keskusliitto aloitti ns. järjestöremontin valmistelun, jolla haetaan keinoja turvaamaan jäsenille tasapuolisen edunvalvonnan turvaaminen koko maassa.

Järjestöuudistuksen lähtökohtana on pidetty sitä, että nykyiset MTK-yhdistysten jäsenet jatkaisivat sekä tuottajayhdistyksen että metsänhoitoyhdistyksen jäseninä. Käytännössä puhtaiden metsätilojen osalta tämä ei kuitenkaan tule toteutumaan, vaan osa niistä valitsee pelkästään metsänhoitoyhdistysten jäsenyyden. Myös maataloutta harjoittavia tiloja on siirtynyt pelkästään mhy:n jäseniksi, mutta tätä on onneksi tapahtunut vain vähäisessä määrin.

MTK-yhdistysten talous on rakentunut vuosikymmenten aikana jäsenmaksun varaan, jota kerätään perusmaksun, peltomaksun ja metsämaksun kautta. Erityisesti Etelä-Savossa, jossa metsällä on suuri merkitys ja jäsentiloilla merkittävä metsäala, tämä on johtanut tilanteeseen, jossa metsän kautta kerättävän jäsenmaksun merkitys on suuri. Suurimmillaan yksittäisen MTK-yhdistyksen jäsenmaksuista tulee metsähehtaareista noin 40 % ja pienimmilläänkin noin 10 %. Koko liiton alueella jäsenten metsän kautta maksama jäsenmaksu yhdistyksille on noin 25 % niiden kokonaisjäsenmaksukertymästä.

Järjestöuudistuksen myötä on esitetty, että MTK-yhdistysten tulisi lopettaa jäsenmaksun kerääminen metsähehtaareilta. Tilalle on esitetty, että yhdistykset nostaisivat perusmaksua. Kuten edellä on kuvattu, metsän kautta kerättävä jäsenmaksu on erityisesti Etelä-Savossa niin suuri, että sen siirtäminen suoraan perusmaksuun ei ole mahdollista, ainakaan lyhyellä aikavälillä. Perusmaksu nousisi niin korkeaksi, että se kohtelisi tiloja epätasa-arvoisesti. Suurimmilla tiloilla, joilla jäsenmaksu on jo jäsenmaksurajoitteessa, tällä ei toisaalta olisi merkitystä.

Tilannetta hankaloittaa edelleen se, että osa metsänhoitoyhdistyksistä on asettanut erittäin alhaisen jäsenmaksutason. Joissain metsänhoitoyhdistyksissä on asetettu kiinteä jäsenmaksu, joka on vain joitain kymmeniä euroja, metsäalasta riippumatta. Metsänhoitoyhdistysten talous rakentuu suurelta osin niiden harjoittaman liiketoiminnan varaan, jolloin jäsenmaksut jäsenmaksun merkitys ei nouse kovin suureksi. Onneksi suurimassa osaa Etelä-Savoa metsänhoitoyhdistykset ovat valinneet hehtaari pohjaisen jäsenmaksun.

Jos MTK-yhdistys joutuu samaan aikaan nostamaan jäsenmaksujaan jäsenkadon myötä, pahentaa tämä epäreilun kilpailutilanne entisestään niiden taloudellista asemaa. Mitä enemmän jäseniä MTK-yhdistyksistä lähtee sitä enemmän pitää jäljelle jäävien jäsenmaksua nostaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jäljelle jäävät jäsenet maksavat metsänhoitoyhdistykseen siirtyneiden MTK:n jäsenmaksut.

Sen lisäksi, että metsähehtaareilta kerättävän maksun siirtäminen perusmaksuun kohtelisi eri jäsentiloja eri tavalla, ei metsästä kerättävän jäsenmaksun lopettamiselle ole perusteita niin kauan, kun keskusliitto perii jäsenmaksua metsän osalta MTK-liitoilta. Tilanne ei missään olosuhteissa voi olla se, että liittona maksamme jäsenmaksua Etelä-Savon metsätuloista keskusliitolle, mutta yhdistyksemme ei saisi kerätä niistä jäsenmaksuja.

MTK:n suurimpia ongelmia on, että sen taloudellista tilannetta ei tarkastella kokonaisuutena. Kun taloudellinen tilanne tarkoittaa samaa kuin kyky tehdä edunvalvontatyötä, ei järjestössä myöskään ole kyetty katsomaan sen edunvalvontakykyä kokonaisuutena. Keskusliiton talous on erittäin vahva, erityisesti sen taseen osalta. MTK-liittojen taloudellinen toimintakyky vaihtelee erittäin voimakkaasti. Nykyisellä mallilla jäsenet ovat epätasa-arvoisessa asemassa saamiensa edunvalvontapalveluiden osalta.

Osaltaan liiton tulevaan talouteen tulee vaikuttamaan liiton jäseninä olevien tuottajayhdistysten tulevat päätökset jäsenyyden siirtymisestä naapuriliittoihin. Valtioneuvoston tekemä päätös maakuntajaosta siirtää Heinäveden Pohjois-Karjalan maakuntaan ja Joroisen Pohjois-Savon maakuntaan. Tämän johdosta ko. kuntien alueella toimivat MTK-yhdistykset joutuvat harkitsemaan liiton vaihtoa. Lisäksi MTK-Kangaslampi suunnittelee fuusiota MTK-Leppävirran kanssa, joka on MTK-Pohjois-Savon jäsen. Mikäli kaikki em. yhdistykset vaihtavat liittoa, tarkoittaa se noin 11 % pudotusta liiton saamiin jäsenmaksuihin. Nämä joudutaan kattamaan muiden yhdistysten jäsenmaksuja korottamalla tai liiton kuluja pienentämällä. Molemmat vaihtoehdot ovat vähintäänkin haasteellisia.

Vuoden 2018 talousarvio perustuu sille, ettei yhdistysten jäsenmaksuja korotettu. Vuoden 2018 talousarviossa on varattu resurssit ns. normaalin vuotuisen toiminnan osalta. Tämän lisäksi ei tavallisesta poikkeavia menoja ole muita kuin MTK-Etelä-Savon 100 -vuotishistorian saattaminen loppuun taiton ja painatuksen osalta.

Liiton talouteen kohdistuvat paineet tulevat jatkumaan, mikäli tuottajayhdistysten jäsenmaksukykyä ei pystytä turvaamaan. Samanaikaisesti tapahtuva tuottajayhdistysten jäsenmäärän jatkuva väheneminen ja paineet tilakohtaisten jäsenmaksujen nostamiseen edellyttävät järjestöltä toimintaa, joka koetaan maksettujen jäsenmaksujen arvoiseksi. Myös tiedottamista toiminnasta tulee tehostaa, jotta jäsenet tietävät, mitä järjestössä heidän hyväkseen tehdään.

Liiton itsenäisen toiminnan jatkumiselle ei taloudellisessa mielessä ole vielä lähivuosina esteitä, mutta toiminnan tason ylläpitäminen sisältää suuria haasteita. Jäsenmaksujen korotuksen kautta on myös mahdollisuuksia pieniin korjausliikkeisiin, mutta ne on tehtävä huolellisesti yhteistyössä yhdistysten kanssa, jotta niiden taloudellisia toimintaedellytyksiä ei murenneta.

Liiton toimistopalvelut on järjestetty siten, että MTK on palkannut MTK:n metsälinjan kenttäorganisaation palvelukseen toimistosihteerin, jonka työpiste on Mikkelissä. MTK-Etelä-Savo ostaa keskusliitolta toimistosihteeripalveluja siten, että hänen työaikansa jakaantuu 60 % MTK:lle ja 40 % MTK-Etelä-Savolle. Tällä tavoin turvataan toimistopalvelujen saatavuus sekä yhdistysten ja jäsenten saama palvelu liitolta.

Nuorten asiamiehen tehtävät hoidetaan ostopalveluina. Vuoden 2019 osalta tehdään päätökset sen vuoden talousarviota tehtäessä. Yhdistyksiä on kannustettu nostamaan jäsenmaksuja, minkä jälkeen syksyllä 2018 tarkastellaan niiden jäsenmaksukertymiä ja sen pohjalta tehdään päätöksiä vuoden 2019 talousarviosta ja sitä kautta resursseista.

KATSAUS TULEVAAN

MTK-Etelä-Savon tulevaisuuden haasteena tulee olemaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä toimintaan käytettävissä olevien resurssien ja edunvalvonnan lisääntyvien tarpeiden yhteensovittaminen. MTK:n edunvalvonta maakuntatasolla on jo pitkään ollut laaja-alaista maaseudun edunvalvontaa sisältäen niin maaseudulla yrittämiseen kuin asumiseen liittyvät asiat. Kokonaisvaltainen maaseudun edunvalvonta on jäsentenkin kannalta välttämätöntä, jotta yleiset elämisen ja yrittämisen mahdollisuudet maaseudulla voidaan turvata. Tämä tarkoittaa usein toimintaa, johon ei ole saatavissa uusia taloudellisia tai henkilöstöresursseja vaan entistä enemmän joudutaan miettimään toiminnan painopisteitä, mutta samalla myös ottamaan entistä enemmän irti nykyisistä resursseista.

Maakuntauudistus muuttaa edunvalvonnan kenttää merkittävästi. Maakunnallinen päätöksenteko siirtyy entistä enemmän vaaleilla valittavien luottamushenkilöiden käsiin siltä osin, kuin valtiolta tulevan rahoituksen käyttö on maakuntatasolla päätettävissä. Lakisääteisiin toimiin, joihin kuuluvat valtaosin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät, pelastustoimi ja maaseudun kannalta erityisesti lomitus- ja eläinlääkintäpalvelut sekä maaseutuhallinto, vievät maakunnille tulevasta ns. yleiskatteellisesta rahoituksesta valtaosan, jolloin jäljelle jääviin harkinnanvaraisiin kohteisiin jäävä rahoitus tulee olemaan varsin pieni. Tärkeää on kuitenkin, millä tavoin kaikki em. palvelut järjestetään ja, millä tavoin maakunta huolehtii, että sen vastuulle siirtyvät tehtävät tulevat käytännössä toimimaan. Tässä kohtaa edunvalvonnan tekeminen muuttuu nykyisestä merkittävästi. Tällä hetkellä ns. kolmas sektori eli eri järjestöt ovat päässeet kohtuullisen hyvin mukaan maakunnallisten asioiden valmisteluun. Maakuntauudistuksen osalta tämä on vielä auki, miten järjestöjen ääni jatkossa kuuluu.

MTK-Etelä-Savon jäsenkunnan rungon muodostavat edelleen ja vielä pitkään päätoimiset maatilatalouden harjoittajat. Jäsenkunta kuitenkin muuttuu entistä moninaisemmaksi yritystoiminnan kirjon kasvaessa ja sitä kautta edunvalvontatarpeiden lisääntyessä. Perinteisen maatalouden edunvalvonnan haasteeksi nousee jäsenten väliset jopa ristiriitaiset edunvalvontatarpeet johtuen tilojen ja yrittäjien erilaisista elinkaaren vaiheista yrittäjien ikääntyessä ja riippuen siitä, onko yrityksiin jatkajaa vai ei. Myös erilaiset strategiset valinnat maatilayritysten kehittämisen suhteen voivat johtaa edunvalvontatarpeiden erilaistumiseen yritysten välillä.

Puhtaita maaseudun edunvalvojatahoja ei MTK:n ohella muita ole. Muiden toimijoiden osalta tilanne on se, että ne ovat joko valinneet kapean sektorin toiminta-alueekseen tai toimivat palveluiden myyjinä. MTK:n valtakunnallinen strateginen valinta on, että se tarjoaa jäsenilleen kaiken kattavaa edunvalvontaa. Samanaikaisesti ei kuitenkaan ole huolehdittu riittävän hyvin siihen tarvittavista voimavaroista. Mikäli tähän ei saada korjausta lähivuosina, ei järjestö pysty lunastamaan antamaansa lupausta kaiken kattavasta edunvalvontapalvelusta jäsenilleen.

Yhtenä haasteena on suurten ikäluokkien siirtyminen myös maatilataloudessa eläkkeelle. Tässä yhteydessä tuotannolliset resurssit olisi mahdollisuuksien mukaan saatava siirrettyä jatkavien yrittäjien käyttöön ja jatkavat yrittäjät liittymään ja pysymään MTK:n jäseniksi. Mikäli tässä murroksessa jäsenyys järjestöön katkeaa, tulee se näkymään liitto- ja maakuntatason edunvalvonnan merkittävänä heikkenemisenä, jopa loppumisena. Tämä yksinkertaisesti siitä syystä, että niin yhdistys- kuin liittotason toiminta on riippuvaista jäsenmaksutuloista ja ilman jäsenmaksutuloja toiminnalla ei ole taloudellista pohjaa.

Keskusliiton ja myös metsänhoitoyhdistysten osalta tilanne on erilainen, koska ne eivät ole samalla tavoin riippuvaisia jäsenmaksutuloista. Keskusliiton toiminnasta jäsenmaksutuloilla katetaan vain noin kuudesosa. Kääntäen ilmaistuna voidaan sanoa, että jäsenen sijoittamaa yhtä euroa kohti järjestö sijoittaa viisi euroa edunvalvontaan. Keskusliiton tapa hoitaa talouttaan on toisaalta ymmärrettävä, mutta onko tuloksena se, että

jonkun ajan kuluttua sillä on satojen miljoonien tase, muttei yhtään jäsentä eikä paikallistason toimintaa kuin osassa maata?

Järjestön harjoittaman edunvalvonnan tulevaisuuden haasteena on sen organisaation toiminnan tehokkuus. Tämä tarkoittaa sitä, pystyykö tuottajayhdistys palvelemaan jäseniään, liitto tuottajayhdistyksiä ja keskusliitto liittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jäsen on yhdistyksen asiakas, yhdistys liiton asiakas ja liitto keskusliiton asiakas. Näiden asiakkuuksien hoitaminen niin, että asiakas on tyytyväinen, ratkaisee hyvin pitkälti järjestön tulevaisuuden. Tällä hetkellä asiakastytyväisyys ei ole niin korkealla tasolla kuin sen tulisi olla. Tehokkuutta ei tule kuitenkaan mitata esim. henkilöstömäärällä tai puhtaasti rahassa, vaan jäsenten tyytyväisyydellä.

MTK:n toiminta koostuu kolmesta tasosta: kuntatason tuottajayhdistyksistä, maakuntatason liitoista ja valtakunnallisesta keskusliitosta. Tuottajayhdistykset toimivat pääosin yhden kunnan alueella, mutta kuntaraken- teessa tapahtuvat muutokset ovat muodostaneet tilanteita, joissa yhden kunnan alueella voi toimia useampia tuottajayhdistyksiä.

MTK –liitot tekevät kokonaisvaltaista maaseudun edunvalvontaa, johon kuuluu kaikki järjestön jäsenten elämään vaikuttavien asioiden hoitaminen. Tässä on suuri ero verrattaessa MTK:n toimintaa esimerkiksi johonkin palkansaaajajärjestöön. MTK:n jäsen odottaa ja myös saa palvelua lähestulkoon kaikissa hänen elämänpiiriinsä kuuluvissa kysymyksissä. Tämä ns. 360 asteen palvelulupaus jäsenille tekee järjestön työstä erittäin haasteel- lista.

Onko tällainen kaiken kattava toimintatapa järkevä vai pitäisikö edunvalvontaa priorisoida tai valita edunvalvonnallisia painopisteitä vaikkapa vuosittain? Edunvalvontaorganisaation ongelmana on kuitenkin, että se ei voi valita jäsenten edunvalvontatarpeita. Järjestöllä voi olla vuosittain vaihtuvia teemoja, joita nostetaan muuta toimintaa enemmän esille, mutta jäsenkunnan jokapäiväiset edunvalvontatarpeet tulee hoitaa kaikissa olosuh- teissa. Muutoin jäsen tekee käänteisen priorisoinnin MTK:n jäsenmaksulle.

Itä-Suomen yhteistyö

Itä-Suomen alueella toimivat MTK-liitot ovat tehneet yhteistyötä jo pitkään. Käytännössä tämä on tarkoittanut yhteisiä valiokuntia, toimihenkilöiden ja luottamushenkilöiden tapaamisia ja kokouksia, yhdessä laadittuja lau- suntoja ja kirjelmiä sekä esityksiä mm. keskusliitolle ja ministeriöille. Yhteistyö on perustunut ja lähtenyt liik- keelle asialähtöisesti eli on hoidettu edunvalvonnallisia asioita yhdessä, kun on nähty, että yhdessä tehden on mahdollista saada parempia tuloksia aikaiseksi. Toinen keskeinen syy on ollut päällekkäisten töiden välttämi- nen eli ei kannata tehdä jotakin asiaa neljää kertaa, kun sen voi tehdä yhdessä yhden kerran.

Aiemmin metsänomistajaliiton kanssa tehty yhteistyö on järjestöuudistuksen myötä tehostunut. Tätä on edes- auttanut merkittävästi se, että MTK:n metsälinjan kenttätöitä tekevät henkilöt tulivat vuoden 2015 aikana sa- maan toimistoon MTK-Etelä-Savon kanssa. Eriyisen merkittävää yhteistyö on ollut maankäyttöön ja ympäris- töön liittyvissä kysymyksissä sekä lisäksi erilaisten maakunnallisten ohjelmien laadinnassa. Yhteistoimintaeli- meksi on perustettu MTK-Etelä-Savon, metsänhoitoyhdistysten ja MTK:n yhteinen Etelä-Savon metsävalio- kunta vuoden 2015 alussa.

Kaiken kaikkiaan MTK –liittojen välinen yhteistyö ei ole mikään uusi asia eikä myöskään mikään automaatti ratkaisemaan edunvalvonnan haasteita. Yhteistyötä ei pidä tehdä vain yhteistyön takia vaan sen tulee perus- tua todellisiin tarpeisiin ja kaikkien osapuolien siitä saamaan hyötyyn.

MTK-ETELÄ-SAVON LUOTTAMUSHENKILÖT 2018**MTK-Etelä-Savon johtokunta 2018**

Jouni Paunonen, Juva
puheenjohtaja
040 565 2491
paunola@elisanet.fi

Riina Pöyry, Ristiina
varapuheenjohtaja
050 533 5041
riina.poyry8@gmail.com

Hannu Auvinen, Sulkava
050 5882920
hannu.auvinen@sulkava.fi

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siirainen@gmail.com

Pasi Häkkinen, Mikkeli
050 517 4723
pasi.hakkinen@hotmail.com

Virpi Valkonen, Rantasalmi
040 820 8406
v.valkonen@hotmail.fi

Sanna Hämäläinen, Savonlinna
050 410 9497
kuusikkopirtti@gmail.com

Taneli Pajunen, maaseutunuorten edustaja
050 370 1587
taneli.pajunen@gmail.com

Mervi Kervinen, Heinävesi
040 512 8659
kervisme@gmail.com

Eero Taskinen, Joroinen
0400 266 988
eero.taskinen@pp.inet.fi

Kimmo Laamanen, Punkaharju
044 209 7959
laamanen.kimmo@gmail.com

MTK:n valtuuskunnan jäsenet (liiton puheenjohtajan lisäksi)

Juha Liukkonen, Kangasniemi
0400 785 725
juha.aulis@gmail.com

Otto Makkonen, Savonlinna
0400 679 528
otto@vaahermaki.com

Anna Siiriäinen, Hirvensalmi
0400 259 621
anna.siirainen@gmail.com

Liiton edustajat Itä- ja Keski-Suomen MTK-liittojen yhteisissä valiokunnissa (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)**Työvaliokunta (liiton oma valiokunta)**

Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Riina Pöyry, Ristiina	050 533 5041
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959

Maaseutunuorten valiokunta (liiton oma valiokunta)

Hanna Lokonen pj, Ristiina	050 303 6508
Jarkko Parkkinen vpj., Mikkeli	040 544 5402
Tiina Kohonen, Mäntyharju	040 514 2946
Ville Korhonen, Juva	0400 635 142
Tero Lahikainen, Kangasniemi	050 372 4822
Otto Makkonen, Savonranta	0400 679 528
Satu Naukkarinen, Joroinen	040 734 5700
Mikko Tiainen, Savonlinna	044 330 4366
Minna Juutila, Mikkeli	044 327 1430
Taneli Pajunen, johtokunnan edustaja	050 370 1587

Ympäristö- ja maapoliittinen valiokunta	
Petri Pekonen, Mikkeli	040 358 7639
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Erikoiskasvivaliokunta	
Esa Aholainen, Joroinen	050 308 8571
Antti Vauhkonen, Mikkeli	050 363 7949
Maitovaliokunta	
Juha Liukkonen, Kangasniemi	0400 785 725
Taneli Pajunen, Mikkeli	050 370 1587
Peltokasvivaliokunta	
Yrjö Ehrnrooth, Mikkeli	0400 824 731
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959
Luomuvaiokunta	
Mervi Kervinen, Heinävesi	040 512 8659
Perttu Muhonen, Savonlinna	050 404 9855
Lihavaliokunta	
Jukka Nousiainen, Savonlinna	0440 549 252
Paavo Sävilammi, Kangasniemi	050 379 7479
Otto Makkonen, Savonlinna	0400 679 528
Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys	
Pasi Häkkinen, Mikkeli	050 517 4723
Kimmo Ihalainen, Joroinen	0400 184 712
Vesa Kekkonen, veroasiantuntija	040 832 7168
Osaaminen ja hyvinvointi	
Sanna Hämäläinen, Savonlinna	050 410 9497
Virpi Valkonen, Rantasalmi	040 820 8406
Kuluttajatyöryhmä	
Anna Siiriäinen, Hirvensalmi	0400 259 621
Jukka Leikkonen, MTK kuluttajatyöryhmä	0400 929 866
Jäsenpalveluvaiokunta	
Virpi Valkonen, Rantasalmi	040 820 8406
Vesa Kallio	040 527 1039
Etelä-Savon metsävaliokunta (työvaliokunnan jäsenet + Etelä-Savon alueen mhy-edustajat)	
Jouni Paunonen, Juva	040 565 2491
Riina Pöyry, Ristiina	050 533 5041
Kimmo Laamanen, Punkaharju	044 209 7959
Vesa Kallio	040 527 1039

JÄSENEDET

Maaseudun elinkeinotoiminnan ja elämisen edellytysten turvaamiseksi tehtävä edunvalvonta on järjestön ensisijainen ja tärkein tehtävä. Edunvalvontaa täydentävillä jäseneduilla järjestö tarjoaa jäsenilleen merkittäviä taloudellisia etuja. Suurin osa jäseneduista on keskusliiton neuvottelemia valtakunnallisia etuja, mutta MTK-Etelä-Savolla on tarjottavanaan myös omia jäsenetuja. Jäsenetujen tärkein tehtävä on tarjota jäsenkunnalle helppo tapa hankkia tuotteita ja palveluja edulliseen hintaan ja asettaa näin painetta yleistä kustannustason nousua kohtaan. Tämä auttaa myös yksittäistä jäsentä, joka kilpailuttaa eri palveluntarjoajia.

MTK-Etelä-Savon jäsenten omat jäsenedut, www.mtk.fi/liitot/etelasavo/jasenedut

- Suonentieto
- Suur-Savon Sähkön sähkösojimus
- Woikosken kaasut ja pullot
- PK-Renkaan renkaat
- Tuovi tuotevirtakirjanpito

MTK:n valtakunnalliset jäsenedut: www.mtk.fi/jasenyys/jasenedut/.**Vakuutus ja rahoitus**

- [Tuotevastuuvakuutus](#)
- [LähiTapiola](#)
- [OP-ryhmä](#)
- [Nordea](#)
- [United Bankers](#)

Neuvonta ja lakiapu

- [MTK:n veropuhelin](#)
- [Työnantajapalvelut](#)
- [EU-avustajat](#)
- [MTK:n asianajajarengas](#)
- [Maanomistajien Arviointikeskus](#)
- [MTK:n Yrittäjäkortti](#)

Viestintä ja yhteydet

- [Jäsenverkko Reppu](#)
- [Mainio](#)
- [Sähköiset uutiskirjeet](#)
- [Maahengen kirjat](#)
- [Sähköinen jäsenkortti](#)

Virkistys ja vapaa-aika

- [Sarka-museo](#)
- [Holiday Club Resorts](#)
- [Kunnonpaikka](#)

Muut edut ja bonukset

- [Isku](#)
- [Ruokaasuomesta.fi](#)
- [Volkswagen](#)
- [Hankkija](#)
- [Ramirent](#)
- [Valtra-traktori ja Sampo-puimuri](#)
- [Can-Am-mönkijät ja Lynx-moottorikelkat](#)
- [Hyvää Suomesta -merkki](#)
- [Kultajousi](#)
- [Grolssilta työvarusteet](#)

Energia ja polttoaineet

- [Aurinkosähkö](#)
- [E85-jäsenetu](#)
- [Veni energia](#)
- [Neste Oyj](#)
- [St1](#)
- [Teboil](#)

Yleishyödylliset palvelut

- [Fortum \(Ekokem\)](#)

SPV-edut

- [Lahjakortti Hankkijaan](#)
- [Jatkajille haalarit \(Valtra\)](#)
- [Iskun SPV-etu](#)
- [WebWakka/Wisu...](#)

Alueelliset ja paikalliset jäsenedut

- [MTK-liitot ja -yhdistykset](#)
- [Metsänhoitoyhdistykset](#)

Tuotevastuuvakuutus jäsenetuna - päivitetty ehdot voimaan 1.1.2016

Tuottaja on tuotevastuulain mukaan vastuussa vahingosta, joka aiheutuu siitä, että tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin on aihetta odottaa. Tuotevastuuvakuutus on MTK-yhdistysten jäsenille neuvoteltu jäsenetu, joka sisältyy jäsenmaksuun. Vakuutusehtojen korvaussäännösten muuttamisesta on sovittu 1.1.2016 alkaen.

MTK:n jäsenen tuotevastuuvakuutuksen tarkoituksena on korvata toiselle aiheutetut henkilö- ja esinevahingot, kun vahinko johtuu tuotteen virheellisyydestä tai puutteellisuudesta ja josta vahingosta vakuutettu on

voimassa olevan oikeuden mukaan korvausvastuussa. Vakuutus ei korvaa esimerkiksi vahinkoa, joka aiheutuu vakuutetulle itselleen.

Vakuutus on voimassa kaikilla maa- ja metsätaloutta harjoittavilla tuottajayhdistysten henkilöjäsenillä. Vakuutus koskee myös maa- tai metsätilaan liittyviä maaseutuyrityksiä.

Tuotevastuuvakuutuksessa MTK:n yhteistyökumppanina on LähiTapiola. Tarkempia tietoja vakuutuksesta saa LähiTapiolan alueyhtiöiden maatilayhteyshenkilöiltä tai LähiTapiolan toimistoista, joihin myös jätetään korvaushakemukset. Lisätietoja vakuutuksesta voi kysyä myös maataloustuottajien liitoista. Tutustu vakuutuksen tuoteselosteeseen ja ehtoihin: https://www.mtk.fi/jasenyyss/jasenedut/vakuutus_ja_rahoytus/fi_FI/tuotevastuuvakuutus/.